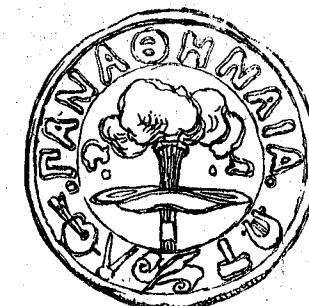
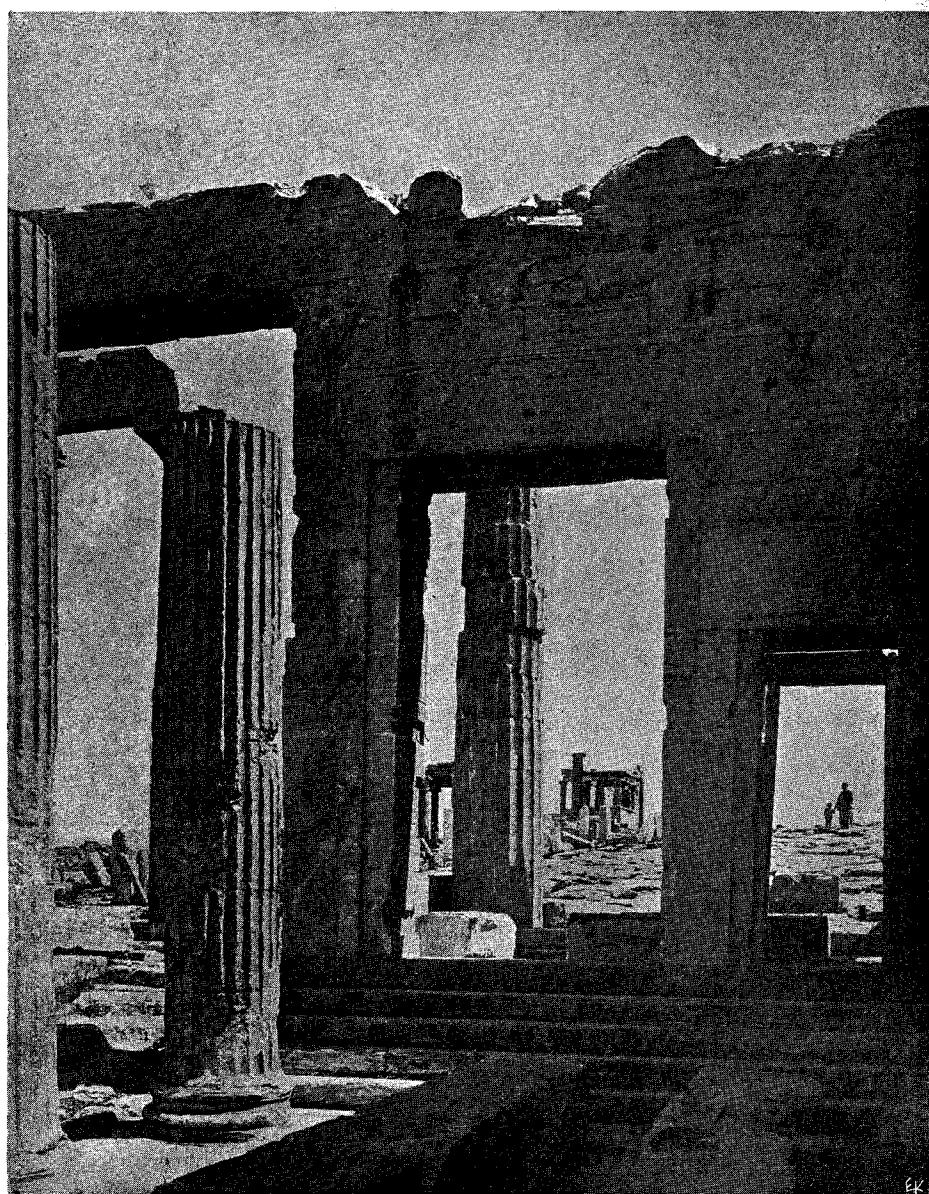


ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

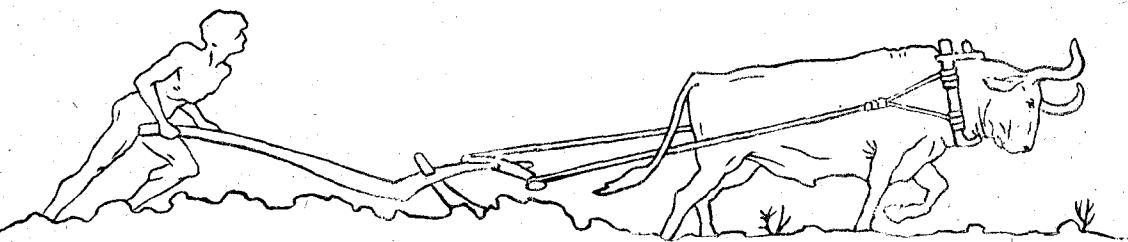
ΔΕΚΑΤΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ * ΑΘΗΝΑΙ * ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1905-
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1905 * ΤΟΜΟΣ Ι'. 1905-1906



ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ
ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ 555555555555

ΑΠΟ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΟΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΤΟΥ κ. Ν. ΣΠΑΝΔΩΝΗ



ΠΑΝΔΟΘΗΝΑΙΑ

ΕΤΟΣ Ε' 15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1905

Ο ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΒΡΑΧΟΣ

Σὲ βυθὸν πέφτει ἀπὸ βυθὸν, ὡς ποῦ δὲν ἥταν ἄλλος.

ΣΟΛΩΜΟΣ

A'.

Η ΚΥΡΙΑ Σάντρη, σκεπτική, ἀφοῦ ξαναδιάβασε τὸ τηλεγράφημα, εἶπε:

— "Ωστε αὖδιο... Καὶ τί ὡρα φτάνει τὸ βαπόρι;

— Τὸ πρωΐ, 'ςτὶς δικτώ, ἀποκρίθηκεν δ. κ. Σάντρης, ξαπλωμένος σὲ κουνιστὴ πολυυθόρνα, καὶ φυσῶντας τοὺς καπνοὺς τοῦ σιγάρου του πρὸς τὸ ταβάνι.

"Η Φωτεινή, δροῦ, μὲ τὸ κάτασπρο χεράκι ἐπάνω 'ςτὴ βυσσινιὰ τσόχα τοῦ τραπεζιοῦ, ἐκύτταζε, γυρισμένη κατὰ τὴν μπαλκονόπορτα, τὴν θάλασσα. Τὸ κομμάτι ποῦ φαινόταν ἀπὸ κεῖπάνω, πέρα καὶ βαθειά, λές κι' ἥταν λιμνούλα, ἔλαμπε γαλανὸ σὰν τὰ μάτια τῆς, ἀκίμαντο κ' ἐδημικό. Μόνο τὸ πανὶ μᾶς βαρούλας, ἀκίνητης μέσ' 'ςτὴ μέση, ξεχώριζεν αἰματοβαμμένο 'ςτὸ ἥλιοβασίλεμα.

— Παπάκη, εἶπεν ἔξαφνα ἡ Φωτεινή: μὲ πέροντε αὖδιο καὶ μένα;

— Ποῦ; ἐρώτησεν δ. κ. Σάντρης.

— Στὸ βαπόρι... νὰ ξεμπαρκάρουμε τὸν "Αγγελο μαζί.

"Ο κύριος Σάντρης ἐσυλλογίσθηκε λίγο, κ' ἔπειτα, σὰ νὰ ἐδιάβαζε τὰ λόγια του 'ςτὸ ταβάνι:

— Περιπτό, εἶπε: Θὰ πάω ἐγὼ μὲ τὸν Μίμη. Έσύ θὰ μείνης μὲ τὴν μητέρα σου νὰ μᾶς δεχθῆτε 'δῶ.

"Η Φωτεινή ἐσώπασε. "Ηξερε καλὰ πῶς τοῦ πατέρα της ταῦτι δὲν ἴδρονε ἀπὸ λόγια. "Ἐπειτα, δὲν εἶχε δὰ καὶ τόσο μεγάλη ἀνυπομονησία νὰ ἴδῃ τὸν ἔξαδελφό της μισὴν ὡρα προτή-

τερα. "Ετσι τὸ εἶπε. "Ισως ἡ βαρκούλα ἔκείνη μὲ τὸ κόκκινο πανὶ τῆς ἔβαλε γιὰ μιὰ στιγμὴ τὴν ἐπιδυμία

Μ' ἀργὸ βῆμα ἐβγῆκε τότε 'ςτὸ μπαλκόνι. Δὲν ἥταν βέβαια λυπημένη, μὰ σύτε καὶ χαρούμενη. Ο ἔρχομδος αὐτὸς τοῦ ἔξαδελφου ποῦ προειδοποιοῦσε τὸ τηλεγράφημα, δὲν ἥταν πρᾶγμα νὰ τὴν συγκινήσῃ. Ο Αγγελος Μαρίνης θὰ περνοῦσε καμμιὰ δεκαπενταριὰ ἡμέρες μαζί τους 'ςτὴν ἔσοχή. Πολὺ καλά. Η Φωτεινὴ δύμως θὰ προτιμοῦσε τὴν συντροφιὰ καμμιᾶς ἔξαδελφης, καμμιᾶς φιληνάδας, ή ἐπὶ τέλους ἢς ἥταν καὶ κανένας ἀνδρας, ἀλλὰ πιὸ νέος ἀπ' τὸν "Αγγελο καὶ πιὸ ξένος ἀπὸ ἔξαδελφο πρῶτο...

Καὶ τῆς ἥλιθεν ἔξαφνα κι' ἀθέλητα ἡ ἐνθύμησι τοῦ Στεφάνου.

Τέτοιαν ὡρα, καθὼς ἔεψυχοῦσε ἡ 'μέρα, κι' ἡ ἀχνόφωτη γαλήνη ποῦ ἐβασίλευε γύρω, σὲ γῆ καὶ σὲ θάλασσα, ἐμεγάλονε τὴν μοναξιά της, ἡ Φωτεινὴ γλυκούμυμόταν τὸν νέο συγνά. 'Απ' δλονς ποῦ τὴν ἐκύτταζαν καὶ τῆς ἐταίριαζαν, αὐτὸν σὰ νὰ εἶχε ξεχωρίση μυστικὰ ἡ ἀπλερη καρδιά της. Ήταν λίγο μεγαλείτερός της, δεκαεννέα χρονῶν, φοιτητής, μελαφός καὶ σγουρομάλλης, ζωηρός κι' ἔξυπνος, εὔμορφος δχι, ἀλλὰ συμπαθητικὸς πολύ. Απὸ κοντὰ δὲν τὸν ἤξερε καλά. Μόλις τὸν περασμένο χειμῶνα τὸν εἶχε γνωρίσει 'ςτὸ θέατρο, μιὰ στιγμή, 'ςτὸ θεωρεῖο τῆς Γιούλιας, τῆς φιληνάδας της. 'Απὸ μακριὰ δύμως τὸν ἔβλεπε σχεδὸν κάθε φορά ποῦ κατέβαινε 'ςτὴ χώρα κ' ἔμενεν ἀργά, τὴν ὡρα τοῦ περιπάτου. Καὶ

σχεδὸν κάθε φορά, δὲ Στέφανος, ἐτὴ μέση δυὸς φύλων του, τὴν ἐκύτταξε, τὴν προσπεροῦσε, καὶ ἔγρυζε μιὰ στιγμὴ τὸ κεφάλι του πίσω νὰ τὴν ἔνανακταξῃ. "Ετοι, μὲ τὸ κεφαλάκι γυρισμένο, μὲ τὰ μαστρα μάτια γελαστὰ καὶ τρυφερά, κάτω ἀπὸ τὸν χαμηλωμένο γῆρο τοῦ καπέλου, ἡ Φωτεινή ἔφερνε πάντα τὴν ποθητὴν εἰκόνα τοῦ νέου ἐμπρὸς ἑταῖρα μάτια της. "Αν ἥταν νὰ ἔλθῃ αὐτὸς νὰ μείνῃ μαζί τους λίγες ἡμέρες ἐτὴν ἔξοχή,—ἀ, μάλιστα! Ὁ ἀγγώριστος δύμως ἐπισκέπτης ποῦ ἐπερίμεναν γι' αὐτοι, ἔνας ἔξαδέλφος σχεδὸν μεσόκοπος, —ἡ μητέρα της τὸν ἐλογάριαζε τριανταπεντάρη, —ποῦ δὲν τὸν εἶδε ποτέ της, παρὰ σὰν ἥταν μικρὴ καὶ δὲν τὸν θυμόταν καθόλου, αὐτὸς δὲν τῆς ἔκαμνε κατάβαθμα οὔτε κρύο οὔτε ζέστη. Μόνο ποῦ λιγάκι τὴν ἀνησυχοῦσε.

ΕΙΧΕ καθήσει 'ς ἔλαφρὸ σκαμνάκι ποῦ ἀνοιγόκλεινε, κεντημένο ἀπὸ τὰ χέρια της, καὶ ἐκύτταξε τὴν θάλασσα συλλογισμένη.

Τώρα τὸ πέλαγο φαινόταν δλάκαιρο, ἀνοικτό, ἔαπλωμένο ἀπὸ τοὺς βράχους, τὴν ἀμμουδιὰ καὶ τὸ μακρὺ πεζοῦλι τῆς ἀκροθαλασσιᾶς, — αὐτὰ κάτω, βαθειά, γιατὶ τὸ ἔξοχικὸ σπίτι ἥταν σὲ ὑψωμα λόφου, καὶ τὸ μπαλκόνι του ἔμοιαζε μὲ σκοπιά, — ίσια μὲ πέρα, τάντικρινὰ καὶ ἀλγήθια πουνὰ τοῦ Μοριᾶ. Τὸ πανὶ τῆς βαρκούλας εἶχε σβύση. Δεξιὰ ἔξεχώριζε τὸ μακρὸν πανόραμα τῆς χώρας, καὶ 'ς ἔνα μέρος, ἐπάνω ἀπὸ σκεπές, ἔξεφύτρονε σὰν ἔνα δάσος ἀπὸ κορυφὲς καταρτιῶν. Ἡταν τὸ λιμάνι. Νὰ κι' ὁ κάβος, ἀπὸ ὅπου θὰ ἐπρόβαινε τὸ πρωΐνὸ βαπόρι τῶν Πατρῶν. Μιὰ στιγμὴ τῆς ἔφαντηκε τῆς Φωτεινῆς σὰ νὰ τῷ βλεπε. Καὶ ἀπὸ τὸν Στέφανο, θυμήθηκε πάλι τὸν Ἀγγελο.

Τὴν πρώτη φορὰ ποῦ εἶχεν ἔλθει 'τη Ζάκυνθο μὲ τὸν πατέρα του, ἔκειν' ἥταν παιδούλα τεσσάρων χρονῶν. Οὔτε σὰν ὅνειρο δὲν τὸν θυμότανε. Τὸν ἔξερε μόνον ἀπὸ μιὰ φωτογραφία του παλαιᾶς ἐποχῆς, — ἔνας νέος ἀμούστακος, πάρα πολὺ εὐμορφος, μὲ θαυμάσια μαλλιά, σγουρὰ καὶ φουντωτά, — κι' ἀπὸ μιὰν ἄλλην νεώτερη, προπέρσινη,— ἡ ἴδια πάντα εὐγενικὴ φυσιογνωμία, ἀλλὰ μὲ μουστάκια πολὺ σοβαρά, μὲ γυμνὸ καὶ ψηλὸ μέτωπο, μὲ μαλλιὰ κομμένα σχεδὸν σύρροις. "Ισα-ΐσα γι' αὐτὴ τὴν πάρα πολὺ ἀνδρίκια σοβαρότητα, ἀνησυχοῦσε τώρα ἡ Φωτεινή. Πῶς θὰ ἥταν αὐτὸς ὁ ἔξαδέλφος; Τί θὰ τοῦ ἔλεγε γιὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ; Τί θὰ τοῦ ἔκαμνε γιὰ νὰ τὸν δια-

σκεδάσῃ; Καὶ προπάντων τί φὰ τῆς ἔλεγεν αὐτός; Καὶ πῶς φὰ περοῦσαν δεκαπέντε ἡμέρες ἐτὴν ἔρημιὰ τοῦ Κόκκινου Βράχου, χωρὶς νὰ βαρεθῇ δὲν ἔνας τὸν ἄλλον;

— "Α νά! ἔκαμε χωρὶς νὰ θέλῃ ἡ Φωτεινή, καθὼς εἶδε τὸν ἀδελφό της νὰ χυμᾶ στὸ μπαλκόνι μὲ τὴ συνειδισμένη του παιδακίσια δρμή, ποῦ λὲς καὶ ἔβγαινε πάντα μὲ τὴν ἀπόφασι νὰ γκρεμισθῇ.

— Στάσου φρόνιμα . . . καὶ ἐτοιμάσου νὰ δεχθῆς τὸν ἔαδερφό σου, τοῦ εἴπε. Νὰ τὸ ξέρης, πῶς ἐσὺ φὰ τοῦ βαστᾶς συντροφιά, δσον καιρὸς μείνῃ μαζί μας.

— Τί ἔκαμε, λέει; . . . ἔγω;! ἐφώναξεν δὲ Μίμης. Ἐγὼ έχω τὸ σκολειό μου. Καὶ τί μὲ γνοιάζεις ἔμενα; Καὶ πῶς σοῦ πέρασε τέτοια ίδεα; 'Οριστ' ἔκει! Ὁ Ἀγγελος, ψυχή μου, ἔρχεται γιὰ σένα . . .

— Γιὰ δλους μας ἔρχεται, ἀντεῖπεν ἡ Φωτεινή.

— Μπᾶ! ἔγω τὸν καιρὸ ποῦ πρωτοηλθε, δὲν ἔμουν οὔτε γεννημένος.

— Μὲ συμπαθᾶ ἡ χάρι σου . . . ήσουν 'τὸ βυζί.

— Χώ, χώ! πολὺ σπουδαία γνωριμία! . . . "Ἄς είνε, σὺ πάντα ἔχεις τὴν μεγαλείτερη ὑποχρέωσι, καὶ σὰ μεγαλήτερη καὶ — μήν τὸ ξεχνᾶς, σὲ παρακαλῶ, — σὰν κορίτσι . . .

— Η Φωτεινὴ ἔκλεισε τὸ ἔνα μάτι καὶ ἔδειξε τὴν ἀκρη τῆς γλωσσίτσας της.

— Ναί, ναί, ἔξακολούθησεν δὲ Μίμης καὶ κύτταξε νὰ μήν τοῦ λές τὶς συνειδισμένες σου κουταμάρες, μὴ σηκωθῆ ὁ ἔνος ἀνθρωπος καὶ φύγη μιὰν ὥρα προτήτερα.

— 'Εσύ νὰ κυττάξης, ποῦ ἡ γλωσσούλα σου τρέχει. Ἐγὼ τούλαχιστο ἔρω καὶ νὰ σωπαίνω. 'Εδῶ 'τὴν ἔξοχή, είνε τὸ μόνο πρᾶγμα ποῦ μαθαίνει κανεὶς εὔκολα . . .

— "Α, μπράβο! ἔγέλασεν δὲ Μίμης νὰ τὸν ἀκοῦς, νὰ σωπαίνῃς, καὶ ἔγνοια σου!

"Ομως ἡ Φωτεινὴ ἔγεινεν ἔξαφνα περίλυπη. Τί προαισθήματα νὰ τῆς ἔγέννησαν 'τὴν ψυχὴ τάνομάτιστα χρώματα τοῦ δειλινοῦ μὲ τὰ «περίσσια κάλλη», ποῦ ἔστεφάνοναν μελαγχολικὰ τ' ἀπέναντι βουνά; Καὶ γιατὶ ἔψιθρισε, σὰ νὰ μιλοῦσεν ἀπὸ μέσα της;

— Εέρω 'γώ πότε νὰ μιλῶ καὶ πότε νὰ σωπαίνω . . .

;

ΤΗΝ ίδιαν ὥρα ποῦ τὰ δυὸ χαριτωμένα παιδιά του κ. Σάντρη φιλονεικοῦσαν 'τὸ επι-

θαλάσσιο μπαλκόνι, — παιδὶ μὴ δὲν ἥταν καὶ ἡ Φωτεινή, δεκαπέτα χρονῶν, μὲ τὰ κοντὰ φουστάνια; — ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ τῆς πλατειᾶς θάλασσας ποῦ τοὺς ἔχωριζε ἀκόμα, δὲ Ἀγγελος Μαρίνης συλλογιζόταν τὶς καινούργιες γνωριμίες ποῦ φὰ τοῦ θάλεγα ἔτσι . . .

— Ηταν 'τὸ δωμάτιον ἐνὸς ξενοδοχείου τῶν Πατρῶν. Τὸν είχαν καλεσμένο σὲ τραπέζι ἐκεῖνο τὸ βράδυ, καὶ εἶχεν ἀνέβει μιὰ στιγμὴ γιὰ νὰ λάλησῃ. Τὸ βαπόρι θὰ ἔφευγε τὰ μεσάνυχτα. Είχε καιρό. "Ως τόσο ἔμαζεψε τὰ πράγματά του καὶ ἔκλεισε τὶς βαλίζες του, γιὰ νὰ είνε ἔτοιμος. Τὸν ἐβιθημοῦσεν ἔνας μικρὸς ὑπηρέτης τοῦ ξενοδοχείου, μὲ μουρίτσα μακρουλή σὰν ποντικοῦ, τόσο ἔξιτνη, ποῦ δὲν ἔβασταξε νὰ μὴ τὸν ἔρωτήσῃ:

— 'Απὸ ποῦ είσαι σύ;

— 'Απὸ τὴ Ζάκυνθο, ἀφέντη! ἀποκρίθηκε τὸ παιδὶ μὲ φανερὸ καμάρι.

— Μπρέ! καὶ δὲ μοῦ τὸ λές τὸσην ὥρα πῶς είσαι ἀπὸ τὸ Τζάντε; Λείπεις καιρό;

— "Ένα χρόνο καὶ κάτι μέρες, ἀφέντη.

— Δὲ μοῦ λές, ἔχεις ἀκουστὰ ἔκει ἔναν κάπιο κύριο Σάντρη;

— Τὸ σιδὸν Ἀλφρέντο; πούχει τὴ φάμπριμα καὶ κάθεται δέξε 'τὸν Κόκκινο Βράχο; μπράβο! Τόνε γνωρίζω. Είνε καὶ φύλος τοῦ μπάριπα μου.

— Πήγες ἐσὺ ποτὲ 'τὸν Κόκκινο Βράχο;

— Μπράβο!

— Ωραία κεῖ-πάνω, ξ;

— Παράδεισος, ἀφέντη! Θάλασσα, βουνό, λειβάδι, ληστάσι, ἀκρογιάλι, ἀέρας, πουλιά, κρύο νερό, φιόρα, φρούτα . . . καὶ τί δὲν είνε!

— Η εὐγλωτία τοῦ μικροῦ Ζακυνθινοῦ κατενθουσιασμένου μὲ τὴν δπτασία τῆς γλυκειᾶς του πατρίδας, ἐφαίδρυνε τὸν Ἀγγελο πολύ.

— Κι' ἀπὸ δλα τοῦτα, ἔρωτήσε γελῶντας, σένα τί σάρεσε καλλίτερα;

— Εμένανε; εμένανε μοῦ ἀρεσε καλλίτερα . . . μὰ νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθεια, ἀφέντη;

— Τὴν ἀλήθεια βέβαια!

— Η θεγατέρα τοῦ σιδὸν Ἀλφρέντου!

— Ο Ἀγγελος τὸν ἔκυτταξε ξαφνισμένος. Καὶ δὲ μικρός, σὰ νὰ ἐντράπητε λίγο καὶ νὰ ἥθελε νὰ δικαιολογηθῇ, ἔξακολούθησε μ' ἐνθουσιασμό:

— "Ένα πλάσμα, ἀφέντη! . . . Δὲν ἥξερεις . . . "Αγγελος, νεράδια, θεά! Είνε δὲ μουροφήτερη καὶ πούτου μας!

— "Έτσι ξ; χαίρω πολύ. Σ' εὐχαριστῶ καὶ γιὰ τὸ κομπλιμέντο, γιατὶ είνε ξαδέλφη μου.

— Η φόρα τοῦ μικροῦ Ζακυνθινοῦ ἐκόπηκε μονομιᾶς. Καὶ κατασυγχισμένος, δὲ κακόμοιρος, κωμικώτατος, ἐψιθύρισε:

— Συμπάθειο, ἀφέντη! παναπῆ σκουζᾶτε . . . "Αν ἥξερα πῶς είσαστε, παναπῆ, συγγενῆδες, δὲ θάλεγα ἔτσι . . .

— Δὲν πειράζει, είπεν δὲ Ἀγγελος μετὰ βίας κρατῶντας τὰ γέλια. Η ἀλήθεια . . .

— "Αα!! πάντ' ἀλήθεια! ἐφώναξεν δὲ μικρὸς μὲ τὴν καρδιὰ πιὰ 'τὸν τόπο της.

ΩΣΤΕ ἡ ἔξαδέλφη του είχε γίνει εὔμορφη. Νὰ ἔνα πρᾶγμα ποῦ δὲν μποροῦσε ποτὲ νὰ τὸν δυσαρεστήσῃ: Λίγη ζακυνθινὴ ἔξοχή, στολισμένη μ' εὔμορφο κοφίτσι. Γιὰ δσο καὶ δπως τὸ ἥθελεν ἡ καλλιτεχνικὴ φαντασία του, δὲν ἐπείραζε πῶς ήταν ξαδέλφη του. Καλλίτερα μάλιστα! Μολοντοῦτο, είχε τὴν ἐλπίδα νὰ κάμη 'τη Ζάκυνθο καὶ γνωριμίες οὐσιαστικώτερες . . . Γιατὶ τὶς γυναικες σὲ κανένα του διάβημα δὲν τὶς ξεχνοῦσε ποτέ. Ηταν, θάλεγες, γεννημένος γιὰ τὴν Ἀγάπη. . . Κι' ἀπὸ τὸν λίγο καιρὸ ποῦ είχε καθήσει ἄλλοτε 'τη Ζάκυνθο, ἥξερε πῶς οι Ζακυνθινὲς έχουν τὴν εὐμορφιὰ ποῦ τοῦ ἀρέσει.

— Άληθεια, θυμόταν ἀκόμα δυὸς-τρεῖς. Μιὰ ξανθογάλανη, ψηλόλιγνη, ἀερόπλαστη, σὰν δνειρό καὶ σὰν ψέμμα. Μιὰν ἄλλη καθαρομελάχρωμη, παχουλή, ἀφράτη, μὲ κατάμαυρα μάτια καὶ μὲ θαυμάσια ροδοκάλια. Μιὰν ἄλλη ἀκόμη μὲ πλούσιο στήθος, μὲ γοργὸ βῆμα, μὲ σῶμα ὅλο χυμό, μὲ βλέμμα δλο φλόγα. . . Θὰ τὶς ξανάβλεπε; μπορεῖ. Μὰ ποιὸς τὸ ξέρει τὶ δὲν είχαν γίνη, ύστερο ἀπὸ δεκατέρα χρόνια . . .

— Τόσον καιρὸ τὸνειρό του ἥταν νὰ ξαναπάγη 'τη Ζάκυνθο, — καὶ μόλις τώρα τὸ κατόρθωνε. Ως τὰ τριάντα του σχεδὸν χρόνια ἥταν πτωχός. "Εζούσεν οἰκονομικὰ μὲ τὴν ἔργασία του,

— τραπεζικὸς μικροϋπάλληλος, — καὶ δὲν ἔκαπιμεν παρὰ τὰ ταξείδια τῆς ἀνάγκης. "Οταν τὸν ἐπλούτισεν ύστερα μία κληρονομιά, τῷρροξε πιὸ έξω. Στὴν Εύρωπη ἐπερούσε τὸν περισσότερο καιρό, μὲ ταξείδια καὶ μὲ χαρές. Απὸ κεῖ εκαταστάλει πάλι 'τὰς Αθήνας, μ' ἀρκετὴν ἀκόμη περιουσία, μὲ κάμποση βαργεστισιά, καὶ μὲ τὴν ἀργογέννητη σκέψη πῶς ήταν πιὰ καιρὸς νὰ καλοπαντρευτῇ καὶ νὰ νὰ ήσυχασί.

— Ενα πλάσμα, ἀφέντη! . . . Δὲν ἥξερεις . . . "Αγγελος, νεράδια, θεά! Είνε δὲ μουροφήτερη καὶ πούτου μας!

— "Έτσι ξ; χαίρω πολύ. Σ' εὐχαριστῶ καὶ γιὰ τὸ κομπλιμέντο, γιατὶ είνε ξαδέλφη μου.

λίγο τὴν ἔγνώρισε, τὸ περασμένο καλοκαῖρι 'ετην Κηφισιά, — ἀλλὰ τοῦ ἔφτασε γιὰ νὰ καταλάβῃ πῶς μποροῦσε νὰ γίνη κι' αὐτό.

Θλιβερὸ κάποιο περιστατικό, δὲ θάνατος τοῦ πατέρα του, ἀδελφοῦ τῆς χωρίας Σάντρη, τὸν ἔφερεν ἀπὸ πέρση σὲ στενώτερη σχέσι μὲ τὴν οἰκογένεια τῆς θείας του, σχεδὸν λησμονημένη. "Αλλαξαν ἀρκετὰ γράμματα, γεμάτ' ἀπὸ ἀγάπη στενῶν συγγενῶν κι' ἀπὸ ἀβροφροσύνη ἀνθρώπων ποῦ δὲν πολυγνωρίζονται. Μὲ τὰ δύο αὐτὰ αἰσθήματα, ἡ θεία του τὸν ἐπροσκάλεσε τότε 'ετὸν Κόκκινο Βράχο. Κι' δὲ "Αγγελος, ποῦ είχαν ἔσπνηση μέσα του τὰ καλοθύμητα νεανικὰ χρόνια καὶ ποῦ ἐπλημμύριζε τὴν καρδιά του ἡ ὄψιμη τρυφερότης τῶν χροτασμένων ἀπὸ ἀφρόντιστη ζωή, ἐδέχθηκε τὴν πρόσκυλησι μὲ χαρά. Κάτι εὔμορφο, ἀδριστο, παλήδ μὰ σὰν ξανανειωμένο, τὸν ἐπερίμενεν ἑκεῖ, καὶ μολονότι ἀργησε πάλι νὰ πραγματοποίησῃ τὸ ταξεῖδι, πάντα τὸ ἐποθιοῦσε καὶ μάλιστα βιαζόταν νὰ τὸ χαρῇ. Νὰ ἦταν τάχα προαίσθημα;

Καὶ δύως, τὴν ὥρα ποῦ ἐκύτταζε κι' αὐτὸς τὴν θάλασσα, τὸν ὑγρὸ δρόμο ποῦ θὰ τὸν ἔφερεν τὴν ἴδια νύκτα πρὸς τὸν Κόκκινο Βράχο, ἡ μορφὴ τῆς 'Ελίζας ἔξεχώριζε καθαρὰ ἐμπρὸς 'ετὰ μάτια του, γλυκειὰ ἀθηναϊκὴ δπτασία μέσα 'ετὰ θάμπη τοῦ πατρινοῦ δειλινοῦ. 'Η μεστὴ μαυρομάτα, μὲ τὸ βασιλικὸ παράστημα, ποῦ διειροπελοῦσε νὰ τὴν κάμη ταῖρι, ἦταν αὐτὸς τὸν καιρό, ἡ μυστικὴ σκέψη τῆς μοναξιᾶς του.

ΤΟ πρωὶ 'ετὶς δόκτω, τὸ βαπτόρι τῶν Πατρῶν ἀγκυροβούλοῦσε. Οἱ ζακυνθινὲς βάρκες, φορτωμένες οἱ περισσότερες μὲ λουλούδια καὶ μὲ φρούτα, — τὸ ἵδιο καλοθύρωητα καὶ μυριστικὰ καὶ τὰ δύο, — τὸ είχαν περιτριγυρίση, καὶ μαζὶ μὲ τοὺς πρώτους, ἀνέβηκαν ἐπάνω ἔνας κύριος μ' ἔνα παιδί.

Ο "Αγγελος Μαρίνης ἔγνώρισε τὸν θεῖο του κι' ἐμάντευσε τὸν ἐξαδελφό του.

— Θεῖε;

— "Αγγελε! . . .

Ο κύριος Σάντρης τὸν ἔσφιξε 'ετὸ πλατύ του στῆθος καὶ τὸν ἔφύλησε. Σοβαρὸ χαμόγελο, πατρικό, συγκινημένο, εἶχε διαχυθῇ 'ετὸ πρόσωπό του, — τὸ ἵδιο φοδοκόκκινο, αὐτηρῷ κι' ἀγέραστο πρόσωπο, ὅπως τῶξερε καὶ τὸ θυμόταν δὲ "Αγγελος ἀπὸ τὰ χρόνια ἑκεῖνα. Καθόλου δὲν ἀλλαξεν δὲ θείος του. Μόνον τὰ ξανθά του γένεια ἀρχισαν ν' ἀσπρογαλιάζουν. Κι' ἡ φορεσιὰ ἡ παρδαλὴ μὲ τὰ τετράγωνα

ἡ ἴδια, καὶ ἡ ἀσπρη κάσκα μὲ τὴν πράσινη φόδρα ἡ ἴδια, καὶ ἡ χρυσῆ καδένα ἀπέξω 'ετὸ στενό, δλοκούμπωτο σακάκι, ἡ ἴδια.

'Ο κ. 'Αλφρέδος Σάντρης ἦταν καταγωγῆς ἀγγλικῆς. Τὸ ἐμαρτυροῦσαν τὸ ἡράκλειο σῶμα του καὶ τ' ἀνθηρὰ χρώματα του. Γόνοια του δύος εἶχεν ἔξελληνισθῆ, ὅπως μὲ τὸν καιρὸ κι' ἡ οἰκογένειά του. Δὲν ἦταν πιὰ οὔτε Σάντρες, οὔτε ἄγγλος ὑπήκοος, καὶ οὔτε κάνω προτεστάντης. 'Αλήθεια συνείθιζε νὰ ξυρίζῃ τὸ μουστάκι του, — ἀλλὰ δὲν ἦταν κι' δὲ μόνος ζακυνθινὸς ποῦ διατηροῦσε τὴν πταλαιάν αὐτὴ συνήθεια.

'Αφοῦ ἐφύλησε καὶ τὸν ἐξαδελφό του, δὲ "Αγγελος ἐστάθηκε νὰ τὸν καιμαρώσῃ. Τί εὔμόρφο, τί χαριτωμένο παλληκάρι! Στὴν κρᾶσι, δὲ Μίμης Σάντρης ἔμοιαζε τοῦ πατέρα του μὲ εἴχε τῆς μητέρας του τὰ κανονικὰ χρακτηριστικά. Τὸ σμίξιμο δύο αἵματων εἶχε κι' ἐδῶ θαυματουργήσει. Καστανόξανθος, ἀσπροκόκκινος, βαθυγάλανος, δροσερός, δὲ ἔφηβος εἶχεν δλη τὴν εὐρωστία καὶ τὴν περηφάνεια τῆς ἀγγλωσαξονικῆς ράτσας, ἐνωμένη μ' δλη τὴν εὐγραμμία καὶ τὴν εὐλυγισία τῆς ἐλληνικῆς. Δεκάξη χρονῶν καὶ φαινόταν σὰν είκοσι. 'Αλλὰ πάλι φαινόταν καὶ σὰ δέκα. Γιατὶ ἀπ' δλη ἐκείνη τὴν ἀθλητικὴ κορμοστασιά, ἀπ' δλη ἐκείνη τὴν ἀνδρικὴ δύναμι, ἔσταζε μὰ χάρι, κάτι τὸ παιδικό, τὸ τρυφέρο, τὸ παθητικό. Τὰ κερασένια καὶ πλαστικὰ κελῆ μαλιστα, ποῦ ἦταν πάντα μισανοικτά, — λές καὶ δὲν τάψινε νὰ κλείσουν ἡ λεπτὴ μυτίτσα, ποῦ σὰ νὰ ἐτραβοῦσε τὸ ἐπάνω, — ἔχαριζαν 'ετὸ χνουδωτὸ προσωπάκι μιὰν ἔκφρασι πραγματικῶς αἰθερία.

"Αν τοῦ μοιάζῃ ἡ ἀδελφή του, — ἐσυλλογίσθηκεν δὲ "Αγγελος, — ἀλήθεια θὰ είνε πολὺ εὑμορφη κόρη. Καὶ μ' αὐτὴ τὴ σκέψι, ἐμύρισε καταγοητευμένος ἔνα μπουκετάκι ρεξεδᾶ, ποῦ τοῦ εἶχε προσφέρει δὲ Μίμης.

Ξεμπαρκαρίστηκαν. Στὴ σκάλα τοὺς ἐπερίμενε τ' ἀμάξι τοῦ κ. Σάντρη. 'Εφόρτωσαν τὶς βαλίζες, ἀνέβηκαν καὶ ξεκίνησαν γιὰ τὸν Κόκκινο Βράχο. "Υστερὸ ἀπὸ δέκα λεπτὰ τῆς ὥρας, — δὲν τὰ ἐκατάλαβαν μὲ τὶς δύμιλιες, — ἐφάνηκεν ἡ σκεπὴ τῆς βίλλας, κιτρινωπὲς πυραμίδες δπίσω ἀπ' τὰ ἐλαιόδενδρα ἐνὸς μικροῦ λόφου.

'Η γῆ τώρ' ἀρχισε νὰ κοκκινίζῃ. Στὰ ληστάσια, πέρα ως πέρα, τὸ χῶμα φαινόταν κόκκινο σὰν αἵματοβρετο. "Οπο προχωροῦσε τ' ἀμάξι, τόσο ἔωχρευεν ἡ κοκκινάδα. Καὶ τὰ τρία χρώματα τῆς ἔξοχῆς ἑκείνης, τὸ κόκκινο τῆς γῆς, τὸ ἀργυροπράσινο τῆς ἐληῆς καὶ τὸ

βαθυγάλαζο τούρανοῦ, ἔξεπνοισσαν 'ετὴν ψυχὴ τοῦ 'Αγγέλου μιὰ ζακυνθινὴν ἐνθύμησί του, ἀπὸ τὶς δυνατώτερες.

— Εἶνε θαυμασία ἡ ἔξοχή σας! εἶπε 'ετὸν θεῖο του.

— Γι' αὐτὸς καὶ μεῖς καθόμαστε χειμῶνα-καλοκαῖρι, ἀπορίθηκεν δὲ κ. Σάντρης.

— Πάντα θυμόμουν αὐτὴ τὴ γλυκειὰ φύσι μὲ τὴν ἀρμονία τῶν χρωμάτων καὶ τῶν γραμμῶν. "Εχει φῶς, γαλήνη καὶ μυστήριο. Μάρεσε νὰ φαντάζουμε πῶς ἔτσι θὰ είνε καὶ 'ετὸ 'Ορος τῶν Ελαῖων. . . Τὴν ἀλλη φορὰ ποῦ ἥμουν ἐδῶ καὶ τριγύριζα 'ετὸ ληστάσι, πολλὲς φορὲς μοῦ φάνηκε πῶς θὰ κάμω ἔτσι δά, καὶ θὰ ίδω ἀπὸ μακριὰ τὸν Χριστὸ μὲ τοὺς μαδητάς του. Μὰ ἔνα Χριστό, ὅπως τὸν ζωγραφίζετε 'ετὶς ἐκπλησίες σας: ξανθό, γαλανό, μὲ κόκκινο στιχάρι καὶ μὲ γαλάζιο μανδύα. . .

Ο κύριος Σάντρης χαμογέλασε χωρὶς νάπαντήσῃ. Κι' δὲ Μίμης ἔγύρισε κατὰ τὸ ληστάσι, σὰ νάθελε νάνακαλύψῃ 'ετὰ μυστηριώδη βάθη του τὴν ὄπτασία.

ΤΩΡΑ τ' ἀμάξι, ἀνέβαινε σιγὰ σιγὰ τὸν ἀνήφορο. 'Ο μακρινὸς λόφος εἶχε παραμερισθῆ, καὶ 'ε να τρίγωνον ἀνοιγμα φαινόταν ἔνα κομμάτι θάλασσα, ποῦ λές κι' ἀνέβαινε 'ετὸν οὐρανό.

— Μαγεία! ἐφώναξεν δὲ "Αγγελος.

— Ο Μίμης, ποῦ καθόταν ἀντίκρυ του, ἀνασηκώθηκε κι' ἐστράφηκεν δλως διόλου, γιὰ νὰ ίδῃ τὴ θάλασσα ἐμπρός. Κ' ἔξαφνα ἐφώναξε:

— "Η Φωτεινή!

— Ποῦ είνε; εἶπεν δὲ κ. Σάντρης. 'Ηλθεν ως ἐδῶ;

— Απὸ τὸ βάθος τοῦ στενοῦ δρόμου, δὲ Φωτεινή ἔτρεχε, ξεσκούφωτη, νάπαντήσῃ τὴν ἀμάξια. 'Ο "Αγγελος ἔσκυψε νὰ ίδῃ. Κ' εἰδ' ἔναν ἀνεμοστρόβιλο ἀπὸ χρυσᾶ μαλλιὰ κι' ἀσπρογάλαζα φουστάνια.

— Η Φωτεινή ἔφθισε, τ' ἀμάξι ἐστάθηκε. 'Ο "Αγγελος ἀντίκρυσε τότε δύο μάτια μεγάλα, γαλανά, γελαστά, νὰ κυττάζουν περιέργα, ἔνα προσωπάκι μακρουλό, ἔνα στοματάκι λαχανισμένο. . .

— Ανέβα! εἶπεν δὲ κύριος Σάντρης, κι' ἀνοιξε τὴν πορτούλα.

— Η Φωτεινή ἐσκαρφάλωσε 'ετὸ ἀμάξι σὰν πουλάκι, ἔδωσε τὸ χέρι της 'ετὸν "Αγγελο κι' ἐψιθύρισε, — ἀπὸ τὸ τρέξιμο δὲν μποροῦσε νὰ μιλήσῃ, —

— Καλῶς ώρίσατε! . . .

Ο νέος, καθὼς ἐπῆρε τὸ χέρι τῆς ἔξαδέλφης του, τὴν ἐτράβηξε πρὸς τὸ στήθος του καὶ τὴν ἐφύλησε θερμά 'ετὸ μέτωπο. 'Έκεινη ὅμως, γιὰ νάνταποδώσῃ, ἔγύρεψε τὰ χεῖλη του, κι' ἀλλαξαν ἔνα γρήγορο φιλὶ 'ετὸ στόμα. 'Επειτα, λοχανιασμένη πάντα καὶ πρόσχαρη, ἐκάθησεν ἀντικρύ του, δίπλα 'ετὸν Μίμη, καὶ τ' ἀμάξι ἔκεινης.

— Κοῖμα, ἐσυλλογίσθηκε δὲ "Αγγελος, δὲν μιλᾶζει τοῦ ἀδελφοῦ της!'

— Αλήθεια, μὲ τὴν πρώτη ματιά, δὲν φαινότανε νὰ τοῦ πολυμοίαζῃ. Γιατὶ τὰ χρώματα ήταν διαφορετικά. Πιὸ ἀνοικτὸ τὸ γαλανὸ τῶν ματιῶν, πιὸ χρυσῆ τῶν μαλλιῶν ἡ ξανθάδα, πιὸ θαμβή, σχεδὸν σιταρένια ἡ ἀσπράδα, καὶ πιὸ βύσσινα, πιὸ σιρυστά τὰ φοδοκάλια τοῦ προσώπου. Καὶ τὸ σχῆμα του κάμπτοσο διαφορετικό, τὸ περίγραμμα ἔλλειπτικότερο, τὰ χαρακτηριστικὰ πιὸ τριβηγμένα, πιὸ μακρουλά. 'Ομως δὲ οἰκογενειακὸς τύπος δὲν παράλλαξε, καὶ ἀμάξια πολοκυττοῦσες, ἔβλεπες πῶς τὰ δέλφινια μοιάζουν σὰν ἀδέλφια. Τὸ ἰδιο μεγαλόσωμη, εὐρωστη, γεμάτη χυμούς, πλημμυρισμένη ἀπὸ πρώτης ζωῆς καὶ ἡ κόρη. Τὰ δεκαεπτά της χρόνια τὰ μαρτυροῦσε μόνο τὸ κοντό της παιδακίσιο φουστάνι, ἡ ἀγνὴ ἀφέλεια τῶν τρόπων της, ἡ ἀθώα γαλήνη τῆς ματιᾶς της, καὶ τοῦ γέλιου της ἡ ἀργυρόχηρη τρέλλα.

— Ήταν εὔμορφη; Ναί, χωρὶς ἀλλο. 'Άλλα δὲ "Αγγελος τὴν ἐκύτταζε, ἐκύτταζε δίπλα της πατριδικής της θαυμαστοῦσες μόνο τὸ κοντό της παιδακίσιο φουστάνι, ἡ ἀγνὴ ἀφέλεια τῶν τρόπων της, ἡ ἀθώα γαλήνη τῆς ματιᾶς της, καὶ τοῦ γέλιου της ἡ ἀργυρόχηρη τρέλλα.

— Γρήγορα, Νιόνιο! ἐφώναξεν δὲ Φωτεινὴ 'ετὸν ἀμάξια. Κτύπα!

— Κ' εὐθύν, γυρίζωντας πρὸς τὸν "Αγγελο, ἔξακολούθησε:

— 'Η μητέρα, ξέρετε, δὲ βλέπετε τὴν ὥρα... Φαντασθῆτε, ήθελε νάλλη μαζί μου. Καὶ ξεκίνησαμε οἱ δύο, μὲ τὴν ίδεα νὰ σᾶς περιμένουμε 'ετὴν Βρύση. 'Έγω δὲν υστερα τὰ βαθαλα 'ετὴν τρεχάλα, καὶ ποῦ νὰ μὲ φθάσῃ ἡ μητέρα!

— Ποῦ θὰ πῆ πῶς ἐσὺ περισσότερο δὲν βλέπετε τὴν ὥρα! εἶπεν δὲ "Αγγελος.

— Μπορεῖ! εἶπεν δὲ Φωτεινὴ κι' ἐδάγκασε μὲ χαμόγελο τὸ χεῖλι. Λοιπόν... πῶς ἐπεράσατε 'ετὸ ταξεῖδι;

— Λαμπρά. Είχα τόσο καλὸ καιρό, ἡ θάλασσα ήταν τόσο γλυκειά, ποῦ δὲ μοῦ ἔκανε καρδιὰ νὰ κατεβῶ 'ετὴν καμπίνα.

— Ναι; κ' ἐγὼ φοβόμουν, γιατ' οἱ καιροὶ δὲν ἔστρεψαν ἀκόμα. Προχτὲς εἶχαμ̄ ἐδῶ μεγάλη κακοκαιρία.

— Μπᾶ! κάνει κ' ἐδῶ κακοκαιρίες; εἴπεν ὁ Ἀγγελος.

— Καλέ τί λέτε! "Αμα πιάσουν οἱ βροχές, κλεινόμαστε μέσας μεφόνυκτα. 'Αμή ἔκεινοι οἱ δέρηδες; Καθὼς ἀκούω κάτω τὴν θάλασσα νὰ μουγγούζῃ καὶ καθὼς τραντάζεται τὸ σπίτι μας σὰν ἀπὸ σεισμό, μοῦ φαίνεται πῶς εἴμαι σὲ καράβι καὶ θαλασσοδέρνω.

— 'Αλήθεια, ἐταξεῖδενες ποτέ;

— "Ω! ναί. 'Απὸ 'δω 'ετὴν Πάτρα . . . Κέρκυρα . . . Μπρίντιζι . . . 'Απὸ καὶ πέρα δύμως δόλο διὸ ξηρᾶς. Πρόπτερον, ποῦ μετῆρε ὁ παπάκης 'ετὴν 'Ιταλία . . .

— Ναί; Τὴν Ἄθηνα δύμως . . .

— Δέν τη ἔρω . . . τί κριμα! Μὲ πέρνετε μαζὶ σας σὰν θὰ πάτε; Ξέρετε, ὑπάρχει ἔνα τέτοιο σχέδιο . . . 'Αλήθεια, παπάκη;

— Γιατὶ δχι; εἴπεν ὁ κύριος Σάντρης. "Αν εἴχαμε κανένα νὰ σὲ φέρῃ πίσω.

— 'Ο Ἀγγελος! εἴπεν ἡ Φωτεινή. Δύσκολο εἶνε;

— Καθόλου, εἴπεν ὁ νέος. "Αν ἔρχεται μάλιστα κι' ὁ Μίμης, ἐγώ, γιὰ τὸν γυρισμό, μπορεῖ νὰ εἴμαι καὶ περιττός.

— Μπράβο! ἔφωναξεν ἡ Φωτεινή, κ' ἔκτυπησε τὰ χέρια μὲ χαρά. Τὸ ζήτημα τελείωσε. Θὰ ἔλθῃ μαζὶ κι' ὁ Μίμης, κ' ἔπειτα θὰ γυρίσουμε οἱ δυό μας.

— Μακάρι! εἴπεν ὁ Μίμης, κυττάζωντας κατάμματα τὸν πατέρα του.

"Ο Ἀγγελος, μὲ τὴν κουβέντα, ἐκρυφοκύτταξε τὰ πόδια τῆς Φωτεινῆς. "Η γάμπα της τοῦ εἶχε κάμει ἐντύπωσι, ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ ποῦ ἀλαφροπάτησε 'ετ' ἀμάξι. Καθὼς ἔφροδος φουστάνι κοντό, — ἀπλούστατο φόρεμα, ἀπὸ λινὸ ριγωτό, ἀσπρο καὶ γαλάζιο, πτυχωτὸ ὅς κάτω, ἀνοικτὸ στὸν λαιμό, γαρνιρισμένο μὲ στενὴ κορητικὰ δαντέλλα — ἡ γάμπα φαίνεται σχεδὸν ὡς τὰ γόνατα. Πρῶτα, χωμένο σὲ γοβάκι κρεατί, ἔνα κομψὸ ποδαράκι, — δχι πολὺ μικρό, μὰ οὐτε κι' δλωσδιόλου ἐγγλέζικο, στιβαρὸ δπωδήπτο ποδαράκι, — ἔπειτα ἔνα λεπτότατο στραγάλι ποῦ μποροῦσες νὰ τὸ ζώστης μὲ δυὸ δάκτυλα, καὶ ἀπὸ κεῖ καὶ πάνω ἡ γάμπα ψηλή, μὲ ὥραιες καμπύλες, μὲ κοιλιὰ ποῦ μετά βίας ἔσφιγγε τὸ τορνευτό της πάχος ἡ ἀσπρη μεταξωτὴ κάλτσα, τεντωμένη νὰ σχισθῇ. Τὴν ἐκύτταξε ὁ Ἀγγελος, τὴν παρακολουθοῦσε σὲ κάθε θέσι ποῦ

ἀλλαζε, γιατὶ τὸ σῶμα τῆς Φωτεινῆς ἦταν πολὺ ἀνήσυχο, κι' διμολογοῦσεν ἀπὸ μέσα του πῶς ποτέ του δὲν εἶδε γάμπα πιὸ πλούσια κι' ὀρμονική. 'Αλλὰ 'ετὸν ἵδιο καιρὸ ἐσυλλογίσθηκε, πῶς τὸ φουστάνι τῆς ἔξαδέλφης του ἦταν πάρα πολὺ κοντὸ γιὰ τέτοιο πρώτῳ μέστωμα.

ΣΕ λίγο ἔπερασαν ἀπὸ τὴ Βρύση. Τὸ νερὸ ποῦ ἔτιχεν ἀδιάκοπα, ἔχειλίζεν ἀπὸ τὴν πέτρινη δεξαμενὴ κ' ἔσχιματις εἰν ἐδῶ κ' ἔκει ὀυλάκια καὶ μικροὺς βάλτους, — καθρέφτες ποῦ ἀντανακλοῦσαν τὰ δένδρα καὶ τὸν οὐρανό. "Ολη ἔκεινη ἡ περιοχὴ ἦταν ὑγρή, σκιερή καὶ πρασινομένη ἀπὸ φυλλώματα καὶ ἀπὸ βρύα κι' αἰσθανόσουν ἔξαφνα μιὰ δροσιὰ μέσα 'ετὸν ἀνοιξάτικο λιοπύρι.

— Τὴν θυμάστε τὴ βρύση μας; ἔρωτησεν ἡ Φωτεινή.

— 'Ακοῦς ἔκει! εἴπεν ὁ Ἀγγελος. Θυμάσια μάλιστα ποῦ εἶχε στροφέψη μιὰ μέρα, ἵσα-ἵσα τὴ στιγμὴ ποῦ σίμωσα τὸ στόμα μου στὴν κάνουλα γιὰ νὰ πιῶ. Κ' ἥμουν πολὺ διψασμένος, κ' εἴχα τρέξη γιὰ νὰ προφθάσω, λὲς κ' εἴχα κανένα προαισθημα . . .

— Πολὺ περίεργο αὐτό . . . ἔψιθυσιεν ἡ Φωτεινὴ συλλογισμένη.

— Καὶ γιὰ μὲν ἀξέχαστο. Μοῦ ἔκαμε τόσο βαθειὰ ἐντύπωσι!

— Λοιπὸν θὰ τὸ πιστέψῃς; εἴπε τότε ὁ κ. Σάντρης. Δύο χρόνια σχεδὸν ἡ βρύση ἔμεινε στροφεμένη. "Επειτα τὸ νερὸ ἔκαλθε μονάχο του.

— Πῶς αὐτό;

— Μυστήριο!

Η Φωτεινὴ ἔξακολουθοῦσε νάτενίζῃ τὸν "Αγγελο σκεπτική. "Ισως ἔωγράφιζε μὲ τὴ φαντασία της τὴν παράξενη καὶ μοιραίαν εἰκόνα ποῦ εἶχεν ἀκούσει. Κι' ὁ νέος ἀνακάλυπτε 'ετὸ πρόσωπό της μιὰν ἔκφραση, ποῦ λίγες στιγμὲς προτίτερα θὰ τοῦ φαίνοταν ἀδύνατη. Τὰ χαρακτηριστικά της εἶχαν γαληνέψη. Τὰ μάτια, ἀκίνητα, μεγάλα, ὀλάνοικα, εἴχαν τὴ γαλαζοπάσινη ἥρεμία τῶν μικρῶν βάλτων. Κ' ἡ εύμορφιὰ τῆς ἔκστατικῆς κόρης ἦταν τὸρα πιὸ καθαρή, πιὸ κτυπητή, πιὸ φωτεινή.

«Δὲν ἔχει ἀσχημο πρόσωπο», ἔσυλλογίσθηκε ὁ Ἀγγελος, — κι' ἀπόρησε μέσα του πῶς δὲν τὸ εἶδεν ἀμέσως.

'Αλλ' αὐτὸ ἔβασταξε λίγα δευτερόλεπτα. Μ' ἔνα τίναγμα ὥραιο τοῦ κεφαλιοῦ, μ' ἔνα κλείσιμο γοργὸ τῶν ματῶν, ἡ Φωτεινὴ συν-

ῆλθε, κι' δταν ἔανάνοιξε τὰ μάτια, ἔχυναν γέλια καὶ ἀκτῖνες.

— Οὔτε ὡς τὴ βρύση δὲν κατέρθωσε νὰ φτάσῃ ἡ μητέρα! ἔφωναξε.

Ο ἀνηφοριαὸς δρόμος προχωροῦσε ἔως τὴ στρογγυλὴ γωνία ποῦ ἔστεκεν ἡ βρύση. 'Απὸ κεῖ ἔστρηψε ἀριστερὰ, πιὸ πλατύς, πιὸ ἵσιος, πλατανοφύτευτος, κ' ἔργαζε σύντομα 'ετὴ μικρὴ πλατεία, 'ετ' ὀμαλὸν δροπέδιον δπου ἔβασιλενε ἡ καλόκιτιστη βίλλα τοῦ κ. Σάντρη, μὲ τὸν πλούσιο κῆπο της καὶ μ' ἔνα κομψὸ κιόσκι παράπλευρα, 'ετὴ μέση τοῦ κῆπου.

Η κυρία Σάντρη ἀπὸ τὴν καγγελόπυρτα ἔβγη-κε ὡς ἔξω, κ' ἔδεχθηκε στὴν ἀγκαλιά της τὸν "Αγγελο μόλις κατέβηκε ἀπὸ τ' ἀμάξι.

Ο νέος ἔανάβλεπε τὴ θεία του μὲ συγκίνησι ἀλληθινή. Τοῦ θύμιζε τὸν πατέρα του. 'Αλλ' ἦταν κ' εὐχάριστη γυναικά, ἀνοικτόκαρδη, εὐγενικιά, μ' ἔναν ἀέρα φυσικοῦ μεγαλείου, ποῦ ἔγεννοῦσε σεβασμὸ μαζὶ κ' ἔμπιστοσύνη. Κοντά της ὁ Ἀγγελος, σὰ νὰ γίνουνταν παιδί, αἰσθανόταν τόσην ἀσφάλεια κ' ἔλευθερία, δησ δὲν εύρισκε κοντὰ σὲ ἄλλους συγγενεῖς. Στὸν καιρό της, ἡ κυρία Σάντρη ἦταν βέβαια κ' εύμορφη. 'Αλλὰ τὰ τελευταῖα χρόνια εἶχε παραπαύνει, κ' οἱ γραμμές της ἔχασαν πιὰ τὴ χάρι καὶ τὴν ἀναλογία.

Θεία καὶ ἀνεψιὸς ἔλεγαν, ἔλεγαν ἀτελείωτα. Εσταματοῦσαν κάθε τόσο ζευγαρωμένοι 'ετὸ προσαύλιο, 'ετὴν εἰσοδο, 'ετὸν διαδρόμους, κουβεντιάζωντας, κ' ἔκαμαν δέκα λεπτὰ τῆς ὥρας ὡς νὰ καταλήξουν 'ετὴν τραπέζαρια. Η Φωτεινὴ ποῦ εἶχε προτορευθῆ, τοὺς ἔφωναζε ἀπὸ μέσα, ἀννπόμονη: "Ἐλάτε λοιπόν! "Επρεπε νὰ προγευματίσουν. Κι' ὁ κύριος Σάντρης ἐπεινοῦσε πολὺ κι' ὁ Μίμης περισσότερο. "Οταν ἔμπηκαν ἡ κυρία Σάντρη κι' ὁ Ἀγγελος, ἦταν καὶ οἱ δυό δακρυσμένοι. Λίχαν μιλήση γιὰ τὸν μακαρίτη. . . . "Ο κύριος Σάντρης ἐσοβαρεύθηκε, ἀμύλητος. Η Φωτεινὴ κι' ὁ Μίμης ἀλλάζαν βλέμμ' ἀπορίας.

ΕΚΑΘΗΣΑΝ 'ετὸ τραπέζι. Καφές μὲ γάλα, παξιμάδια μὲ σταφίδα, μιλανέζικο βούτυρο, φράσουλες καὶ σῦκα θαυμάσια. Τῶστρωσαν 'ετὸ φαγί, — κανεὶς δὲν ἔκλαιγε πιά, — κ' ἔλεγαν ἀστεῖα. Η Φωτεινὴ, μὲ μιὰ χαριτωμένη ἀδεξιότητα, ἀλειψε φέτες μὲ βούτυρο γιὰ τὸν ἔξαδελφό της καὶ τοῦ ἔδιάλεγε τὰ πιὸ ὥριμα σῦκα. "Ετρωγεν ὅμως κ' ἔκεινη ἀλύπητα. Ο Ἀγγελος, δχι μὲ μεγάλη του ἔκπληξι, παρα-

τήρησε πῶς εἶνε φαγοῦ. Καὶ γελῶντας τὸ εἶπε.

— Σφάλλετε, κύριε, διαμαρτυρήθηκε ἡ Φωτεινή. Σᾶς περιμένω νὰ πιοῦμε τὸν καφὲ μαζί, ἀργήσαμε μιὰ ὥρα ἀπὸ τὸ συνειδισμένο, καὶ φυσικά πεινάσαμε. "Επειτα, βλέπετε, ἡ χαρά . . .

Κ' ἔτελείωσε μ' ἔνα μορφασμό, σχεδὸν εἰδωνικό. Ο Ἀγγελος τώρα παραδενεύθηκε. "Αλληθεία λοιπὸν τὴν παραμικοὴ χαρὰ δὲν τὴς ἔκαμνεν δ ἐρχομός του; Χαρὰ 'ετὴν εἰλικρίνεια!

Τὴν ἐκύτταξε ποῦ ἔτρωγε. Είχε κάτι γοργὰ κινηματάκια 'ετὸ μάστημα καὶ 'ετὸ φυσηγμα, ποῦ παραπλευρα, 'ετὴ μέση τοῦ κῆπου.

"Υστερο ἀπὸ τὸ πρόγευμα, δι κύριος Σάντρης, ἀν καὶ μὲ κακοφανισμό του, ἀναγκάσθηκε νὰ τοὺς ἀφῆσῃ. "Επρεπε νὰ γυρίσῃ 'ετὴ χώρα. Στὶς ἐμπορικές του ἔργασίες ἀφιέροντε τακτικὰ δῦλο του τὸ πρωΐ. Στὴ μία μετὰ τὸ μεσημέρου ἔγγριζε 'ετὸν Κόκκινο Βράχο, καὶ τὸ ἀπόγευμα ἔφροντιζε γιὰ τὰ πτηματιά, ἡ ἦταν ἔλευθερος νὰ διασκεδάσῃ μὲ τὴν οἰκογένεια του. Χειμῶνα-καλοκαϊρι, 'ετὴν ἔξοχή. Οι κακὲς γλῶσσες ἔλεγαν, πῶς 'ετὴν ὀρχὴ τοῦ γάμου του ἔζηλενε φοβερὰ τὴ γυναικά του, καὶ γιὰ νὰ εἶνε ἥσυχος, τὴν ἀποτράβησε 'ετὸν Κόκκινο Βράχο, μακρὰ ἀπὸ κάθε κίνδυνο καὶ πειρασμὸ τῆς χώρας. Οι πιὸ κακὲς μάλιστα γλῶσσες εἶχαν, δι της προγευματίσουν, δι της κύρια Σάντρη, στὰ νειᾶτα της, εἶχε κάμη κάποιο παραστράτισμα, κι' ὁ περιοδισμὸς ἔκεινος ἦταν δι τιμωρία. . . . 'Αλήθεια, ψέματα, πέρδος δὲν θὰ εἴλετε, γέμιαστα τὸν τρόπο νὰ εἶνε ἀνθρωποι καλοί, ποῦ ἔχουν τὸν τρόπο νὰ ζουν ἀνετα σὲ μιὰν ωραία ἔξοχή.

— Κι' ὁ Μίμης; . . . δὲν πηγαίνει σχολεῖο; ἔρωτησεν δ Ἀγγελος, τὴν ὥρα ποῦ ἔφευγε μόνος του δ κ. Σάντρης μὲ τ' ἀμάξι.

— Σήμερα γι' ἀγάπη σας τῶσκασε! ἔπρόλαβε νάπαντηση ἡ Φωτεινή. Τώρα θὰ βγοῦμε οἱ τρεῖς μας, ἀν θέλετε, γιὰ νὰ ἰδητε τὸ κτήμα. Η μήν είσθε κουρασμένος ἀπὸ τὸ ταξεῖδι καὶ προτιμᾶτε νάναπανθήτε;

— 'Α μπά! είπεν ο "Αγγελος. Καὶ τὸ λέτε ταξεῖδι ἀπὸ τὴν Πάτρα ὡς ἐδῶ, μὲ τέτοια γαλήνη; Κοιμῆθηκα στὸ βαπόρι ἀπὸ τὶς δυὸ ὡς τὶς ἔπτάμισυ.

— Καλὰ λοιπόν, πᾶμε. Τὴ μητέρα... μὴν τὴν λογαριάζετε. Σὲ τέτοια, νὰ ξέρετε, είνε λιγάκι βαρετή.

Πραγματικῶς, ή κυρία Σάντρη εἶχε θρονιασθῆ 'ετην πολυθρόνα της καὶ φαινόταν δύκος

ἀσήκωτος. Τῆς εἶχε πέσει δλ' ή ζωηρότης ποῦ ἔδειξε μιὰ στιγμὴ 'ετὴν ἀρχή, καὶ ἀκόμα, σὰ νὰ εἶχε 'πῃ διαμιᾶς δλα δσα εἶχε μαζεμένα, ἐνόμιζες πῶς βαρυνόταν καὶ νὰ σκεφθῇ γιὰ νὰ μιλήσῃ. Ἀλλὰ χαμόγελο πλατύ, γεμάτο εὐχαρίστησι καὶ καλοσύνη, ἔφωτιζε τ' δλοστρόγγυλο πρόσωπό της μὲ τοὺς διπλοὺς λαιμούς, κ' ἔκουνοῦσε τὸ κεφάλι μὲ μισόκλειστα μάτια καὶ μὲ καμάρι μητρικό, στὰ λόγια τῆς κόρης της.

[Ἐπεται συνέχεια] ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΕΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΙΚΡΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

1

Πετὴ τὸ ἀχνὸ τὸ συννεφάκι
Ποῦ μὰν αὐγὴ γλυκοροδίζει
Κὶ ἀνάλαφρο ξετρελλαμένο
Μὲς στὰ γαλάζια φτερονυγίζει.

Περήφανο μὲ τοὺς ἀνέμους,
Οσο είνε ἡ μοῖρα του, θὰ ζήσει
Καὶ φλογισμένο ἀπὸ τὸν ἥλιο
Θὰ σκορπίσει...

2

Στὸ παραθύρι στέκει μοναχὴ
Βασιλοπούλα ὀνειρεμένη
Γροικὴ τοῦ ἀνέμου τὴ βοὴ
Καὶ τὸ θλιμμένο δάσος ν ἀνασαίνει.

Κάποιο τραγοῦδι μακρυνὸ
Στὴ μάνητα τοῦ ἀνέμου διακρίνει,
Κάποιο τραγοῦδι.. μακρυνὸ
Ποῦ μόλις ἔρχεται καὶ σβύνει.

'Απόμακρος τραγουδιστής
Τάχα γιὰ ποιὰ νὰ τραγουδοῦσε;
'Απόμακρος τραγουδιστής
Τάχα τὴ φηγοπούλα λαχταροῦσε;

Στὸ παραθύρι στέκει μοναχὴ.
Βασιλοπούλα ὀνειρεμένη.
Γροικὴ τοῦ ἀνέμου τὴ βοὴ
Καὶ τὸ θλιμμένο δάσος ν ἀνασαίνει.

3

Ρνάκι πολυφλοίσθιστο
Νεραϊδομαγεμένο
Μούπε ἔνα μυστικό.
'Απόψε τὰ μεσάνυχτα
Μιὰ κόρη νὰ προσμένω
Σὲ τόπο ἔρημικό.

'Εμπρός, σκοτάδι, τύλιγε
Τῆς λαγκαδιές, τὰ δδοη,
Τὰ διάφαρα νερά.
Θὰ σφίξω τὸ κορμάκι της.
'Ως δτον ἀνατριχιάσει
'Απ' ἄγνωρη χαρά.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ



ΧΑΝ Κ. ΑΝΔΕΡΣΕΝ

[2 Απριλίου 1805 — 2 Απριλίου 1905].

Σ' ήμερον, δηλ. τὴν 2αν Ἀπριλίου 1905 (v), ἔορδνας τάξεται πανηγυρικῶς εἰς τὴν μικρὰν πόλιν "Οδενσε τῆς δανικῆς νῆσου. Φύεν ἡ ἐκατονταετῆρος τῆς γεννήσεως τοῦ Ἀνδερσεν. Ἐγεννήθη νῦν πτωχοῦ ὑποδηματοποιοῦ καὶ ἐπάλαισε πολὺ τὸν ἀγῶνα τὸν ἀχαριν τοῦ πορισμοῦ τοῦ ἀρτου. Ἀλλ' ἀπέθανε (4 Αὐγούστου 1875) ἐνδοξος, ὅχι μόνον ἀνὰ τὴν Δανίαν, ἀλλὰ καὶ ἀνὰ σύμπαντα τὸν κόσμον.

"Ο "Ἀνδερσεν ὑπῆρξε μυθιστοριογράφος, ποιητής, δραματικὸς καὶ παραμυθιογράφος. Τὰ μυθιστορήματά του («Ο αὐτοσχέδιος ποιητής» (Improvisatoren), «Ο. Τ.», «Ἐνας ἀπλοῦς μουσικός» (Kun en Spillemand), «Ἄι δύο Βαρωνίδες», «Υπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρχειν») είνε ἀπὸ τὰ καλὰ ἔργα τῆς δανικῆς λογοτεχνίας ἡ ὁποία είνε μία ἀπὸ τὰς πλουσιωτέρας τοῦ κόσμου. Τὸ ἀριστον είνε βεβαίως «δ αὐτοσχέδιος ποιητής» (1835), δπου περιγράφει τοὺς ματαίους ἀγῶνας ἐνὸς πτωχοῦ ἀγοριοῦ ἀπὸ τὴν Φύεν νὰ γίνῃ κατὶ μέγα εἰς τὸν κόσμον· ἔγινε μόνον «ἀπλοῦς μουσικός». Ἀπὸ τὰ δραματικά του ἔργα (τὰ δλιγάτερον σπουδαῖα ἐν γένει ἐκ τῶν ἔργων του) είνε γνωστότερα ἡ κωμῳδία «Τὸ νέον δωμάτιον τῆς λεχοῦς», τὸ μελοδραματικὸν κείμενον «Ἡ μικρὰ Κίρστεν» (Λίδεν Κίρστεν). Ἡ φαντασμαγορία (Eventyrkomedie) «Ολε ὁ Ματοκλείστης» (Ole Lukøje) καὶ ἄλλα. Ἀλλὰ ἡ δύναμις τοῦ Andersen, ὁ κλάδος, τὸν δποῖον αὐτὸς ἴδρυσε καὶ δ ὁποῖος τὸν ἐδόξασε καὶ τὸν ἔκαμε τὸν γνωστότερον συγγραφέα τῆς Δανίας ἀνὰ πάντα τὸν κόσμον, είνε τὰ «Παραμύθια» του (Eventyr og Historier). Τὸ 1835 ἐδημοσίευσε τὰ πρῶτα του «Παραμύθια γιὰ τὰ παιδιά» (Eventyr fortalte for Børn). Εἰς τὴν ἀρχὴν μικρὰν ἔκαμαν ἐντύπωσιν, ἀλλ' ἐν τούτοις ἔφερον τὸ ὄνομά του βαθμηδὸν ἔξω ἀπὸ τὴν Δανίαν, μεταφρασθέντα εἰς δλας τὰς γλώσσας. Διότι τὰ παραμύθια του δὲν δμοιάζουν διόλου μὲ τὰ ἄλλα γνωστά, τοῦ Γκρίμι μ. π. καὶ τὰ δμοια. Είνε νέος κλάδος, ἡμπορεῖ κάνεις νὰ

εἰπῇ, τῆς λογοτεχνίας, εἰς τὸν δποῖον κυριαρχεῖ ἡ παιδικὴ ψυχή, μὲ τὰ ἀθῷα της αἰσθήματα, τὰς λύπας της, τὰς χαράς της, δλα μικρογραφία τῆς ψυχῆς τῶν μεγάλων, ἀλλὰ συγχρόνως μικρογραφία παιδική, χωρὶς κακίαν, πονηρίαν, μίσος. Ὁ ἴδιος ἔχαρακτήρισε τὸ είδος τῶν παραμυθιῶν του ὡς ἔξῆς: «Μίαν ἴδεαν, ποῦ συνέλαβα γιὰ τοὺς μεγάλους, τὴν διηγοῦμαι εἰς τοὺς μικροὺς μὲ παιδικὸν ἔνδυμα, ἀλλὰ χωρὶς νὰ λησμονῶ, δτι καὶ ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα, καὶ ὁ παπποῦς ίσως καὶ ἡ γιαγιά, ἀκούνουν καὶ αὐτοί. Καὶ πρέπει νὰ τοὺς δίδω ἀφοριμὴν πρὸς σκέψιν». Τὸ βάθμος τῶν παραμυθιῶν του δὲν εἶνε διόλου παιδιαρίδες, καθὼς εἰς τὰ συνήθη παραμύθια, ἀλλὰ πολλάκις σοβαρὸν καὶ τραγικόν, καθὼς εἰς τὴν «Ιστορίαν μιᾶς μητέρας», τὴν «Ἐλάτην», τὴν «Καμπάναν» καὶ ἄλλα· ἐνίστε ἔχει καὶ σατυρικὴν χροιάν. ἀλλ' ἀθῷαν καὶ αὐτήν, κατὰ τῶν γελοιοτήτων τῶν ίσχυρῶν, οὓς πρὸ πάντων περιφρονεῖ ὁ δημιοκρατικός, ὁ λαϊκός Ἀνδερσεν, καθὼς π. χ. εἰς «Τὴν Πριγκίπισσαν καὶ τὸ μπιζέλι» (Prinsessen paa Aerten) (ἡ ψευδῆς εὐγένεια) καὶ εἰς «Τοῦ Αὐτοκράτορος τὴν νέα φορεσιὰ» (Kejsersens nye Klaeder) (ἡ πνευματικὴ ἔξαρτησις), κτλ. Ἀλλοῦ είνε εὐθυμογράφος, καθὼς εἰς τὸν «Γουρουνοβοσκόν», (Svinedrengon). Εἰς τὸ «Ἀσχημο παπάκι» (den grimme Aelling) περιγράφει κάππως τὸν ἴδιον ἔαυτόν του, μὲ τὸν δίκαιον ἔγωγισμὸν τῆς ἐσωτερικῆς σιωπῆλῆς ἀξίας. Ἀπὸ τὰ μικρὰ λυρικὰ ποιήματά του είνε γνωστότερα «Τὰ δυὸ πουλιά» (De to Fugle), «Γκούροε», τὸ πατριωτικόν: «Στὴν Λανία γεννήθημα» κλπ. (I. Danmark er jeg født, dør har jeg hjemme), «Τὸ παιδάκι, ποῦ πενθανεῖ» (Det döende Barn), «Ἡ μητέρα μὲ τὸ παιδάκι» (Moderen med Barnet), καὶ ἄλλα. Ἐγεννήθη πτωχότατος καὶ κατ' ἀρχὰς ἐσκόπευε νὰ γίνῃ ἡθοποιός, ἀλλ' ἀφ' ἐνὸς ἡ ἐλλειψις φωνῆς, ἀφ' ἐτέρου δ χαρακτήρο του, πολὺ ἀπλοῦς καὶ ἀθῷος ἡ ὥστε ν' ἀρμόζῃ εἰς ἡθοποιόν, τὸν ἡμπόδισαν ν' ἀκολουθήσῃ τὴν πρώτην του κλίσιν, τὴν δποίαν ἡδη παιδί 10-12 ἐτῶν εἶχεν ἐκδηλώσει παριστάνων δράματα ἴδιας του ἐμτενέσεως μὲ θεατρίδιον κουλῶν. 14ων ἐτῶν μετέβη εἰς τὴν Κοπεγχάγην,

άλλα έκει δὲν κατώρθωσε νὰ προσληφθῇ εἰς τὸ θέατρον. 'Υπεστησίχθη ὅμως ὑλικῶς ἀπό τινας λογοτέχνας καὶ ἐφοίτησε κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ σχολεῖον τῆς πόλεως Slagelse, ἔπειτα τῆς Helsingör, ὅπου ἔγραψε τὸ ἀριστούργημα τάξι «Det döende Barn» (Τὸ παιδάκι, ποὺ πεθαίνει), δημοσιευθὲν εἰς τὸ «Πετῶν Ταχυδρόμειον» τοῦ Χάιμπεργ. Φοιτητής ἔγινε τὸ 1828 καὶ τότε ἔξεδωκε σατιρικάς τινας ἐπιθέσεις κατὰ τῶν αἰσθητικῶν θεωριῶν τῆς ἐποχῆς του. 'Αλλὰ τὴν ὁδὸν αὐτήν, τὴν ἔνην πρὸς τὸν γλυκύν του χαρακτῆρα, ἔγκατέλειψε ταχέως, ἰδίως ἀφ' ὅτου ἀτυχῆς ἔρως ἔστρεψε τὰ αἰσθήματά του πρὸς τὴν μελαγχολίαν καὶ τὴν ἐνδόμυχον γλυκύτητα, δι' ἣν ἡ ψυχή του ἦτο πλασμένη. Τὰ πρῶτα του ἔργα εύρον ἐπικριτὰς διὰ τὴν "ἀτέλειαν τῆς μορφῆς", οἵτινες κατακριθήσανταν καὶ τὸν ἥναγκασαν νὰ ταξιδέψῃ ἐπανειλημένως μακρὰν τῆς προσφύλους του Δανίας· μόνον δὲ ἀφ' ὅτου ἐδημοσίευσε τὸν Αὐτοσχέδιον Ποιητήν καὶ τὰ

τὴν Γερμανίαν, ἐστερεώθη δριστικῶς ἡ φήμη του. Τόσον ἀληθεύει πανταχοῦ τὸ «οὐδεὶς προφήτης ἐν τῇ ἑαυτοῦ πατρῷδι!». 'Αλλὰ «τὸ ἀσχημό παπτάκι» ἀνεγγωρίσθη ἕτελος ὡς «κύκνος» καὶ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του ἔζησεν ὁ Andersen τιμώμενος ἀπὸ δλην τὴν Δανίαν, ἐν μέσῳ περιποιήσεων παρὰ γνωστῶν καὶ ἀγνώστων. Καὶ δικαίως ἦτο μία ἀπὸ τὰς δόξας τῆς μικρᾶς Δανίας, τὴν δροῖαν καὶ περιπαθῶς ἥγαπτα: εἰς ἐν ἀπὸ τὰ παραμύθια του τὴν παραβάλλει πρὸς φωλεὰν κύκνων, ποὺ πάντοτε παράγει νέους κύκνους μὲ πτῆσιν ὑψηλήν. "Ἐνας ἀπὸ αὐτούς, ἔνας ἀπὸ τοὺς καλυτέρους, ἦτο καὶ ὁ Andersen! — Εἰς τὴν γλῶσσαν μας ἔχουν μεταφρασθῆ πολλὰ ἀπὸ τὰ παραμύθια του, τὰ περισσότερα εἰς τὴν "Διάπλασιν τῶν Παιάδων" ἀπὸ τὸν κύριον Κουρτίδην καὶ ἀπὸ τὸν τὰς γραμμὰς ταύτας γράφοντα· ἔχουν ἐκδοθῆ καὶ ἰδιαιτέρως 2-3 τομίδια, ἀλλὰ συλλογὴν πλήρη, εἰκονογραφημένην, καθὼς ὑπάρχουν εἰς δλας τὰς ἄλλας γλώσσας, δὲν ἔχομεν δυστυχῶς ἀκόμη.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ
καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου



Η ΠΑΡΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ ΕΙΣ ΤΟ ΣΤΑΔΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ — ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΕΜ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ

Ο ΡΩΣΣΟΣ ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΗΣ

Αἱώνιον καὶ ἀκένωτον τὸ φρησκευτικὸν αἴσθημα παρὰ τοῖς Ρώσσοις καὶ ἡ πρὸς τὸν "Αγιον Τάφον λατρεία των, μέχρι θεοληψίας καὶ μέχρις ἐκστάσεως. Κάθε Ρώσσος ἔχει ὡς ὄντειρόν του ἔξοχον, νὰ τὸν προσκυνήσῃ. Τούλαχιστον, ἀπαξ τῆς ζωῆς του. "Οσοι δὲν ἐπῆγαν εἰς τὸ Προσκύνημα, δίδουν ἐπ' ὀνόματι Του εἰς τὸν Αγίου Τάφου ἐκθρόσην ὡς ὑμνῳδία ἀπ' τὰ χεῖλη... «"Αρτον καὶ θεάματα» οἱ Ρωμαῖοι. Χρήματα καὶ ἀφιερώματα οἱ Ρώσσοι.

Πεζῇ, ἀπὸ τοῦ Ἀρχαγγέλου ἕως τῆς Κριμαίας καὶ ἀπὸ τῆς Φιλλανδίας ἕως τῆς ἄκρας Σιβηρίας, πέραν, δι' ὅλων τῶν πάγων καὶ δι' ὅλων τῶν στεππῶν, πεζῇ ταξιδεύουν οἱ Ρώσσοι μουζικοὶ καὶ ἡ Ρώσσαις χαχόλαις, διὰ νὰ συλλέξουν, καπῆκι πρὸς καπῆκι ἐπαιτοῦντες, διὰ τοῦ χρειάζεται διὰ τὸ προσκύνημα. "Ηγουν μνημόσυνα, ἀγιασμούς, λιτανείας, ἀγρυπνίας, λειτουργίας, ἀφιερώματα, δῶρα, σταυρούς, κομβολόγια, εἰκόνας, σάββανα, λιβάνια, κανδήλας.

Ο ἐπιστρέφων ἐκ Σιάνων δὲν βλασφημεῖ εἰς αἰῶνα τὸν ἄπαντα. Οὐδὲ βλασφημεῖται. Καὶ θεωρεῖται κακόν τοῦ προσκύνημα, διὸ ἔξωτικόν τι ὃν ἄλλουν κόσμου.

Τοῦ Ἀγιοταφίτου φιλοῦν δλοι τὸ χέρι. Καὶ ὁ Ἀγιοταφίτης φέρεται μὲ τὸ ὄνομα: Προσκυνητής, εἰς δλων τὰ στόματα καὶ δι' δλου τοῦ βίου του. "Εὰν πεθάνουν ἐκ τῶν κακουχιῶν στὸ ταξεῖδι, ἢ ἐν Παλαιστίνῃ, ἀφοῦ φθάσουν, καλῶς ἀποθνήσκουν! "Αναπαύονται ἐν Κυρίῳ.. Καὶ καλῶς ἀναπαύονται! Ποὺ νὰ γογγύσουν! Ποὺ ν' ἀθυμήσουν ἢ νὰ βαρεθοῦν γιὰ τοὺς κόπους καὶ μόχθους!

Μὲ τὰ πόδια δὲ πάντοτε. Μὲ τὴν φάρδον, τὴν ὡς ἐπισκόπου φάρδον, στὸ χέρι, διέρχονται τὴν Παλαιστίνην δλόκηρον, δπου προσκύνημα, δπου μονή, δπου ναός, δπου κελλί. Καὶ πεθαίνουν ἑκατοντάδες ἀπ' αὐτούς τὸ ἔτος. Στοιβάζονται σᾶν ἀγέλαι στὰ βαπτόρια καὶ μεταφέρονται ὡς πρόβατα ἐπὶ οφαγήν. Καὶ δζουν δλοι καὶ δλαι πρὸ τοῦ Πάσχα. Καὶ καθαρίζονται καὶ ἀπαστράπτουν δλοι καὶ δλαι μετὰ τὴν Λαμπρή. Καὶ ψάλλουν καὶ ὑμνῳδοῦν ἀρμονικώτατα. Καὶ σταυροκοποῦνται ἐπὶ ὄρας ἀνθυμικώτατα. Τὴν πρώτη τυχοῦσα πέτρα, ἀν διὸ προσκύνημα τοὺς δεῖξετε, πέφτουν κατὰ

γῆς εὐθὺς καὶ τὴν φιλοῦν μὲ φύλημα π' ἀφρίζει!...

Μένουν πολλοί των ἐπὶ μῆνας, ἐπὶ ἔτη, εἰς Ιερουσαλήμ. "Οσφ μένουν, τόσῳ ἀγιάζονται, τόσῳ ἔξαγινονται. Καὶ ἔρχονται καὶ μένουν πολλοί γιὰ πάντα. "Υπηρετοῦντες εἰς ιερωμένους ἢ εἰς Μονάς. 'Ακόμη καὶ Ρωσίδες, ἀδιάφοροι δὲ ἀπὸ κάποτε ἡ ἔκει φαιδρά των παρουσία σκανδαλίζουν κανένα ἐκ τῶν Ἐλλήνων προσκυνητῶν σεμνότυφον!

"Εξομολόγησις δὲ μυστικὴ καὶ συχνὴ καὶ ἀπειρόστοις... Καὶ ἡ ἔξομολογηθεῖσα εἰς Ιερουσαλήμ καὶ συγχωρηθεῖσα, δὲν ἔξομολογεῖται πλέον εἰς αἰῶνα. Διότι συνεχωρήθη ἔκει δι' δλα της τὰ ἀμαρτήματα. Τά τ' ἔόντα, τά τ' ἔσόμενα, πρό τ' ἔόντα... ***

"Ως ἀν νὰ δραματίζωνται, κάθηνται στὴν Εκκλησία. Κάποια Οὐράνια τῆς ψυχῆς των καὶ κάποιους θόλους ἄλλους, ἀπὸ ἀστρα καὶ ἀπὸ Χερουβιθὲν ἀγνώστους. Πιέζονται δὲ ἔως ἀσφυξίας, χωρὶς οὔτε φωνὴν ν ἀκούσῃς διάμαρτυρίας ἀπὸ κανένα, οὔτε δυσφορίας καὶ κανένα κίνημα νὰ ideo. Μία γαλήνη δικαία ἐφ' δλων τὰ πρόσωπα, πάντων καὶ πασῶν δμοίων εἰς είδος καὶ ὑφος καὶ σχῆμα καὶ ἔκφρασιν καὶ χαρακτῆρας, σᾶν νᾶναι δλοι ἀδελφοὶ ἢ δλαι ἀδελφαί, ἀπὸ τοὺς αὐτούς γεννήτορας δλοι καὶ δλαι, πρᾶγμα ποὺ σὲ καταπλήσσει ὡς ἀνεξήγητον, μία γαλήνη δικαίου, λέγω, ἐφ' δλων τὰ πρόσωπα πλανᾶται, καὶ μία ἡπιότης καὶ μία πρόσωπης καὶ ἡρεμία τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων, δταν ἔζων ἀκόμη μὲ τὰς Ἀγάπας οἱ ἀνθρωποι, διαχύνεται ἀπὸ τὸ δλογ των γύρω σου.

Διανυκτερεύουν ὀγυρπνοὶ ἐπὶ μακρὰς νύκτας στὸν Ναὸν καὶ φεύγουν μόλις χαράξῃ, σᾶν φαντάσματα. Τὸ Ἀγιον Φῶς, ποὺ πέρονται τὸ Μεγάλο Σάββατο, κρατοῦν σᾶν νὰ τοὺς ἐδόθη ἔξ Οὐρανοῦ. Μέχρι τῆς Ιρούντης δύνανται νὰ τὸ φέρουν ἀσβεστον. Καὶ ἀν τοὺς τὸ σύνησης, δύνανται, ἀπλούστατα, νὰ σὲ σκοτώσουν. Διότι γ' αὐτοὺς θὰ ἴσαι, φυσικά, δ Διάβολος.

Καὶ καίονται μ' αὐτὸ πολλάκις. Καὶ τὸ κάψιμο δὲν τὸ αἰσθάνονται, ἀν καὶ καίονται. Τί κνανοῦν ποὺ εἶνε στὴν ἀρχή, καὶ τί γλυκὺ καὶ τί ἀγνόν! Εἴτε ἀπὸ τὸ Φῶς αὐτό, εἴτε ἀπὸ τὸ τῶν λαμπάδων των, τῆς ἄλλας μέραις, φωτίζονται μέσα εἰς τὸ Ναὸν σᾶν μὲ κά-

ποιο ἀκτινωτὸν οὐράνιον. Τόσῳ τοὺς πηγαίνει! Καὶ τὴν Ἀνάστασι ἀγάλλεται ἡ ψυχή των δλη πράγματι, μέχρι τῶν μαχίων των. Σᾶν νὰ τὸν εἶδον τὸν Θεόν των ἀναστάντα ἐκεῖ μπροστά των, πράγματι...

Τί ὑλαρότης δὲ καὶ τί τὸ εὐφροσύνη τὴν ἡμέρα ἐκείνη ἀποπνέεται ἀπ' δλους! Καὶ φιλιοῦνται δλοι καὶ δλαι... Καὶ ἀγάλλονται... Καὶ πετοῦν... Καὶ φαίνονται σᾶν ν' ἄγουν αἱ ψυχαὶ των ἀναστάσεις τόσας μυριάδας, δσαι εἶνε αἱ ψυχαὶ των... Καὶ σᾶν ν' ἀναβαπτίζωνται εἰς κάπιον κόσμον πνευματικὸν καὶ ἀδρατον...

Τὰ τάματα δὲν γίνονται ἐφ' ἀπαξ μόνον στὴ ζωὴ των. Στὸν Πατριάρχη, στὸν παπᾶ ποὺ τοὺς ἔξωμολόγησε, στὸν παπᾶ ποὺ τὸν ἐλειτούργησε, στὸν Ἀγιο Τάφο, σὲ Προσκυνήματα ἀλλα ἡ σὲ Μοναστήρια, σὲ Μοναστήρια ποὺ γίνονται τώρα, ποὺ διορθώνονται κ' ἐπισκευάζονται, ποὺ μεγαλώνουν εἰς κελλιὰ καὶ Ἐκκλησίας, τῶν δποίων οἰκοδομεῖται κάτι, ἡ ἀτινα στεροῦνται ἀμφίων. ἡ σκευῶν ἡ σταυρῶν ἡ τρούλων ἡ κωδώνων ἡ χρυσώσεων, διαρκῶς, δι' δλης τῆς ζωῆς των, σ' δλα αὐτὰ καὶ σ' δλους αὐτοὺς στέλλουν, στέλλουν, στέλλουν. Ἀνακουφίζουν, συμπληρώνουν, συμβοηθοῦν μὲ χορήματα ἡ μὲ εἶδη, μὲ τάματα παντοδαπά, κατὰ τὰς ἀνάγκας καὶ τὸ ἔχειν των.

Μετὰ τὴν ἐπιστροφήν των εἰς Ρωσίαν, καὶ οἱ ἐκ τῶν πλουσίων καὶ οἱ ἐκ τῶν ἀριστοκρατῶν ἀκόμη Ρωσσοὶ διατηροῦν τὸν Ἀγίον Τάφου τὴν ἀνάμνησιν, κάτι ὡς ἔρμα δλης των πλέον τῆς ζωῆς, γίνεται αὕτη ἰδεώδης τις πόλος τῆς ὑπάρχεως των, πρὸς δν, εἰς κάθε περίστασιν καὶ περιπτειαν βιωτικήν, στρέφουν μετ' εὐλαβείας καὶ συντριβῆς τὰ βλέμματα.

Τὶ ἥσυχα δὲ καὶ τί ταπεινὰ καὶ τί πεθα μένα δλα των! Παντοῦ καὶ πάντοτε θεοκατανύξεως καὶ γλύκας μυστικῆς σιολίσματα τὸς περιθέουν... Στ ἀδρά των χαρακτηριστικά, δπον γωνιὰ καμμιὰ δὲν βλέπεις, ἀλλ' δλω καὶ καμπύλας, δπον μὲ γωνίας πνεῦμα καὶ μὲ τύπον ἴδιον ἔκφρασις καὶ μὲ λάμψιν δματα δὲν πάλλονται, δλισθαίνει πάντοτε μιὰ παγωνιά. Καὶ μιὰ λευκότης μονότονος στὸ δέρμα καὶ μιὰ ἵσανθότης στὰ μαλλιὰ στεγνή, σοῦ ἵσανογουν ἔτοι γιὰ μιὰ στιγμὴ δταν σὲ κυττοῦνε, δλη τὴν ἀπέραντη μονοτονία τῆς πατρίδος των, λευκὴ καὶ παγωμένη καὶ στυγνή... Μὲ φῶς ποὺ σπάει σὲ κάθε τι ἀπάνω, ποὺ δὲν σᾶν βέλος εὐθὺ τῆς Μεσημβρίας,

ποὺ κοκκινίζει στὸ κεφάλι σᾶν ἀπὸ ντροπή, καὶ πρισματοῦται γιὰ νὰ ζῆσῃ καὶ ἀντιφεγγίζει κάποια μόνον τῆς ζωῆς λοξὴ ἀντανάκλασις, χωρὶς κανένα τόνο καὶ χωρὶς ψυχή...

Ἄ! πῶς τρίβει ἡ Παλαιστίνειος ἀπὸ χαρὰ τὰ χέρια της, δταν κάθε των ἐκδήλωσις. ζωῆς εἶνε καὶ ἀπὸ μιὰ φανατισμοῦ ἐκδήλωσις. Καὶ δ φανατισμὸς αὐτὸς πέρονει πάντα μιᾶς τραγωδίας ἡρέρου τὴ μορφή. Δὲν εἶνε δ φανατισμὸς ποὺ ἐτραγωδοποίησε δ Βολταῖρος. Θυελλώδης! Κασπία εἶνε, μὲ δλη τὴν ἀπλότητα τοῦ θανάτου καὶ τῆς νέκρας...

Ἀκούσατε: Τ' ἀγιοταφικὰ ὡσὰν Παλλάδια τόσα φέρονται, καὶ ἡ ἀγορά των σᾶν νά χη κοι αὐτὴ κάτι ἀπὸ λειτουργία φρυγαλέο καὶ κάτι ἀπὸ προσευχὴ ἀγνό. "Ολα εἶνε καμπύλα ἐπάνω των καὶ δλα μονότονα... Νὰ μιὰ σκηνὴ φανατισμοῦ χωρὶς εὐθύτητα, καμπυλούμενη ἀπὸ προλήψεις ἀτλαντείου ἄχθους: Στὴν πλάκα τῆς Ἀποκαθηλώσεως ἀπάνω ἔσδιπλώνουν σιγὰ σιγὰ δ,τι ἀγόρασαν ἔδω κ' ἐκεῖ ἀγιοταφικό, ἵσανοίγουν κάθε των πτυχή, ἀναπετανύουν στὰ μάτια δλων, χωρὶς νὰ τοὺς νοιάζῃ κάν, είκόνας, σάβανα, μανδήλια, κομπολόγια, τ' ἀπλώνουν ἔνα εἶνα καὶ τὰ σύρουν εἰς δλη των τὴν ἔκτασι, ἀπὸ τὴ μία καὶ ἀπὸ τὴν δλλη δψι των, ἀπὸ τὴν ἀνάποδη καὶ ἀπὸ τὴν καλή, ὥστε καὶ τὸ ἐλάχιστον τῆς ἐπιφανείας των μόριον νὰ προσθλιβῇ εἰς τὴν πλάκα, ν' ἀρπάξῃ δση μπορεῖ ἀγιότητα, νὰ δρέψῃ δσα μπορεῖ φιλήματα, νὰ λείξῃ δσο μπορεῖ μυστήριο, καὶ ὕστερα σιγὰ-σιγὰ νὰ τὰ διπλώσουν πάλι καὶ νὰ φύγουν, ἀλλὰ μὲ μιὰ σᾶν τὰ Οὐράλια τώρα πίστι μέσα των, δτι δ κόσμος δλος, τὰ Σύμπαντα εἶνε στὰ χέρια των ἐκεῖ, σ' αὐτὰ δπου στὴν ἀγκαλιά των σφίγγουν μὲ φίλτρα καὶ ἀγάπη μάνας, στ Ἀγιοταφικά των.

'Απ' τὸ βαπτόρι ἀκόμη, μόλις ἀντικρύσουν τὴ Γιάφα, τ' Ἀγια Χώματα, μέσα στὴν δμίχλη καὶ εἰς τὰ ἀπώτατα τοῦ δρῦζοντος μόλις γλυκοχαράξῃ ἡ λευκὴ γραμμὴ τῆς Ἀγίας Γῆς, εἰς ἀπάστασιν μιλίων ἀκόμη, -ἀπ' τὸ βαπτόρι ἀρχίζουν ἡ μετάνοιας, τὰ σταυροκοπήματα, αἱ προσευχαί, αἱ κατανύξεις. Κ' ἐντείνονται, ἐφ' δσον πλησιάζουν. Καὶ γίνονται θεοληπτότεροι ἐφ' δσον ἔγγιζουν, ἡ δμίχλη λύεται καὶ ἡ γραμμὴ ἐκείνη ἀπλοῦται μπρὸς στὰ μάτια των εὐκρινεστέρα, ἐρατεινοτέρα.

Τὰ μπαγάμα των ἔχει ἀναλάβῃ ἡ Παλαιστίνειος, τὴν μεταφροδὰν ἡ Παλαιστίνειος, τὴν

ἀποβίβασιν ἡ Παλαιστίνειος, τὴν ἀφιξιν ἡ Παλαιστίνειος. Ἀντίκρυσαν τὸ Μοναστῆρι; Τοὺς βλέπεις νὰ ὑψοῦν τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ ἄνω, τὸ χέρι νὰ φέρεται μηχανικῶς στὸ μέτωπο, τὰ γόνατα μηχανικῶς νὰ κάμπτωνται καὶ δλοι καὶ δλαι νὰ πίπτουν κατὰ γῆς πρηνεῖς καὶ νὰ φιλοῦν τὰ χώματα καὶ νὰ φιλοῦν τὸν τούχον καὶ νὰ φιλοῦν τῆς πέτραις, καὶ δ νοῦς των νὰ ἐκμαιεύῃ διαρκῶς εἰκόνας, σταυρούς, παπάδες, φῶτα, καὶ μόλις τ' ἀντικρύσουν, ἀνεβαίνοντας, δλλοι σταυροί, δλλα γονατίσματα, δλλα φιλήματα, δλλαι ἀναστάσεις τῶν ματιῶν πρὸς τὸ ἄνω, ἔξω τοῦ κόσμου τούτου, πρὸς τὰ νέφη....

"Ολαὶ εἶνε καταγεγραμμέναις στὰ βιβλία τοῦ Ἀγίου Τάφου καὶ εἰς τὰ βιβλία τῆς Παλαιστίνειου δι' δσα ἔδωκαν. Καὶ δλαις ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας των ἔδωκαν, καὶ δ,τι ἔδωκαν, εἶνε δ αἰώνιος, δλλα καὶ δαιμόνιος τοῦ Εὐαγγελίου δβολὸς τῆς χήρας....

Τοὺς εἶδα τοὺς χατζῆδες, τῆς εἶδα τῆς χατζῆναις, τὰ Ρούσσικα αὐτὰ στίφη, δταν πηγαίνουν μὲ τὰ πόδια ἀπὸ τὰ Ιεροσόλυμα στὴ Ναζαρέτ. Δρόμος 50 δρῶν, δι' ἐρήμων καὶ βράχων καὶ ναπῶν δυσβάτων. "Ολαὶ καὶ δλοι κρατοῦν τὴν φάβδον των μὲ κάποιο ἀποκαλυπτικὸ κ' ἐτίσημον ψφος. Μὲ τὸ ψφος μὲ τὸ δποτοῦν ἐκράτει δ Μωϋσῆς τὴν ίδιαν του, δταν δι' αὐτῆς ὑπέτασσε τοὺς χυμούς τῆς Φύσεως. Φορτωμέναι πήρας καὶ μὲ τὸ βῆμα ρυθμικόν, κατὰ ζεύγη ἡ καθ' δμάδας ἡ κατὰ ἐκατοντάδας, χωροῦν μὲ δλη τὴν ἡγεμονίαν εἰς τὴν ἔρημον, μὲ τὴν δποταν χωρεῖ καραβάνιον ἐκ καμήλων.

Εἰς κάθε τὶ ἀνακαλύπτει ἡ πίστις των, μιὰ πίστις κληρονομική, μιὰ πίστις ποὺ φέρον μέσα των ἀπὸ αἰώνων, τὰ ἱγη τῆς ιστορίας τοῦ Ωραίου των. Τ' ἀργοκίνητα ἐγκεφαλικά των κύτταρα κινοῦνται τότε ὑπὸ τὴν πίστιν αὐτὴν εἰς δλας τὰς μακαριότητας τῆς Παρουσίας Του, καὶ ἀπὸ δῶ δῶ ἀκόμη, ἀπὸ τὴ Γῆ, ἀναφατάζονται ἀπὸ τοὺς μακαρίους αὐτοὺς γεμάτον τὸν Παράδεισον, καὶ σὰν νὰ σύρουν, τοὺς φαίνεται, ὑπὲρ τὰς κορυφάς των, ἀπὸ τὰ βάθη τοῦ Ἀχανοῦς, κάποιον δδηγὸν ἀστέρα νέον εἰς τὸ βῆμά των, καὶ χωροῦν, χωροῦν, σᾶν φαντάσματα δλοι, σᾶν σκιά, σᾶν τόσοι βρυκόλακες τῆς ἐπιγγελμένης Δευτέρας Παρουσίας, καὶ χωροῦν μέσα εἰς τὴν ἔρημον ἐκεῖ, τώρα εἰς τὰ δρη Γαλαάδ, τώρα εἰς τὰ δρη Γελβοέ, τώρα εἰς τὰ δρη Ἐφραΐμ, χωροῦν σᾶν ἐρευνηταὶ μυστικοὶ κ' αἰώνιοι ἐνὸς Ἀγνώστου ποὺ τοὺς βασανίζει ἀπὸ παιδιὰ καὶ εἶνε ἡ συμφορά των ἡ παντοτεινή, ἔως θανάτου...

"Οπως παντοῦ κ' ἔδω αἱ γυναῖκες, εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς ἀδυναμίας των, διὰ νὰ ἔναι, δπως παντοῦ, αἱ ἰσχυρότεραι τῆς ζωῆς παρηγορήτραι. Ἡ λάλος ὁδοσική των γλωσσα δένεται ἔδω ὡς μὲ δεσμά. Καὶ δ ἔρως των, δ πανηγυρίζομενος καταφώρως στὴν πατρίδα των, δὰν δεσμοῦ δλότελα ἔδω, προσχηματίζεται εὐσχήμων καὶ μυστικὸς καὶ ἀνδρόρυθμος.

"Υπάρχουν ἀνθρώποι ποὺ βλέπουν δλαις αὐταὶ ὡς σμποροί, ὡς ἐθνοσκόποι, ὡς διπλωμάται. Υπάρχουν δλλοι ποὺ τῆς βλέπουν ἀφ'

Πολλάκις παρέστην εἰς τὰς λειτουργίας των, τὰς ἀγρυπνίας των τὰς παννυχίους, τὰ μημονώνα των. Περιέργον! Οι Ρωσσοὶ προσκυνηταὶ νομίζεις πῶς ἐννοοῦν καθε το πετειούργειται Ορθόδοξα. Πῶς ἐννοοῦν τὰ Ἐλλη-

νικά μας, πῶς τὰ αἰσθάνονται, πῶς τὰ μαντεύουν. Καὶ βλέπεις τότε κάτι κόγχας νὰ διαστέλλωνται μεγαλωστί, καὶ ἡ θρησκεία τῆς Πατριδὸς των νὰ εὑρίσκῃ νέας πύλας εἰπόδου εἰς τὴν καρδίαν των, τὰ μάτια των .

Αλλ' ὅταν λειτουργήται ἡ Ρώσσα πλέον εἰς τὴν γλῶσσαν της, καὶ λειτουργήται εἰς τὸν Ἀγιον Τάφον, εἰς τὴν Γεσθημανή, εἰς τὴν Βηθλεέμ, εἰνε εἰς τὴν ἀποθέωσίν της τότε, καὶ εἴνε ὅλῳ ἀπόλαυσις καὶ εἴνε ὅλῃ ἔκστασις καὶ κάθε φιλόγγος σλαυωνικός, ποῦ ἀκούει, τῆς ξυπνῆς καθέ τινας ἐνστικτον ἥδονῆς μέσα της, ἀπὸ τῆς ὑλικωτέρας ἔως τῆς πνευματικωτέρας, καὶ εἴνε τότε πανήγυρις αἰσθήσεων ἡ λειτουργία της ..

"Εχει μάθη ἐκ παίδων καθέ αἰνον καὶ κάθε τροπάριον λειτουργικόν. Τὰ πρῶτα βιβλία, ποῦ θὰ συλλαβίσῃ, θὰ ἔναι τὰ θρησκευτικά, καὶ θὰ ἔναι τὰ θρησκευτικά ἄσματα, τὰ πρῶτα ἄσματα ποῦ θ' ἀποστηθίσῃ. "Έχει τὸ αἰσθήμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς δρμέμφυτον. Καὶ ψάλλει, ψάλλει, ψάλλει... Οὕτε μίαν παρατονίαν μεταξὺ 1000 Ρώσσων καὶ Ρωσίδων ἀναμιέι, ἐκ τῶν ἀνομοιοτέρων τῆς Αὐτοκρατορίας τόπων καὶ στοιχείων ὑμνῳδούντων, δὲν θ ἀκούσης. Τὰ χεῖλη παρακολούθουν ἀλληλα μὲ τοὺς αὐτοὺς τόνους, μὲ τὰς αὐτὰς ἀρσεις καὶ θέσεις τῶν φωνῶν, καὶ ἡ ἀρμονία μεταξὺ βαθυφώνων, μεσοφώνων, ὑψιφώνων, βαρυτόνων γίνεται ἔτοι αὐτομάτως, χωρὶς κάμμιάν καὶ προσπάθειαν, καὶ ἡ διατονικὴ κλίμαξ λαμβάνεται εἰς τὴν γλῶσσάν των τὰς θωπευτικωτέρας μελῳδίας καὶ τὸ ἀσμά των σοῦ φαίνεται τότε σᾶν εὐλογία ἐξ Οὐρανοῦ χρυσῆ εἰς τόσα ἔκει πλάσματα, ἀξεστα μὲν καὶ πρωτόγονα καὶ τρα-

χέα καὶ ἀγροῖκα, ἀλλὰ πιστεύοντα . . .

‘Υπὸ τὴν δυσφοργωτέον δὲ τῶν διαλέκτων,
μὲ σύλλαβάς ώς ρόχθον καὶ μὲ ὑφῆν δύσκαμ-
πτον ὡς τὰ σώματά των, μὲ κατὶ τὸ παχὺ καὶ
γεμάτον καὶ δγκῶδες καὶ στρογγύλον ὡς γλού-
γλισμα ἵνδιάνου ὀργῶντος . . .

Αἱ φωναὶ τῶν, ὅλαι λικνιστικαὶ τῶν γυναικῶν σᾶν γλυκονανούσιματα, ὅλαι βαρεῖαι τῶν ἀνδρῶν σᾶν μυκηθμοὶ Ρούσσικου Βορρᾶ, ἀρμόζονται μὲ μίαν ἡρεμίαν καὶ μίαν ἡσυχίαν ποὺ σ' ἐκπλήσσει. Θὰ ἐνόμιζες ὅτι προιγγῆθησαν δοκιμαὶ κάταποντικώταται, διδασκαλίαι παννύχιοι, ὅτι ὅλοι αὐτὸὶ ἀπεφοίτησαν ἀπὸ τὰς μεγαλητέρας τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς Ρωσσικᾶς σχολάς. Τίποτε! Ἡ μουσικὴ αὐτή, τὸ αἴσθημα τῆς ἀρμονίας αὐτὸ εἶνε ἐνστικτον, ὃς εἶνε ἐνστικτον εἰς αὐτοὺς τὸ αἴσθημα τῆς πείνης, τῆς δίψης, τοῦ ὕπνου, τῆς δουλειᾶς.

Καὶ δπον εὐρεθοῦν πέντε-δέκα Ρῶσσοι ἐπὶ ταῦτῷ εἰς Ἐκκλησίαν, δὲν ἔχουν ἥ ν' ἀνοίξουν ἐνστιγματικῶς τὰ στόματα οὔτω, διὰ νὰ λάμψῃ ὁ ὑμνος, ἥ φδή, ὁ ψαλμός, διὰ ν' ὀρμοσθοῦν ἀρμονικώτατα τὰ δυσκολώτερα τῆς Ἐκκλησίας των τροπάρια, ὅστε νὰ νομίσης πολλάκις, ἄκούων αὐτὸνς ἀπὸ μακράν, ὑπὸ τοὺς θόλους καὶ τὰ καταχθόνια καὶ τὰ ἀνώγεια τῆς Ιερουσαλήμ, ὅτι στρατιαὶ χερουβικαὶ ὀλόκληροι ὑμνοῦν τὴν δόξαν τοῦ Ιεχωβᾶ εἰς τὰ Οὐρανία Μὲ τόσον μυστικισμὸν καὶ τόσην γλυκύτητα ἀναδύονται οἱ ἥχοι ἀπὸ τὰ ἄσματα, καὶ μὲ τόσην εὐπετῆ, ὡς ἀτμίδος κούφης, εὐρροιαν εἰς τὸ κενόν, πετοῦν πρὸς τὰ ὑψη, ἀνω, αἱ μελῳδίαι των! . . .

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
Ο ΑΘΗΝΑΙΟΣ

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΕΙΣ ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

³ Από την ἀνακοίνωσιν τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπι-
στημάτου τοῦ Κολοσσάρ καὶ μέλους τῆς οὐγγρικῆς Ἀ-
καδημίας καὶ Jean Csengeri, τὴν ὅποιαν εὐγενῶς μᾶς
παρεχώρησε, ἀναδημοσιεύσων δὲ λίγα ἀποστάσματα, διὰ
τῶν ὅποιων καταδεικνύεται ἡ σημασία τοῦ θέματος
τῆς διδασκαλίας τῆς ἀρχαιολογίας καὶ τῆς τέχνης εἰς
την μέσην ἐκπαίδευσιν.

Σ. Τ. Δ.

Είνε γενικῶς ἀνεγνωρισμένον σῆμερον ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ Ωραίου δὲν πρέπει νὰ λείπῃ ἀπὸ τὴν μέσην ἐκπαίδευσιν. Θὰ ἥτο λοιπὸν ἀν-

παρ' αὐτῷ τὸ αἴσθημα τοῦ καλοῦ. Τὸ σχολεῖον, τὸ διποίον διδάσκει μόνον τὸ ἀληθῆς καὶ τὸ ἀγαθόν, τὸ δὲ ὠραῖον μόνον ἵσως εἰς τὰ πνευματικὰ ἔργα καὶ τὴν ποίησιν, χωρὶς νὰ λαμβάνῃ ὅπ' ὅψιν τὰς εἰκεστικὰς τέχνας, διμοιάζει μὲν λαχανόκηπον, δὲ διποῖος παρέχει τροφὴν εἰς τὸ σῶμα μόνον, χωρὶς αύτες ἔνα ἄνθρος νὰ φαιδρύνῃ τὴν ψυχήν.

Οι ἀρχαῖοι Ἑλληνες μᾶς δίδουν διαφορετικὸν παράδειγμα. Ὁπουδήποτε καὶ ἀν ἔστρεφε τὰ βλέμματα ὁ νέος Ἀθηναῖος, παντοῦ ἔβλεπε τὸ ὠρᾶν, καὶ ἡ ψυχὴ του εὐχαριστεῖτο νὰ βλέπῃ ὅραια σχῆματα. Ἡ τέχνη κατεῖχε τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὴν ἀγωγὴν του Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Καὶ αἱ Ἀθῆναι οὕτω ἔγειναν ἡ διδάσκαλος τῆς Ἐλλάδος, τῆς παγκοσμίου Ἐλλάδος. Ἡ ποίησις μόνη ποτὲ δὲν θὰ ἔφερε τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῷ· ἀλλ’ οὔτε ἔμεινε μεμονωμένη· ἀφ’ ἐνὸς παρεῖχε τὸ θέμα καὶ τὴν ἔμπνευσιν εἰς τὴν τέχνην, ἐξ ἄλλου ἐδέχετο καὶ αὐτὴ τὴν ἐκ τῆς τέχνης ὥθησιν. Αἱ τέχναι ἔζων ἐν ἀδελφικῇ κοινωνίᾳ.

Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ παραμελήται ἡ φαντασία,
ἡ δόπια ἐνεργεῖ περισσότερον παρὰ ἡ διάνοια
εἰς τὰ παιδιά. Ἀπεναντίας πρέπει νὰ ἀναπτύσ-
σεται. Μάθετε τὰ παιδιά νὰ βλέπουν ὅρθως,
ἀναπτύξατε τὴν αἰσθητικὴν κρίσιν καὶ τὴν
καλαισθησίαν των αὐτῆς πρέπει νὰ εἶναι ἡ
σπουδαιοτέρα προσπάθεια τοῦ διδασκάλου. Εἶνε
ἄληθες ὅτι τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητον δι' ὅλους
τοὺς κλάδους τῆς διδασκαλίας ἀλλὰ διὰ τὴν τέ-
χνην, πρέπει πρὸ παντὸς νὰ βλέψῃ ὁ μαθητής.

Αἰτέγναι ἔχουν μεγίστην σημασίαν εις τὴν αγωγὴν τῶν λαῶν. Τὸ παρόν ἔχει πάντοτε τὰς φύσεις του εἰς τὸ παρελθόν· τὸ πῶς θὰ μορφωθῇ εἰς τὸ μέλλον, ἔξαρταί ται ἐκ τῆς ἀφομοιωτικῆς ίκανότητος.

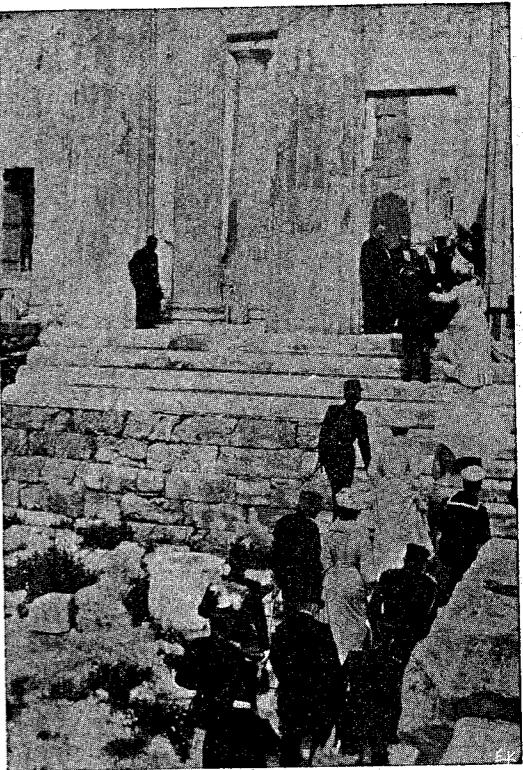
Ἡ ζωὴ λοιπὸν προύσει τὴν θύραν τοῦ σχολείου διὰ νὰ εἰσέλθῃ ἢ τέχνῃ. Ἡ ζωὴ ἔχει ἀνάγκην ἀνθρώπων μὲ καλαισθησίαν, καλλιτεχνῶν οἱ ὅποιοι νὰ ἔκτιμοι γ. καὶ νὰ ἐννοοῦν τὰς τέχνας καὶ οἱ ὅποιοι νὰ εἶναι ἴκανοι νὰ προσδώσουν ὥθησιν ἀποτελεσματικὴν εἰς τὴν ἀνάπτυξίν των.

Διατί εἰς τὴν τέχνην βλέπομεν σήμερον τόσην ἀμφιβολίαν; Διατί βαδίζομεν σὰν εἰς τὰ σκοτεινά; Διότι ἔχάσαμεν τὸ στερεὸν ἔδαφος τοῦ παρελθόντος τὸ κοινὸν δὲν εἶνε πλέον ἵκανὸν νὰ κρίνῃ τὰ ἀριστουργήματα, ἀπεπλανήθη μὲ τὴν σημερινὴν τέχνην, καὶ μόνον εἰς τὸ παράδοξον ἀνευρίσκει τὰ πρῶτα γνωρίσματα ἐνὸς καλλιτεχνήματος. “Οπου οι Μαικῆναι δὲν ἔχουν τὸ αἰσθημα τοῦ καλοῦ, ή τέγην ἐκπίπτει ἀργά ή γρήγορα.

Αλλ' ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι λόγοι, οἱ δύοιοι ἀπαιτοῦνται προσέξῃ τὸ σχολεῖον εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ζωῆς.

Ἡ γνῶσις τῆς ζωγραφικῆς καὶ τῆς γλυπτικῆς είναι ἀπὸ τὰς μᾶλλον ἐνδιαφερούσας σπουδάς. Ἡ διδασκαλία των ὅχι μόνον ἀναπτύσσει τὴν διάνοιαν, ἀλλὰ καὶ φαιδρύνει τὸ κουρασμένον πνεῦμα. Σήμερον δὲν ἡμπορεῖ νὰ νοηθῇ διδασκαλία τῶν Πυραμίδων, τῶν Σφιγγῶν, τῆς Ὀλυμπίας, τοῦ Παρθενῶνος, τῆς Νιόβης ἢ τοῦ Λαοκόντος χωρὶς ὁ μαθητὴς νὰ ἔχῃ ἐμπόρος του τὰ μνημεῖα αὐτὰ ἢ τὴν ἀναπαράστασιν τῶν μνημείων. Ἡ φιλολογία, δηλαδὴ ἡ μελέτη τῶν κλασικῶν λαῶν, θὰ ἔξηκολούθει νεκρὰ ἐπιστήμη χωρὶς τὴν ἐπίδειξιν τῶν μνημείων τῆς τέχνης. Δέν ἀπατῶμαι νομίζω, ἂν σᾶς εἰπῶ δτὶ ἡ ἀντικλασικὴ τάσις, ἡ ὅποια παρατηρεῖται σήμερον, ὀφείλεται εἰς τὴν ἀποστροφὴν τὴν ὅποιαν ἐγέννησε εἰς πολλοὺς ἡ σχολαστικὴ διδασκαλία. Πόσον διαφέρει ἡ διδασκαλία π. χ. ἡ ὅποια περιορίζεται εἰς τὸ λεξιλόγιον τοῦ Ὁμήρου, ἀπὸ ἐκείνην ἡ ὅποια ἀποκαλύπτει εἰς τοὺς μαθητὰς τὸν κόσμον τοῦ Ὁμήρου, τὸ πραγματικὸν βάθος τῆς ποιησεώς του!

JEAN CSENGERI



Τὸ ἀρχαιολογικὸν συνέδριον. Ἡ ἄφεξις τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας εἰς τὴν Ἀκρόπολιν κατὰ τὴν ἔναρξην τοῦ Συνεδρίου. Φωτ. Ἐμ. Τριανταφύλλιδη.



ΤΟ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΔΙΕΘΝΕΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ

Ούσπενσκυ, Κόνζε, Κολινιόν, Όμολλ, Βιλλάμοβιτς, Καραπάνος, Μαρούνι, Καββαδίας, Λάμπρος, Ρόμπερ, Κάιλ, Στρυγκόβσκυ, Βαλδστάϊν, Δαϊρφελδ, Ράιχ, Γκάρδνερ, Ούλιερ, Φουρτβαΐγγλερ, Σμίθ. Φόν Στέρν, Μπιζάρ, Φόν Ντούν, Χάμπλ.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ

Ο ΚΑΪΖΕΡ

Εάν, διὰ νὰ εἶνε κανεὶς μέγας ἀνήρ, ἀρκῆ νὰ γίνεται λόγος περὶ αὐτοῦ καὶ νὰ προκαλῇ νὰ γίνεται λόγος περὶ αὐτοῦ, τότε δὲ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας εἶνε μέγας ἀνήρ. Εάν, μὲ τὸ νὰ χειρίζεται τις οἰονδήποτε δργανον καὶ νὰ καταπιάνεται μὲ κάθε τέχνην — ἔχων τὴν πεποίθησιν, διὰ κατανοεῖ αὐτὰ καλλίτερον ἀπὸ τὸν καταστῆσαντα τὴν τεχνικὴν αὐτῶν σκοπὸν καὶ ἀποστολὴν τοῦ βίου του — ἀρκῆ νὰ ἀναδειχθῇ μεγαλοφυΐα, τότε δὲ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος εἶνε μεγαλοφυής. Εάν, μὲ τὸ νὰ συγκινῇ, ταράσσῃ καὶ διεγέρῃ τὴν κοινὴν γνώμην, εἰς δεδομένας δὲ στιγμὰς καὶ νὰ κυριαρχῇ αὐτῆς, ἀρκῆ διὰ τοὺς μονάρχης τις ἀναδειχθῇ

ἰσχυρότερος οἰουδήποτε ἄλλου, τότε δὲ Γερμανὸς αὐτοκράτωρ εἶνε δὲ ισχυρότερος τῶν μοναρχῶν τῆς θρηλίου. Εάν, διὰ νὰ εἶνε τις θαυμαστὸς καλλιτέχνης, ἀρκῆ νὰ θέσῃ εἰς κίνησιν δοσον τὸ δυνατὸν περισσοτέρας πρωτοτύπους καὶ ἀσυντάτους ἰδέας, δὲ Γερμανὸς αὐτοκράτωρ εἶνε καλλιτέχνης ἀξιοθαύμαστος. Τέλος, εάν, διὰ νὰ εἶνε κανεὶς ἥρως, ἀρκῆ νὰ δεσπόζῃ τῆς φάντασίας τῶν πολλῶν, δὲ Γερμανὸς αὐτοκράτωρ δύναται νὰ ἀξιώσῃ διὰ ἀποτελεῖ ἥρωινῶς ἰδεῶδες πρόσωπον, πέριξ τοῦ δοσον στρέφεται ἥ κοινὴ κατάπληξις καὶ δὲ κοινὸς θαυμασμὸς καὶ ἡμιπορεῖ νὰ ὑπερηφανεύεται, διὰ ἀριθμεῖ θαυμαστὰς καὶ ἐπικριτὰς ἐπίσης

πολυπληθεῖς καὶ ἀκουσμάτοις δοσον τὰ κύματα τῆς θαλάσσης.

Ἐπὶ τοῦ δρῖζοντος τῶν συγχρόνων γεγονότων, δὲ προσωπικότης τοῦ Καΐζερ διαγράφεται εὐθυτενῆς καὶ σαφῆς. Εἰς αἰώνα, κατὰ τὸν δοσον οἱ ἀνθρωποι, μαθόντες τὰ πάντα καὶ τοὺς πάντας γνωρίσαντες, ἀπέβησαν ἀφίκοροι, εἶνε ἀπὸ τὰς δλίγας ἐκείνας προσωπικότητας, αἱ δοσοὶ προκαλοῦν ἀκόμη ὁργὸς συγκινήσεως, δοσον ἐμφανισθῇ κάποιος λέγων :

— Τὸν εἶδα πρὸ δλίγου Συνωμύλησα μὲ τὸν αὐτοκράτορα Γουλιέλμον τὸν Β'.

Ἡ διαρκῆς ἀλλαγὴ τῶν διαφόρων πνευματικῶν ἐκφράσεών του, δῶς ἡ συνεχῆς ἀλλαγὴ τῶν ἔνδυμασιῶν του, κατέστησε τὸν αὐτοκράτορα τοὺς δημοτικώτερον ἀπὸ δλας τὰς ἄλλας ἴδιοτητας τοῦ χαρακτήρος του, αἱ δοσοὶ εἶνε δλαι παράδοξοι, δὲν φαίνονται δὲ παράδοξοι, μόνον καὶ μόνον διότι ἀνήκουν εἰς αὐτὸν. Μόνον δὲ Πρωτεὺς εἰς τὸ βασίλειον τῆς μυθολογίας καὶ δὲ Σαΐζπηρ εἰς τὸ βασίλειον τῆς δημιουργικῆς συγκινήσεως, μᾶς συνεύδισαν μέχρι τοῦδε εἰς τοιαύτας θάυμαστὰς μεταπτώσεις, μεταβαλλούσας ψυχὰς καὶ σώματα εἰς ἀστραπὰς τοῦ χρονικοῦ διαστήματος. Ἀλλ ἐὰν δὲ Πρωτεὺς μεταβαλλόμενος διαδοχικῶς εἰς ποταμόν, πυρακτοῦσαν φλόγα, θύελλαν ἢ θηρίον, ὑποτίθεται διὰ ἐνσαρκόνει τὴν διάλεπτον δύναμιν τῶν στοιχείων τῆς φύσεως καὶ ἐὰν δὲ Σαΐζπηρ, εἰς τὸν ποικίλλοντα τύπον τῶν χαρακτήρων του, ἀναπαριστᾶ τὰ σύμβολα τῆς ὑπάρξεως μας τοῦ Αὐτοκράτορος αἱ προθέσεις οὔτε τόσον διάλεπτοι, οὔτε τόσον βαθεῖαι εἶνε κατὰ τὴν διὰ τοὺς τῆς ήμέρας, εἰς νέας στολάς, ἐμφάνισιν του. Ἀνήκων εἰς ἐποχήν, κατὰ τὴν δοσοῖαν ἡ δομὴ τῆς ἐνεργείας θεωρεῖται ἀρετή, ἡ ἐπιθυμία του εἶνε νὰ καταρρώσῃ πιστῶς νὰ ἐνσαρκώσῃ τὴν ἐποχήν του. Τοῦ Γουλιέλμου Β' δὲ σταθερὸς καὶ διαρκῆς τάσις εἶνε, διὰ τῆς πιστῆς ταύτης ἐκπροσωπήσεως, νὰ ἐπιζήσῃ εἰς τὴν μήμην τῶν ἀνθρώπων.

Εἶνε καθ' διάς τὰς ἐκδοχὰς τῆς λέξεως φιλόδοξος. Καὶ αἱ εὐδύτεραι φιλοδοξίαι του εἶνε πάντοτε ὑψηλόφρονες καὶ ἀγνάι, ἀν καὶ κατέρχεται κατὰ τοὺς μέχρι τῆς ταπεινῆς ματαιοδοξίας. Ποσάκις διώρεται δὲν βυθίζει τὸ βλέμμα πρὸ τὸ βωβὸν ἐκείνο πλῆθος, τὸ δόνομαζόμενον «μεταγενέστεροι», ποσάκις εἰς τὴν σιωπὴν τῶν ἀνπνων νυκτῶν δὲν ψυχροῦσει πρὸ διαυτόν :

— Θὰ είμαι μεταξὺ ἐκείνων, τῶν δοσοίων ἡ μήμη μένει πάντοτε ζῶσα καὶ πάντοτε σεβαστή; Θὰ ἐπιζήσουν αἱ πρᾶξεις μου ἐπίσης

μεγαλόφωνοι, διὰ τὸν λόγον καὶ τῶν προσταγμάτων μου;

Ἄναγκανώσκων τις τὰς ἀναριθμήτους ἀγορεύσεις του βλέπει, διὰ τὸ αὐτοκράτωρ ἔχει ἀπόλυτον πεποίθησιν εἰς ἑαυτὸν καὶ τὸ ἀλάνδαστον ἔαυτον, καὶ τὴν πεποίθησιν ταύτην ἀνακηρύττει ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν. Ἐνῷ δομιλεῖ τὸ αὐτοκρατορικὸν βλέμμα ἀστράπτει, τὸ στόμα πτυχοῦται καὶ συσφίγγονται αἱ πυγμαὶ, ἡ φωνὴ του δὲ ἀντηγεῖ μὲ τὸν τραχὺν κρότον τοὺς σιδηρᾶς σφίρας πιπιούστης ἐπὶ ἐκάστης σιλλαβῆς. Εἳναν ποτὲ οἱ λόγοι του συνεκδοθῶσιν εἰς διγκώδη τόμον, δὲ παγκόσμιος φιλολογίας θὰ προικισθῇ μὲ ἀληθὲς ἀριστοτεχνηματικούς αὐτοπεποίθησεως καὶ διδακτικῆς ορθορευτῆς. Αἱ μυστικοπαθεῖς καὶ πολεμίαχοι ωραφωδίαι τοῦ αὐτοκράτορος εἶνε τόσον πλήρεις κατὰ τὴν ἐκφρασιν, τόσον εἰλικρινεῖς καὶ τόσον μεγαλόστομοι, δοσοὶ οἱ λόγοι του Βοσσούντου, τοῦ Σαιξπήρου αἱ χίμαιραι, καὶ αἱ περιώνυμοι ἐρωτικαὶ ἐπιστολαὶ τῆς δεσποινίδος Λεσπινάς. Ἀλλ δὲ αὐτοκράτωρ, ἀντιθέτως πρὸ διελεγεν δοσούντος πρὸ τοῦ λειφάνου τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ', βροντοφωνεῖ :

— Ἀδελφοί μου, μόνος δὲ Θεός εἶνε μέγας — καὶ προσθέτει — Ἐγὼ μόνος, ἐγὼ είμαι μέγας, λαέ μου!

Ο αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος εἶνε ἀληθῆς ἥρως καὶ πιθανῶς ἥρως θὰ παραμείνῃ. Δὲν γνωρίζει οὔτε κόπωσιν, οὔτε φόβον. Πᾶς δὲ παρακολούθων κατὰ βῆμα τὸν βίον του, κατανοεῖ διὰ εἰς τὴν ζέσιν καὶ τὴν δομὴν τοῦ πόθου τούτου, τοῦ μέχρι πάθους ἐξικνουμένου, ἔγκειται τὸ μυστήριον τῆς δυνάμεως του. Διότι αἱ πράξεις ἀνθρώπου τινὸς ἀναδεικνύονται ἐξοχοὶ καὶ ἥρωικαί, δημόνον δοσοὶ πράττη πᾶν τὸ δυνατὸν νὰ τὸν προσεγγίζῃ πρὸ διεῶδες αὐτοῦ ἀνὰ πᾶσαν τῆς ήμέρας ὥραν, ἀλλὰ καὶ δοσοὶ πρὸ τῶν ὑψηλῶν κορυφῶν, ἐπὶ τῶν δοπιῶν ἐταξεῖν αὐτὸν ἡ τύχη, ἀναπνέει τὸν ἐκεὶ ψυχρὸν ἀέρα, ἐπίσης ἐλευθέρως καὶ ἐπίσης δέξεις, ὃς νὰ μὴ ἔφερεν ἐπ' ὅμων τὸ δυσβάστακτον βάρος τῆς αὐτοκρατορικῆς πορφύρας. Πᾶς διὰ τὸν πρόπετο νὰ συνομολογήσῃ, διὰ τὸν δομῆσιν καὶ ἐκ τῶν μᾶλλον διημάντων πράξεων τῆς καθημερινῆς ζωῆς ἀποτελεῖ ποιητήν, ἀξιον τοῦ δόνοματος, ἀν καὶ μὴ ἔχοντα συναίσθησιν τῆς ἰδίας ἰδιοφυΐας.

Ἐκάστην ἐκ τῶν πνευματικῶν ἀρετῶν του δὲ αὐτοκράτωρ ἐκληρονόμησεν ἀπὸ τὴν μητέρα του. Καὶ δοσοὶ δὲ πατήρ του, δὲ ἀλησμόνητος, εἶνε ἐπίσης ἐφάσμιος καὶ παιδικῶς ἀφε-

λης εἰς κάθε λόγον καὶ εἰς κάθε φέρσιμόν του. Χαρακτηρίζων τις αὐτόν, ἀναγκάζεται συχνὰ νὰ καταφεύγῃ εἰς μυθολογικάς παραφοιώσεις. Ο αὐτοκράτωρ ἀναπολεῖ τὸν παράλληλον τύπον τοῦ Φαέθοντος, εἰς τὸν δόποιον δὲ Ἀπόλλων ἐνεπιστεύθη μίαν ἡμέραν νὰ ἥνιοχήσῃ τὸ ἄρμα τοῦ ἥλιου. "Οπως τὸ ἄρμα τοῦ Φαέθοντος, καὶ τὸ ἄρμα, τὸ δόποιον δὲ Γουλιέλμος Β' ὅδηγει μὲ χαλινὸν καὶ βλέμμα ἐπίσης σταθερόν, εἶναι καὶ αὐτὸν μεγαλοπρεπὲς καὶ λαμπρόν. Ἀλλὰ τοῦ Φαέθοντος — Αὐτοκράτορος αἱ χεῖρες δὲν συσπῶνται νευρικῶς καὶ τὸ βλέμμα προσηλοῦται ἀπίστοτον ἐπὶ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἐκλάμποντος ἥλιου. Εἰς τὴν ἴστορίαν τῶν ἔθνων, δπως καὶ εἰς τὴν ἴστορίαν τῶν ἀτόμων, ἡ ἀνθρωπότης διαιρεῖται εἰς δύο μεγάλας τάξεις: τοὺς σπορεῖς καὶ τοὺς θεριστάς— ἔκεινους, οἵ δποιοι μοχθοῦν καὶ ἀροτριοῦν, ἔκεινους, οἵ δποιοι δρέπουν καὶ ἀπολαμβάνουν. Ο αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας εἶναι θεριστής, δρμητικὸς καὶ εὐελπις θεριστής, μὴ ἀφήνων οὔτε ἐν χειρόβολον εἰς τὴν θέσιν του, μὴ ἀφήνων οὔτε ἐνα κόκκον εἰς τὴν αὐλακα δπισθέν του. Αἱ δύο εἰκόνες, αἱ ὑπὲρ τὴν κεφαλήν του ἀνηρτημένα, τοῦ σπορέως πάππου, δστις μειδικὴ διαρκῶς, καὶ τοῦ βλοσυροῦ καγκελαρίου, τοῦ διαρκῶς συνωφρωμένου, δὲν κατώρθωσαν νὰ τὸν ἀποσπάσουν ἀπὸ τοῦ ἔργου, τοῦ μετὰ σταθερᾶς αὐτοπεποιθήσεως ἐπιδιωκομένου.

Καὶ ποίαν χώραν δὲν γνωρίζει ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας; Υπὸ ποίον ὄνδρανὸν δὲν ἔσκιάσθη; Ποία πόλις δὲν τὸν ἐδεξιώθη μὲ σημαίας ἀναπεπταμένας καὶ σάλπιγγας σαλπιζούσας; Ποία ἴστορικὴ πόλις δὲν τὸν ἀνευφήμησεν; Ἐπλανήθη ἀνὰ τοὺς Ἀγίους Τόπους, ἥκουσε τὸν Μουεζίνην νὰ θρηνῇ ἀπὸ τοῦ ὑψους αἰγυπτιακῶν πύργων, ἀντίκρυσε τὸ ιοβαφὲς λυκόφως τὸ χρωματίζον τοὺς ὑπερβορείους δρίζοντας καὶ χάριν αὐτοῦ τὰ δάση τῶν φοινίκων τῆς Ἀραβίας ἐνανούρισαν τὴν σελήνην νὰ κοιμηθῇ μεταξὺ τῶν κλάδων των, μέσα εἰς τὴν μελιχόραν γλυκύτητο ἥδυπαθοῦν νυκτός. Ἐστάθη ὑπὸ τὴν σκιερὰν δρόσον δόλων πολιῶν καὶ σητοβρώτων πανεπιστημίων καὶ ἥλιασθη εἰς τὸ εἰδωλολατρικὸν κάλλος τῆς Φλωρεντίας, τῆς Σικελίας καὶ τῆς Νεαπόλεως. Ἐβραδυπόρησε μεταξὺ τῶν θείων μαρμάρων τοῦ Παρθενῶνος καὶ τὸ αἰώνιον κάλλος τῆς εὐρυθμίας καὶ τῆς χάριτος αὐτῶν ξῆρε εἰς τὴν ψυχήν του. Ἡ Ρώμη τὸν εἶδε διερχόμενον τὰς δόδους καὶ τὰ προάστειά της...

Εἰς τὸ ἴστορικὸν δραματολόγιον δὲ Γερμανὸς αὐτοκράτωρ ὑπεδύθη δλα τὰ πρόσωπα. Υπῆρξε διαδοχικῶς ποντίφηξ ἀνευ καθιερώσεως, πολεμιστὴς χωρὶς μάχας καὶ ἔχθρους, δραματουργὸς χωρὶς δράματα. Ἀλλὰ εἰς πάσας αὐτὰς τὰς πολλαπλὰς καὶ ποικιλομόρφους ἐνστρικώσεις παρέμεινεν ἡ αὐτὴ διάλεπτος καὶ κυριαρχὸς προσωπικότης. Κατέχει εἰς τὸν αὐτὸν βαθμὸν τὴν δύναμιν νὰ θέλῃ καὶ νὰ μαγεύῃ, δπως καὶ νὰ προσκρούῃ εἰς τὰ αἰσθήματα τῶν ἀνθρώπων. Φαιδρότης καὶ δυσθυμία δὲν εἶναι εἰς αὐτὸν, δπως εἰς τὸν Ναπολέοντα, δργανα ἔτοιμα διὰ πᾶσαν στιγμὴν, ἀλλὰ ἡ διάθεσίς του ποικίλλει ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν στιγμὴν ἡμπορεῖ νὰ είναι συγχρόνως διαχυτικότας, καὶ αἰματηρῶς σκληρός. Ἐμφανίζεται οὗτος εἰς τινας ὡς ἐντελῶς ἀγαθός. Δὲν εἶναι δμως οὔτε τὸ ἄλλο. Εἶναι δὲ Ἀυτοκράτωρ — δηλαδὴ δλίγον ἀνιπόμονος, ὑπερδόπτης, πάντοτε ἔτοιμος νὰ θέλῃ καὶ νὰ καταπλήξῃ, ἐπίμονος, παντοδύναμος καὶ παντεπότης. Πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ κύκλου τοῦ χαρακτῆρος του, εἰς ἐν καὶ μόνον ὑπολείπεται: — εἰς τὸ θέλγητρον τοῦ μυστηρίου, τὴν μαγείαν ἔκεινην, τὴν διαπλουμένην ὡς γοητείαν, ἥτις ἔξη εἰς τὴν μαγικὴν δύναμιν τῶν Σφιγγῶν τῶν Φαραώνων καὶ εἰς τὸ σηκόν, δπου ἐλατρεύετο ἡ Ἰσις, καὶ ἥτις περιέβαλεν ὡς φοιμαντικὴ ἀλώς τὴν μορφὴν μονάρχου ὡς δὲ Φίλιππος Β' τῆς Ἰσπανίας. Ο αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας δὲν κατέχει τὴν ἰδιότητα αὐτῆν. Ἐξ δλων τῶν ζώντων μοναρχῶν εἶναι δὲ δλιγώτερον μυστηριώδης καὶ δὲ δλιγώτερον ἀδόστος. Ἀρέσκεται εἰς τὰς ἔξωτερικὰς καὶ λαμπροφανεῖς τελετάς, ὡς ἐὰν ἥθελε νὰ ἀποδεῖξῃ πόσον εὐκόλα ἀθροίζει γύρῳ του στρατοὺς καὶ αἴγλην.

Υπὲρ πᾶν ἄλλο, δὲ Γερμανὸς αὐτοκράτωρ μισεῖ τὰς μικρὰς κοινοτοπίας τῆς συνομιλίας, ἀκόμη καὶ εἰς τοὺς στενοὺς κύκλους τῆς αὐλῆς, δπου ἔκαστος συνομιλητὴς εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἔξευρίσκῃ κάτι τὸ εὐφυὲς καὶ χαρίεν. Ἡ προσωπικότης αὐτοῦ ἀρέται οὔτως ὑπὲρ τὸ κοινὸν καὶ ὑπὲρ τὸ σύνηθες. "Αν ὑπάρχουν καὶ οἱ λέγοντες «καρβοτίνος» ἢ «θεατρίνος», ἀλλὰ οὐδεὶς ἡμπορεῖ ν' ἀρνηθῇ δτι αὐτὸς δὲ αἰώνιος μας ἔχει κάτι τὸ θεατρικόν. Καὶ δτι δὲ Γερμανὸς γνωρίζει τὴν θεατρικότηα αὐτὴν νὰ περιβάλλῃ μὲ κάτι τὸ λεπτόν, τὸ πρωτότυπον, τὸ ἰδιότυπον, τὸ χαρακτηριστικόν, τὸ δποίον τῆς ἀφαιρεῖ κάθε χαρακτῆρα χυδαιότητος καὶ κοινοτοπίας.

Οὕτως δὲ διασκευαζῶν τὰς γραμμὰς αὐτὰς ἀπὸ τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ Κάιζερ, ὑπὸ τῆς δεσποινίδος Βακαρέσκο, ἐνθυμεῖται τὴν ἐμφάνισιν αὐτοῦ, τὴν πρώτην ἐμφάνισιν, εἰς τὰς Ἀθήνας. Φέρων τὴν λευκὴν τῶν Οὐσσάρων στολὴν καὶ τὴν ἐκλάμπουσαν εἰς τὸν ἀττικὸν ἥλιον περικεφαλαίαν, τὴν δποίαν ἐπιστέφει δὲ ἀργυροῦς δικέφαλος, ὑμοίας πρὸς ἐμφάνισίν τινα τοῦ Λόεγγριν, ἢ τοῦ Σειγφρείδου ἢ καὶ τοῦ Πάρσιφαλ. Τὸ πλῆθος τὸ σιγκεντρωμένον εἰς τὴν πλατείαν τῶν Ἀνακτόρων τὸν εἶδε νὰ διαβαίη ὡς λευκὴν ὁπτασίαν. Ο μυθικὸς κύκλος προηγεῖτο νοητῶς. Καὶ ὃς ἔξεντίκτου αἱ ἐπευφημίαι καὶ τὰ χειροκροτήματα ἀντεκλάγγασαν.

Καὶ δὲ Κάιζερ ἔξηλθεν εἰς τὸν ἔξωστην, ἐν μέσῳ μοναδικοῦ ἐπιτελείου βασιλέων καὶ πριγ-

κήπων. Ἄλλος θὰ ἔχαιρεται τὸ κάτωθεν ἀνευφημούν πλῆθος. Εκεῖνος τὸ πρῶτον βλέμμα ἔστρεψε πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην μία δόξα ἥλιον, μία χαρομονὴ χρυσοῦ καὶ μία πανήγυρις ρευστοῦ μετάλλου περιέβαλλε τὸν Παρθενῶνα. Ολίγαι ἀπτίνες διελθοῦσαι ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν ἡλεκτροχρόων τοῦ ναοῦ, ἐπεπανέχονται τὸν μέρος τοῦ Αρχιτόπεδου μέχρι τὸν Λόεγγριν, τὸν Σειγφρείδον καὶ τὸν Πάρσιφαλ. Τὸν ἀπλῆθος τὸ σιγκεντρωμένον εἰς τὴν πλατείαν τῶν Ανακτόρων τὸν εἶδε νὰ διαβαίη ὡς λευκὴν ὁπτασίαν. Τὸν ἀποηγεῖτο νοητῶς. Καὶ ὃς ἔξεντίκτου αἱ ἐπευφημίαι καὶ τὰ χειροκροτήματα ἀντεκλάγγασαν.

Τὸν ἔχαιρεται στρατιωτικῶς!

Ἡ στάσις, ἡ ἔκφρασις, ἡ ἐμπνευσις, τὸ κίνημα αὐτό, εἶναι δλος δὲ Γερμανότωρ!

Δ. Κ.

Η ΠΛΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΟΜΟΝΟΙΑΣ

Ἄντο, τὸ δποίον ἡμεῖς καλοῦμεν *Πλατεῖαν Α τῆς Ομονοίας*, δὲν ἀποτελεῖ ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ τῶν πόλεων πλατείαν, ἀλλὰ square, ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ Ομόνοια εἶναι μία τῶν ὁραιοτάτων τοποθεσιῶν τῆς πόλεώς μας, ἡ δὲ ἀπὸ διάφορα σημεῖα αὐτῆς θέα αἱληθῶς μαγευτική, ἵδια ἀπὸ τῆς δόδου Ἀγίου Κωνσταντίνου, ὅταν θεώμεθα τὸν Λυκαβηττόν, καὶ ἀπὸ τῆς δόδου Ἀθηνᾶς, εἰς τὸ τέρμα τῆς δποίας ἐμφανίζεται ἡ θεία τῆς Ἀκροπόλεως πέτρα. Τὸ γραφικὸν αὐτῆς θὰ ἥτο ἔτι ὁραιότερον, ἀν ἐφημόρευτο τὸ ἀρχικὸν σχέδιον, δπερ κατὰ τὸ 1859 διέγραψεν δ παρὰ τῆς Βασιλίσσης Ἀμαλίας μεταλληθείς, Γάλλος μηχανικὸς Δανίδ.

Κατὰ τὸ σχέδιον τοῦτο, δπως ἡ δόδος Ἀθηνᾶς προεκτείνεται διὰ τῆς δόδου Γ' Σεπτεμβρίου, οὔτω καὶ ἡ δόδος Πειραιῶς δ' ἀντίκρους μίαν εὐρεῖαν, ὡς αὐτῆς, δόδον, ἥτις θὰ ἥγε πρὸς τότε *Προάστειον* τῆς πόλεως, τὴν Νεάπολιν.

Ἐπίσης ἡ δόδος Σταδίου θὰ προεκτείνεται διὰ μιᾶς δόδου, ἥτις διερχομένη διὰ τῆς θέσεως, ἐφ' ἣς νῦν ἔγειρεται ἡ *Νέα Σκηνή* δ' ἀπέληγεν εἰς τὸν σημερινούς σταθμούς τῶν Σιδηροδρόμων Πελοπονήσου καὶ Λαρίσσης. Ἐννοεῖται, δτι οἱ διάφοροι οἰκοπεδοῦχοι τῆς ἐποχῆς ἔκεινης κατώρθωσαν νὰ μὴ ἐφαρμοσθῇ τὸ σχέδιον τοῦ Δανίδ καὶ μᾶς ἐφιλοδώρησαν τὴν βρωμεράν, καὶ συχαμένην δόδον Θεμιστοκλέους, εἰς εὐγνωμοσύνης βεβαίως πρὸς

Ἡ Πλατεία τῆς Ομονοίας ἔχει τὴν ἴστορίαν της.

Οι παλαιότεροι τῶν Αθηναίων ἐνθυμοῦνται, δτι μέχρι τοῦ 1858 ἀπετέλει σειρὰν χαλασμάτων, μικρῶν λοφίσκων, καὶ δι' αὐτῆς διήρχετο δ χείμαρρος, δ ἀπὸ τῆς δόδου Σταδίου ρέων. Ο χείμαρρος αὐτὸς τὴν ἐποχὴν ἔκεινην συνεκαλύψθη διὰ τῆς κατασκευασθείσης ὑπονόμου, ἀλλὰ τὰ χαλάσματα ἔξηκολουθήσαν γὰρ ὑφίστανται.



Η ΠΛΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΟΜΟΝΟΙΑΣ — ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ Σ. ΚΟΚΚΩΝ

Περιττὸν νὰ σημειώσω, ὅτι ἡτο ἔρημος οἰκοδομῶν καὶ ὅτι μόνον εἰς τὴν γωνίαν τοῦ γῆν ἔνευδοχεῖσθαι « Ἡ Ἑλλάς » ὑπῆρχε μία μάνδρα, ἐντὸς τῆς δύοιας εὐρωπίσκετο ὁ περίφημος καφενὲς τοῦ Χαύτα. Περίφημος κατὰ τοῦτο, ὅτι εἶχε θαυματίσιον φρεάτιον ὕδωρ.

Τὸ δέωρο αὐτὸν ἡτοί πολινθρόλητον ἀνὰ πάσας τὰς Ἀθήνας καὶ οἱ τολμηρότατοι τῶν Ἀθηναίων ἀπετόλμων, κατὰ τοὺς φοβεροὺς ἐκείνους χρόνους τῆς ληστείας, νὰ προεκτείνωσι τὸν περίπατόν των μέχρι τοῦ ἔξω τῆς πόλεως κειμένου τούτου καφενεδείου, γνωστοῦ δύντος ὅτι ἡ πόλις ἔληγεν ἐκεῖ, ἔνθα νῦν κεῖται ἡ μικρὰ πλατεῖα τοῦ Ἱεροῦ Λόχου.

Ἐκ τῶν τολμηρῶν τούτων ἀνδρῶν εἰς ἵτο
καὶ δείμνηστος ἀρχιτέκτων Λύσανδρος Καυ-
ταντζόγλου, ὅστις συχνάκις μετὰ τοῦ Μάρκου
Ρενιέρη ἥχοντο καὶ ἔπινον τὸν καφέν των.
Οἱ Χαύτας περὶ τὴν ἐποχὴν ἑκείνην, ἥτοι περὶ
τὸ 1858, εὐρέθη νὰ ὁφείλῃ περὶ τὰς 10,000
δραχμῶν, ἃς καὶ ἔξήτησε δανεικάς παρὰ τοῦ Καυ-
ταντζόγλου, ὅστις ἀντὶ τοῦ δανείου τῷ ἐπφότεινε
νὰ τῷ ἀγοράσῃ τὸ περίβολον τοῦ καφενείου.
Οἱ Χαύτας ἐδέχθη καὶ ἐπώλησε τῷ Καυταν-
τζόγλου ἀντὶ 18,000 δραχμῶν δλον τὸν χῶρον.

ΤΟ ΠΑΣΧΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΚΑΤΑ ΤΟ 1772

Κατὰ τὰς προσφάτους ἐρεύνας μου ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Σινᾶ εὗρον μεταξὺ ἄλλων παριαρχικῶν ἑγγάφων καὶ τὸ ἐπόμενον, διὰ τοῦ ποίου δὲ κατὰ τὸ ἔτος 1772 οἰκουμενικὸς Παριαρχης Θεοδόσιος δὲ Β' συνίστα καθ' ὑψηλὴν πιταγὴν εἰς τοὺς χριστιανὸν τῆς Κωνσταντινούπολεως καὶ τῶν προαστείων αὐτῆς ν' ἀπορέυγωσι κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Πάσχα πᾶσαν ἀδήλωσιν χαρᾶς καὶ νὰ ἐօρτάσωσι τὴν μεγίτην τῶν χριστιανικῶν ἑορτῶν μένοντες κατάλειστοι ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν. Τὴν ἔκτακτον αὐτὴν αὐθηρότητα τῶν Ἀρχῶν προεκάλεσε εβαίως ἡ μεγάλη τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀνωμασία καὶ ἔξαψις τῶν πνευμάτων. Δὲν εἶνε δ' Ἰσως καιδος ἡ δημοσίευσις τοῦ ἴστορικοῦ τούτου νημείου, καθ' ὃν χόρον ἐπίκειται τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἡ λαμπροφόρος Ἀνάστασις, τὴν ποίαν σύμπας μὲν δι χριστιανικὸς κόσμος παλληγοῦσει μετὰ πάσης μεγαλοπρεπείας ὡς τὴν αστιλίδα τῶν ἑορτῶν, ἡ δὲ ὁρθόδοξος ἡμῶν ἐκκλησία ὑμεῖν ὡς «έορτὴν ἑορτῶν καὶ παλληγοιν πανηγύρεων»· διότι παρέχει εἰς ἡμᾶς ὅτοι εἰκόνα τινὰ τῆς τρομοκρατίας τῶν ζοερῶν ἐκείνων χρόνων, καθ' οὓς οἱ διογενεῖς μῶν οὐδὲ αὐτὰ τὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν καθήντα ἡδύναντο ἐλευθέρως νὰ ἔκτελέσωσι.

» πηγαίνωσιν εἰς τὸ Μπαλικλὶ καὶ τὸ Ἑγρίκαπι
» καὶ εἰς ἄλλα ἀγιάσματα, ἀλλὰ νὰ ἡσυχάζω-
» σιν εἰς τὰ ὄσπτήτια καὶ εἰς τοὺς ὄνταδες των.
» Πρὸς τούτοις νὰ μὴν φρούριν παλπάκια ὑ-
» ψηλά, γούναις μὲ προφύλια μεγάλα καὶ ἄλλα
» φροέματα μπέτικα καὶ διπού ἀνήκουν εἰς τοὺς
» κρατοῦντας ἡμῶν, δηλαδὴ σαλβάρια καὶ μην-
» τάνια καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐμποδισμένα φρέ-
» ματα, ἀλλὰ νὰ φυλάττωσιν ἀπαρασαλεύτως
» τοὺς προεκδεδομένους βασιλικοὺς προσκυνη-
» τοὺς ὁρισμὸνς περὶ τῶν ἐνδυμάτων· ὅποιος
» δὲ τολμήσῃ νὰ παραβῇ κάμμιαν ἀπὸ τὰς προσ-
» ταγὰς ταύτας, νὰ παιδεύεται μὲ βαρυτάτην
» παιδείαν. «Οθεν, ἀγκαλὰ καὶ πρὸ δὲ λίγων ἡ-
» μερῶν νὰ σᾶς ἑγράψαιμεν καὶ νὰ σᾶς ἐσυμ-
» βουλεύσαμεν, διτὶ νὰ περάσετε κατὰ τὰς ἀ-
» γίας ταύτας ἡμέρας ἡσυχα καὶ σεμνά, ἵδου
» δύμως καὶ τώρα, διπού σᾶς φανερώνομεν
» τὴν γενομένην σφοδρὰν προσταγὴν καὶ πα-
» ραγγέλλομεν εἰς δλους τοὺς χριστιανούς, μι-
» κροὺς καὶ μεγάλους, νέους καὶ γέροντας, ἀν-
» δρας τε καὶ γυναικας, διτὶ νὰ προσέχετε κατὰ
» τὰς ἀγίας ταύτας ἡμέρας, κατὰ τοὺς ἐκδο-
» θέντας βασιλικοὺς προσκυνητοὺς ὁρισμούς,
» καὶ νὰ περάσετε δλοι μὲ ἡσυχίαν καὶ εὐτα-
» ξίαν καὶ μὲ φοοέ ματα πενιοὰ καὶ ταπεινὰ

Ἐπεται τὸ ἀκριβὲς κείμενον, τοῦ δποίου
ιόνον τὴν στῖξιν διώρθωσα καὶ τῶν κυρίων
νομάτων τ' ἀρχικὰ γράμματα μετέβαλον ἀπὸ^τ
ικρών εἰς κεφαλαῖα.

Ο Πατριάρχης

» † Ἐντιμότατοι κληρικοὶ τῆς καθ' ἡμᾶς
τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ λοιποὶ¹
εὐλαβέστατοι ἵερεῖς καὶ δισώτατοι ἱερομόνα-
χοι, οἵ ψάλλοντες ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Πό-
λεως, τοῦ Γαλατᾶ καὶ τοῦ Καταστένου, χάρις
εἴη ὑμῖν καὶ εἰδήνη παρὰ Θεοῦ.

» Γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν, δτι σήμερον προσεκλήθημεν παρὰ τοῦ ἐνδιξοτάτου Σταυρὸν ἐφέντη καὶ ἀπελθόντες ἡκούσ· αμεν· ἀναγνωσθέντος παρρησίᾳ τοῦ ἐκδοθέντος βασιλικοῦ προσκυνητοῦ δρισμοῦ, δ ὅποιος προστάζει, δτι κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς Λαμπτρᾶς νὰ περάσωσιν ὅλοι οἱ χριστιανοὶ φραγιάδες μὲ ἡσυχίαν καὶ σεμνότητα, χωρὶς χρօνὺς καὶ τραγώδια καὶ παιγνίδια, καὶ νὰ μὴν περιπατῶσι μαζομένοι εἰς τοὺς δρόμους, μήτε νὰ σεμνὰ καὶ ἥσυχα δοξάζοντες τὸν ἄγιον Θεόν καὶ εὐχαριστοῦντες τοὺς πολυχρονίους ἡμῶν αὐθέντας διὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς μέγα ἔλεος αὐτῶν, (οὗς δὲ Κύριος πολυνετοίη), διὰ νὰ ἀπολαμβάνωμεν πάντοτε καὶ παρ' αὐτῶν εὐσπλαγχνίαν καὶ εὐμένειαν. Στοχαζόμενοι λοιπὸν ὅλοι, μικροί τε καὶ μεγάλοι, πόσον ἀπαραίτητον χρέος ἔχομεν, νὰ ὑπακούωμεν εἰς τὰς προσταγὰς τῶν πολυχρονίων ἡμῶν αὐθέντων ὃς πιστοὶ ὑπήκοοι καὶ φραγιάδες, καὶ

» ὅτι, ἂν κανένας, τολμήσῃ νὰ παρακούσῃ, δχι
» μόνον ἔκεινος θὰ παιδευθῇ μὲ βαρυτάτην
» παιδείαν, διὸ γένοιτο, ἀλλὰ θέλει προξε-
» νηθῆ κοινὸν ὄντειδος εἰς δόλον τὸ Γένος μας,
» νὰ φυλλάττετε μὲ μεγάλην προσοχὴν ὅλας
» τὰς ἀνωτέρω προσταγὰς τόσον εἰς τὰ φορέ-
» ματα, δσον καὶ εἰς τὰ ἄλλα, δποῦ εἴπομεν.

» Ο δὲ τὸ φρικτὰ καὶ σωτήρια πάθη ὑπὲρ
» ἡμῶν καταδεξάμενος καὶ τριήμερος ἐκ νεκρῶν
» ἀναστὰς Σωτῆρος ἡμῶν νὰ σᾶς ἀξιώσῃ δλους,
» μικροὺς τε καὶ μεγάλους, νὰ ἔστραστε τὴν
» κοσμοσωτήριον Ἀνάστασιν Αὐτοῦ καὶ εἰς ἄλ-
» λους πολλοὺς χρόνους, οὐδὲ ἡ χάρις καὶ τὸ
» ἀπειρον ἔλεος σὺν τῇ παρῷ ἡμῶν εὐχῇ καὶ
» εὐλογίᾳ εἴη ὑμῖν. **ἀψοφῳ**.

Κωνσταντινουπόλεως.

Η γενικὴ «Κωνσταντινουπόλεως» ἀποδοτέα
εἰς τὴν ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐγγράφου ὄνομαστικὴν «δ
πατριάρχης». Αἱ λέξεις αὗται ἐγράφησαν ἀντὶ

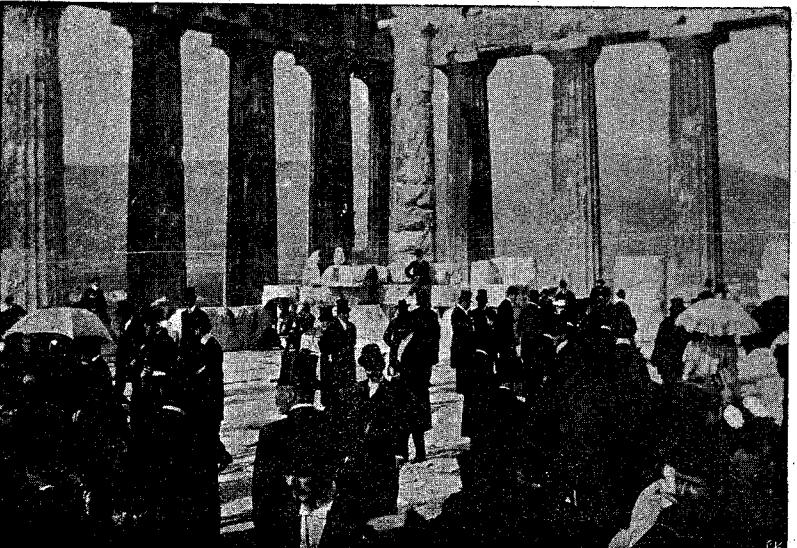
ὑπογραφῆς ὑπὸ τῆς πατριαρχικῆς, ὡς φαίνεται,
χειρός, παραλειφθέντος τοῦ πατριαρχικοῦ ὄνό-
ματος. Εἶναι ὅμως γνωστὸν ἀλλαχόθεν, δτι κατὰ
τὸ ἔτος 1772 ἦτο οἰκουμενικὸς πατριάρχης
Θεοδόσιος δ. Β.¹

Τὸ ἔγγραφον εἶναι γεγραμμένον ἐπὶ λεπτοῦ
φύλλου χάρτου, ἔχοντος διάστασιν 49×35 ἑκα-
τοστομ. Διάστασις τῆς γραφῆς: 27,5 26,5 ἑκα-
τοστομ. Ο χάρτης εἶναι πολλαχοῦ ἐφθαμμένος, μά-
λιστα δὲ κατὰ τὸ μέσον. Ἐκ δὲ τοῦ κάτωθεν
τῆς γραφῆς κενοῦ χώρου ἔχει ἀποκοπῆ διὰ ψαλί-
δος, ὡς φαίνεται, τεμάχιον διαστάσεως 16,8 × 9,5
ἑκατοστομ., τὸ δποῖον πιθανῶς περιείχε ση-
μείωσίν τινα.

Διὰ τῶν σημείων <> ἐδήλωσα τὴν συμπλή-
ρωσιν τῶν ἐκ τῆς φθορᾶς τοῦ χάρτου κενῶν
καὶ τῶν συγκεκομμένων λέξεων.

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΒΟΛΙΔΗΣ

¹ Η προχειρότερα μαρτυρία παρὸ δ. Μ. Γεδεόν,
Πατριάρχ. Πίν. σελ. 661 κ. Ἑ.



ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ

Η ΕΝΑΡΞΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ 25 ΜΑΡΤΙΟΥ

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΑΙ ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΤΩΝ «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ»

Τὴν Κυριακὴν τῆς 27 Μαρτίου ωμῆλησε εἰς τὰ γρα-
φεῖα τῶν «Παναθηναίων» δ. κ. Α. Μάτεσις, κινή-
στας πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀκροατηρίου.

Τὸ θέμα ἡτον ἀφ' ἐνὸς ἡ ἰστορικὴ ἐκτύλιξις τῆς δε-
καπεπτητοῦ βασιλείους 474-491) τοῦ Ζήνωνος, τοῦ
πολυμηχάνου Πασάρου ἀποκράτορος, ἐξ ἄλλου ἡ ἀνά-
λυσις καὶ μελέτη τῆς ὁμοτίμου κορητικῆς τραγῳδίας.
Συνεπλέκοντο οὕτως δύο ἐνδιαφέρουσα σε-
λίδες τῆς ἐθνικῆς μας ἰστορίας ἀπέχουσαι ἀλλήλων
δώδεκα ὀλοκληρώς αἰδῆναις.

Η τραγῳδία Ζήνων δημοσιεύθησα ὑπὸ τοῦ
τοῦ Σάθα ἐν τῷ «Κρητικῷ Θεάτρῳ» εἶναι ἔργον τοῦ
δεκάτου ἑβδόμου αἰώνος ἐγράφη δ' εἰς τὴν Κρητι-
κὴν διάλεκτον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὑπὸ Κρητὸς ποιη-
τοῦ, τοῦ δποίου ἀγνοεῖται τὸ δόνομα. Ιδού ἡ ὑπόθεσις
τοῦ ἔργου:

Ο αὐτοκράτωρ Ζήνων εἶχε καταβάλει τὸν ἀντίπα-
λον του Βασιλίσκον διὰ τῆς συνδρομῆς τοῦ στρατη-
γοῦ Ἀρμάτου — ἡ τραγῳδία τὸν ὄνομάζει Ἀρμάκιον
— καὶ πρὸς ἀμοιβὴν τῆς ἐκδουλεύσεως εἶχεν ἀναγο-
ρεύει, καίσαρα τὸν νύδον τοῦ συμπολεμοῦτον τούτου,
Βασιλίσκον ἐπίσης καλούμενον. Ο Ζήνων ἐπωφελού-
μενος τῆς ἀποσύνας τοῦ Ἀρμάκιον, καθαυτεῖ καὶ προ-
πηλακίει τὸν νεαρὸν Βασιλίσκον καὶ ἀποφασίζει νὰ
στέψῃ ἀντὸν καίσαρα τὸν ἴδιον ἀδελφὸν — ἔξα-
δελφὸν πατέτη τὴν τραγῳδίαν — Λογγίνον. Άλλ' εἰς
τοῦτο ἀντιτάσσεται ὁ πατριάρχης Πελάγιος. Η τρα-
γῳδία ἐκτύλισσεται εἰς πέντε πράξεις διὰ σειρᾶς ἐγ-
κλημάτων τοῦ Ζήνωνος καὶ Λογγίνου πρὸς καταπτενί-
πάσης ἀντιδράσεως. Ο Ἀρμάκιος ἐπανελθὼν ἐπὶ κε-
φαλῆς τοῦ στρατοῦ, πειθεῖται διὰ ὁδίουν τοῦ αὐ-
λικοῦ Ἀναστασίου νὰ προσέλθῃ εἰς τὸ ἀνάκτορον καὶ
σφάζεται κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως. Ο πατριάρχης
Πελάγιος διὰ σκευωρίας τοῦ Λογγίνου κατηγορεῖται
ὡς εἰδωλολάτρης καὶ θανατώνεται. Ο Ζήνων θεωρεῖ
ἔνυτόν εἰς τὸ ἀπόγειον τῆς ισχύος του καὶ ἐπὶ τῇ εὐ-
καιρίᾳ τῆς στέψεως τοῦ Λογγίνου παραθέτει πολυτε-
λές συμπόσιον εἰς τὰ ἀνάκτορα. Εξαφανίσθει διὰ τῶν
συμβούλων τοῦ Ἀναστασίου στασιάσας στρατὸς ἐπι-
πλέπει κατὰ τῶν ἀνακτόρων. Η κάθαρσις ἐπέρρεχει
οργάδαι. Ο Λογγίνος φονεύεται δ. Ζήνων ἐν ἐσχάτῃ
μεθὺ ἐνταφιάζεται ἥπαν καὶ δ. Αναστάσιος ἀναγορεύεται
αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου.

Ἀναλύον τὸ ἔργον σκηνήν πρὸς σκηνὴν καὶ ἀνευ-
ρίσκων πολλὰς λυρικὰς καὶ δραματικὰς ἐξάρσεις, ὑπέ-
δειξεν δὲ ὁ διμιλητῆς παράδοξον ὁμοιότητα πλειστων
σκηνῶν τοῦ «Ζήνωνος» πρὸς τὰς Σαιξιπτεοίους τρα-
γῳδίας. «Οπως εἰς τὸν Ἀμλετ», οὐτως ἐν ἀρχῇ τοῦ
ἔλληνικοῦ δράματος, παρουσιάζεται τὸ φάσμα τοῦ
δολοίως θανατωθέντος αὐτοκράτορος Βασιλίσκου ζη-
τοῦν ἐκδίκησιν. «Οπως εἰς πολλὰς σκηνὰς τοῦ Σαιξ-
πητοῦ, δ. Λογγίνος βαρυθυμῶν ζητεῖ ἀνακούφισην εἰς
τὸ δόσμα τῶν μουσικῶν. Αἱ σκηναὶ τῶν θυμάτων ἐμφα-
νίζονται ἀλληλοδιαδόχως πρὸς τὸν ἐν τῷ τόπῳ τελευ-
ταῖς μάχης εἰς τὸν ψηφόν τοῦ Ριχάρδου Γ'. Άλλα τὴν
μεγίστην διμοιότητα ἀνένθει δ. Α. Μάτεσις μεταξὺ τοῦ
«Ζήνωνος» καὶ τοῦ «Μάκριθ». Τὸ οἰκτρὸν τέλος τοῦ
αὐτοκράτορος ὄγγέλλεται πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ ἀστρο-
λόγου, δπως τὸ προλέγοντιν αἱ μάγισσαι πρὸς τὸν

Μάκριθ. Τὸ πρόσωπον τοῦ Λογγίνου ὑποκινητοῦ
τῶν ἐγκλημάτων, ἔχει μεγάλην ἀναλογίαν πρὸς τὸ
τῆς Λαίδης Μάκριθ. Ιδίως δημοσίευτη ἡ σκηνὴ
τοῦ συμποσίου. Τὸ φάντασμα τοῦ Βάγκου, τοῦ δολο-
φονιθέντος συναγωνιστοῦ, ἔμφαντει πρὸς τὸν τύ-
ραννον καθ' ἧν στιγμὴν ὑψώνει τὸ κύπελλον καὶ ἡ
σκηνὴ τοῦ φιλαράκιον δρθοῦται πρὸς τὸν Ζήνωνος εἰς
αὐτὸν μόνον δρατή. Ο Λογγίνος δπως δ. Λαίδη Μάκ-
ριθ, τὸν ἐπιτιμᾷ διὰ τὴν δειλίαν καὶ δ. τύραννος δίδει
τὰς αὐτὰς σχεδὸν ἀπαντήσεις.

Τὰς διμοιότητας ταύτας δὲν ἀτέδωκεν δ. Α. Μάτεσις
εἰς ἀπλῆν συμπτωσιν. Αἱ ἔρευναι τοῦ Σάθα ἀπεκά-
λυψαν δτι τὸ ἐλληνικόν τοῦ διαφέρει τὴν γλώσσαν,
ἐν τούτοις εἶναι πολὺ φιλοτεχνικόν τοῦ διαφέρει
τὸ Σιρινίον ἔργον πρὸς τὴν ἐπήρειαν τοῦ μεγάλου τραγικοῦ.
Καὶ ιδού πῶς διὰ τὸν ἀγωγοῦν τούτου μεταγγισθὲν τὸ
σαιξιπτεοίον πνεύμα αὐτῆς έχει ἐλληνική γλώσση ἀπὸ
τῶν θεάτρων τῆς Κρήτης πρὸ δύο καὶ ήμισεως περὶ-
που αἰώνων.

ΔΙΕΘΝΕΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ

Η τέχνη τοῦ πλέον παρὸ ἀρχαίοις. — Ανακοίνω-
σις τοῦ κ. Περ. Ρεδιάδη ἀνθυποπλ. τοῦ Β. Ν. κα-
θηγητοῦ παρὰ τῇ Σχολῇ τῶν Δοκίμων.

Ο συνεργάτης τῶν «Παναθηναίων» κ. Ρεδιάδης,
εἰς τὴν συνεδρίαν τῆς 29ῆς τ. ἐνώπιον τοῦ Γεω-
γραφικοῦ καὶ Τοπογραφικοῦ τμῆματος τοῦ Ἀρχαιο-
λογικοῦ Συνεδρίου ἀνέκουνωσε τὰ ἀποτελέσματα μα-
ρκᾶς ἔργασίας αὐτοῦ ἐπὶ τῆς τέχνης τοῦ πλέον παρὸ
ἀρχαίοις, δ. ἔρευνα τῆς δοπίας πρώτην ἡδη φοράν
τιθεται ἐπὶ τάπτος, γνωστοῦ δτος οὐδὲν εἰδίκων
ἔργον διεσώθη ἐπὶ τῆς ἀρχαίατητος.

Ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ ἐν συνέδρων εἰχεν διεῖ :
Θεωρῶν ἐν πρώτοις ἐκτὸς πάσης ἀμφιστήτησεως,
διὰ πάντα τούλακιστον δτις ἔλαβεν ἀμιδόδιν ἰδέαν
τοῦ ἀρχαίου κόσμου, δτι οἱ ἀρχαῖοι ἐπλεον δχι μόνον
παρὰ τὰς δκτάς καὶ δ. καιρῷ ἡμέρας, ἀλλὰ καὶ ἐν
καιρῷ νυκτὸς καὶ μαρκῶν τῶν ἀπτῶν, παρουσιάζει
αὐτοπρεψυτὸν τὴν ἀνάγκην παραδοχῆς συστήματος τι-
νός ναυτιλιακῶν μεθόδων παρὸ ἀρχαίοις. Ἐπὶ τῇ βά-
σει δὲ διαφόρων πληροφοριῶν ἔγκατεσπαρμένων ἐδῶ
καὶ ἔκει εἰς τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς, ἀποδεικνύει δτι
οἱ ἀρχαῖοι ἐπλεον κατὰ στοιχεῖων δτον δέντρων, τὸ
σύστημα τιτανίων ἔξ αναμετρήσεως, τὸ δποῖον ἔξαγει ἐκ τῆς Γεω-
γραφικῆς Φηγητεοίων τοῦ Κλαυδίου Πτολεμαίου καὶ
ἄλλων ἀρχαίων γεωγράφων.

Καὶ τὴν μὲν γνωσίαν τῆς πλεύσεως ἐμέτρων κατὰ
τὸν κ. Ρεδιάδην ἀρχαίοτεροι οἱ μὲν πλεόντες ἐν ταῖς
βροείαις θαλάσσαις ἀπὸ τῶν περιπολίων ἀστέρων, τῆς
μεγάλης δηλαδή καὶ ἔπειτα καὶ τῆς μικρᾶς ἀρκτού,
οἱ δὲ ἐν ταῖς νοτίαις ἀπὸ τοῦ Κανάβου ἀστέρος
(α τῆς ἀργοῦς). Ο κ. Ρεδιάδης δημοσίευε δτι
βραδύτερον καὶ δργανον ὑπῆρξεν δπερ, τῇ βοηθείᾳ
τῶν ἀστέρων, παρεῖχεν ἔνδον τῆς διεύθυνσιν τοῦ βρο-
ρά τοῦ κόσμου, ὡς σήμερον δημητηικὴ βελόνη, καὶ

τὸ δργανον τοῦτο ἡτο δ ἀστρόλαβος, πρὸς μέτρησιν τῆς γωνίας τῆς πλεύσεως. Τάς οὖτω θεωρουμένας γωνίας τῆς πλεύσεως ἐλόγιζον ἐπὶ ἀνεμολογίγιν διαφόρου ἀρχιθείας κατὰ τὴν ἐποχήν, τὰ δυνα τέτελεισποιήσαν δ Τιμοσθένης ηναράχος Πτολεμαίου τοῦ Β' καὶ συγγραφένς περισπουδάστου ναυτικοῦ συγγράμματος ἀπολεσθέντος ἀτυχῶς καὶ κατόπιν οἱ Ρωμαῖοι ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Αὐγούστου.

Η δέ ταχνής ἐμετράτο κατ' ἑκτίμησιν, παραδεκτοῦ γενομένου ὅτι τὰ ἐμπορικά πλοῖα διῆνυν περὶ τὰ 600 στάδια καθ' οἵην μέραν· καὶ ισάριθμα κατύν νύκτα κατὰ μέσον ὅρων καὶ κατὰ τὰς συνήδεις περιστάσεις. Καὶ εἰδος ὅμως τεχνητοῦ δρομομέτρου ήτο ἐν κορησι παρ' ἀρχαίοις, ὅπερ περιγράφει δι Βιτρούβιος· δὲν πρέπει δέ νά ἀποκλεισθῇ καὶ ή ίδεα ὑπάρξεως καὶ δρομομέτρων ὁμοίων πρὸς τὰ κοινά δρομόμετρα τῆς σημερον, ἀφοῦ καὶ τὰ ἀμμωτά, ἄτινα εἶνε ἀταραιτήτηα διά τὰ κοινά δρομόμετρα, ἡσαν γνωστά ἀρχαιότατα.

Ως σπουδαιότατον δύμας βοήθημα είχον, κατά τὸν κ. Π'εδιάδην, οἱ ἀρχαῖοι ναυτικοὶ εἰδός ναυτιλιακῶν δόδηγῶν, ἀναλόγων πορὸς τὰς σημειενὶς Instructions Nautiques ή Sailing directions οἵτινες ἡσαν γνωστοὶ εἰς τὴν ἀρχαιότητα ὑπὸ τῷ ὄνομα Περιπλοὶ καὶ κοινότατοι. διαφόρων συγγραφέον. Οἱ περιπλοὶ οὗτοι, ὡς ἐπίσης καὶ ἄλλα γεωγραφικῶτερα δόμιας φύσεων βοηθήματα ἡσαν τέλεια ναυτικὰ ἔγχειριδία, παρέχοντα ὅχι μόνον πολυτιμοτάτας πληροφορίας περὶ τῶν ὑφάλων, τῶν παλιρροιῶν ἀλλ., ἀλλὰ καὶ τὰς σχετικὰς πρὸς ἀλλήλους θέσεις τῶν διαφόρων τόπων καὶ τὰς ἀποστάσεις αντὸν. Τὰ βοηθήματα ταῦτα ἀνεπλήρουν ἐν τινὶ μετῷ τὴν ἀτέλειαν τῶν χρατῶν περὶ ὧν ἐν τούτοις δὲν ὑνταταὶ τις ἀσφαλῶς νὰ εἴπῃ ὅτι ἡσαν εἰς χρήσιν τῶν ναυτικῶν ἀκόμη ἀπὸ τῆς ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς.

Ἄπο γενικωτέρας ἐν τέλει ἀπόψεως ἔξετάζων τὰ κατὰ τὴν ναυτιλίαν τῶν ἀρχαίων ὥ κ. Ρεδιάδης, νομίζει ὅτι ἡ ἐννοια τῆς σοφῆς ὄψεως τοῦ Gosselin λέγον-
τος ὅτι l'homme ne sait et ne fait que repro-
duire d'anciennes découvertes, que le fruit de ses
peines est destiné à se perdre», δὲν πρέπει νὰ
περιορίζεται μόνον ἐν τῇ γεωγραφίᾳ, ἀλλ᾽ ὅτι δέον
να κυριαρχῆι ἐν τῇ σπουδῇ πάντων τῶν ἀφορώντων
τὸν ἀρχαῖον κόσμον, ίδιᾳ δὲ τὴν ναυτιλίαν κατὰ τὰς
διαφόρους ἐποχάς.

Τμῆμα βυζαντινῆς ἀρχαιολογίας.

Τας δοξασμένιας ἀναμνήσεις τῆς τέχνης καὶ τοῦ πνεύματος τῶν προγόνων μας, αἱ δόποιαι ἀπλώντωνται μὲ σωπηλὴν σεμιότητα ἐπάνω εἰς τὴν πόλιν τὸν ὑπὸν, ἥθιστον τὰς μέρας αὐτὰς εὐδεβεῖς προσκυνηταὶ ἀπὸ τὸν κούροιν ὅλον νὰ ἔξυπνωσιν ἀπὸ τὸν ἥρεμον καὶ προαιώνιον ὑπνον των. Καὶ ἡ καρδία μας ἔδονθή μὲ παλμὸν γεμάτον ἀπὸ κατάνυειν, καὶ ἡ

ψυχή μας ενφράσθη με τὸ γλυκὺ ἄκουσμα τῆς φωνῆς τῶν περσαμένων αἰώνων. Ἐπειδόγυτος δὲ ἐπὶ τὸ συνέδριον καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ μαστηρίῳδύος Βενζαντίου, τὸ ὅποιον ἔξωγονήσει τὴν μεσαιωνικὴν Εὐρώπην καὶ Ἀνατολήν, καὶ παιούντας τὸν γεώτερον πολιτισμόν

Ανατολην, και παρηγάγε τὸν νεωτέρων πολιτισμὸν
Καὶ ἐπειδὴ τὰ πρόγαματα τῶν μεσαιωνικῶν ἥρων
τῆς πατρίδος εἰνε ὀλιγώτερον γνωστά, καὶ μᾶς ἐνδια-
φέσουν ἀμεσώτερον, θὰ δώσωμεν ἐνταῦθα βραχεῖαν,
ἄλλ ἀκριβῆ περὶ ληψιν τῶν ἀνακοινώσεων καὶ συνη-
τήσεων τοῦ τμήματος τῆς βιζαντινῆς ἀρχαιολογίας.

Συνεδρία της 26 Μαρτίου.—Ο χριστιανός Θεόδωρος Ούσπενσκης, διευθυντής της Κωνσταντινούπολεως, πρώτης αρχαιολογικής Σχολής, οώμηλης περὶ τῆς Βιβλιοθήκης του Σεραφίμου και τῆς ἐν αὐτῷ εἰκονογραφημένης Οχυτεύχουν, Ἀπὸ τῶν παρελθόντας αἰώ-

νας ἡ προσοχὴ τῶν ἐρευνητῶν ἐστράφη μὲν ὑπερβολικάς ἐλπίδας πρὸς τὴν σεραγιακήν ταύτην βιβλιοθήκην, ἀλλὰ μόλις κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς ιδ^η. ἔξ. ἐγνώσθησαν τὰ κατὰ αὐτὴν ἀριθμέστερον καὶ κατεγράφησαν τὰ ὑπάρχοντα γειδόγραφα, τὰ ὅποια δόμωσιν κατὰ καιρούς Σουλτάνοι ἐσκόπιζον ὡς δῶρα εἰς τοὺς ξένους ἡγεμόνας. Τὸ σπουδαιότατον είναι, ὅτι τοῦ Σεραγίου ἡ βιβλιοθήκη ἔχει τὴν ἀρχήν της εἰς

ἀπομεμακρισμένον χόρον, συνιστώμενη ὡς ἐπί τῷ πλείστον ἐκ τῶν βιβλίων τοῦ Ματθία Κορινθίου βασι-
λέων τῆς Οἰνύχαιος τὴν ιεράν, καὶ οὐνοῦ τοῦ Ἰωάν-
νου Ονύμαδον ταῦτα δὲ πάλιν προήρχοντο ἐκ τῆς βι-
βλιοθήκης τῶν Παλαιολόγων Θρισμένως δ' ἐκ ταύ-
της προερχεται πόλυτελης Ὁκτάτευχος, ὥντ' ἀρ. 8
ἅναγεραμμένη, ἐπὶ περγαμηνῆς τῆς ιβ'. ἐκ περιέ-
χουσα συλλογὴν σχολιῶν τῶν πατέρων εἰς τὴν ὀκτά-
τευχον. Ἡ Ὁκτάτευχος αὕτη εἶναι πουσδιωτήτη ἀφ'
ἐνὸς μὲν διότι εἰναὶ εἰκονογραφημένη, περιέχουσα
τεσσάρι τὰς 300 μικρογραφίας ὀρίστις τέχνης ἀφ' ἑτέ-
ρου δὲ διότι ὁ πρόλογός της μᾶς γνωρίζει ἔνα νέον
οὐγγραφέα ἐν τῇ βιζαντινῇ λογοτεχνίᾳ τὸν Ἰσαάκιον
Πορφυρογένεντον οὐδὲν τοῦ Ἀλέξιον Κομνηνοῦ.
Ὕδιο πολύτιμον τοῦτο χειρόγραφον, μᾶς διότι
κατέρρει ἐνδείξεις περὶ τῆς προελεύσεως ἐνὸς μερούς
αὖταν χειρογράφων τῆς Σεραγιακῆς βιβλιοθήκης ἀπό-
της βιβλιοθήκης τῶν Κομνηνῶν.

Ο ω. Ιωσήφ Στρυγκόφσκης καθηγητής είς τὸ πα-
νεπιστήμιον τοῦ Gratz τῆς Αὐστρίας, ἐκφράσει εὐ-
χήν ίνα τὸ πολυτιμον τοῦτο σκειν λιόδγοφασιν δημο-
ψευθ. "Ἐπειτα δὲ μὲν θαυμασίαν εὔροισι λόγου
οὐκιλεὶ περὶ τῆς σημασίας τῆς βυζαντινῆς τέχνης καὶ
επεὶ τῆς σπουδαιότητος τῆς εἰκονογραφίας τῶν βυ-
ζαντινῶν ἀντοκρατόρων. Θά ἐγίνοντο γνωσταὶ διὰ
ἥσης δημοσιεύσεως μᾶς συλλογῆς τοιαύτης αἱ ἴστορι-
μορφαὶ τῶν ἀντοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου, ἐνίστο
ὲ καὶ δὲνων τῶν μελῶν ἐνός ἀντοκρατορικού οἴκου,
πως τοῦ οἴκου τῶν Παλαιολόγων, συγχρόνως δὲ ἡ
νδυμασία τῶν καὶ τὰλλα παράσημα τῆς ἀρχῆς τῶν,
άπαντα δὲ ταῦτα θά μᾶς ἐφώτιζον καὶ περὶ τοῦ βυ-
ζαντινοῦ βίου καὶ περὶ τῆς σχέσεως τοῦ Βυζαντίου
ρρόδος τὴν ἵνατολήν, κατὰ πόσον δηλαδὴ σχετίζεται
οὗ ἔνδυμα τῶν βυζαντινῶν ἀντοκρατόρων πρὸς περι-
άς ἐπιδράσεις. Ἐλαν δὲ τὸ ὑλικόν, τὸ δόπιον θά
οησιμεύνη πρὸς ἀπαρτισμὸν τῆς συλλογῆς ταύτης
λουσιώτατον, διότι ἔχουμεν παραστάσεις βυζαντινῶν
ὑποκρατόρων εἰς μικρογραφίας χειρογράφων, εἰς
οιχογραφίας, εἰς ψηφιδωτὰ καὶ εἰς ἄλλα μικρότερα
ομφωτεγήματα. Πολὺ δὲ εἰνε τὸ ὑλικόν, τὸ δόπιον
υνήγαγεν ὁ κ. Μιλλὲ εἰς τὴν Σχολὴν τῶν ἀνωτάτων
πουδῶν ἐν Παρισίοις. Προτεῖνει δὲ τὴν σύστασιν
ιειθνοῦς ἐπιτροπῆς βυζαντινολόγων, δῆπας τοὺς κ. κ.
ὑπόστενσκην. Λάμπτον. Μιλλέ, ἡ δόπια να μελετή-
το τὸ ζήτημα καὶ νὰ ἔξερῃ τὰ μέσα δημοσιεύσεως

Ο δε κ. Σπ. Λάμπρος ἐπέδειξε τὴν ἀνάγκην τῆς υἱολογῆς ταῦτης; τὴν εὐδόντηα τοῦ θέματος καὶ τὸ ἔγεθος τοῦ ἔργουν. ἀναλόγου πρὸς τὸ Σύνταγμα ἐλλη-
κῶν καρτῶν τῶν μέσων καὶ νεωτέρων χερόγου, τὸ
ποιὸν πορασκευάζεται ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τῆς Βασι-
ικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν. Τὸ δὲ ὑλικὸν εἶναι
οὐλὶ καὶ τὸ ἥδη συνειλεγμένον εἰν, ἐπαρκὲς ἵνα ἐπι-
ιστρέψηται τὸ λεύκωμα τοῦτο τῶν βυζαντι-
ῶν αὐτοχροτόδων, τὸ δοπίον θὰ είναι σπουδαῖον
ἀπὸ τὴν γνῶσιν τῶν ἐπίτων καὶ σκευῶν, τῆς ἴματο-
ργίας (ἢ ἐνδυμασιολογίας, ὡς λέγεται ὁ κ. Λάμπρος)
εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ βυζαντιωκοῦ στέμματος, τοῦ
τοίου ἀγνοοῦμεν δοπίον ἥτο τὸ σχῆμα καὶ ὁ κό-
ιος εἰς ὅριοιν θὰ χορηγεύεσσωσιν καὶ εἰκόνες ἐκκλησιαστικαί,
ὅπτα τοὺς ἄγιους τῶν οἱ Βυζαντινοὶ πειρέματαλλον μὲ

ταλήν ωντοκρατορικήν, Πλούσιον ὑλικὸν ἔργονεται τό πολύτοιν χειρογράφον τοῦ Σκυλίτση ἐν Μαρίζτη, τὸ δόπιον περιέχει πολυαριθμούς ἴστορικας μηδογραφίας.

Πάντα ταῦτα ὑπερβαίνει ὡς πρὸς τὸ πασὸν τὸ ὑλλόν ἐνὸς φιλογράφου τῆς Μοδένης, τοῦ ὅποιον αἱ πορφύραι εἰχοντες ἀπαραθήησοι ἦσαν τῷδε. Καὶ Ιωάννης τοῦ Ζωνᾶντα μεστὸς εἰκόνων εἰς τὰ περιθώρια λιγον τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, αἱ ὅποιαι εἶναι τεχνοὶ μὲν ἀλλ' ἀξιόλογοι· διότι δὲν εἰν' ἔξω γραφι- μέναν κατὰ τινὰ γενικὸν τύπον ἀλλ' ἐνέχουσι κάπι τι τὸ εἰκονικόν, εἶναι δημόσια πορφράτα. Αἱ μικρογραφίαι σταὶ ἀνερχόμεναι εἰς 100 περίπου – μερικῶν δὲ ἀυτο- ρατόρων ὑπάρχουσιν εἰκόνες περισσότεραι τῆς μιᾶς, — σταύνεται, ὅτι προέρχονται ἀπὸ ἐπιτῆμους εἰκόνας, διὰ ὧν ὅποιαν ἥσον στολισμένα, καθὼς γνωρίζουμεν τὰ καλάτια τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπάρχει δὲ καὶ εἰ- κόνων ἐπὶ στήλης, ἡ ὅποια δεινώνει. ὅτι προϊθλον καὶ πόλο ἀγάλματα, τῶν βυζαντινῶν βασιλέων, τὰ ὅποια λέγοντο στήλαι καὶ κατέληξεν ὁ κ. Λάμπτρος εἰς τὸ πουνδαῖον τοῦτο συμπέρασμα, ὅτι αἱ εἰκόνες τοῦ χει- οράφου τῆς Μοδένης προέρχονται ἀπὸ κάνεν ἐγχει- ιόδων. *compendium*, ἐπίσημον, μὲ εἰκόνας αὐτοκρα- ὄρων.

Συνέδρια της 29 Μαρτίου. — Ό Αμερικανός κ. Α. Δρότιγγαμ ἔκαμε σπουδαιοτάτην ἀνακοίνωσιν περὶ νόος «Συντάγματος βυζαντινῆς τέχνης πρὸ τῆς εἰ· κατόντας τετράρχειος». Συμφώνως μετὰ τοῦ κ. Γ. Σλούντερξ, συγγραφέως τῆς μεγάλης Βυζαντινῆς Ἐποιῶντος, ὁ ὄποιος δὲν ἡδυνήθη ἀτυχῆς νὰ λάβῃ πέρι τοῦ Συνέδριον, ἐκφράζει τὴν εὐχὴν νὰ γίνηται προκαταρκτικὴ ἔργασιον διὰ τὴν δημοσίευσιν ἑπτὸν συντάγματος βυζαντινῶν μνημείων τέχνης. Σκόπιμος δὲ ἀρχὴ τοῦ ἔργου θὰ είναι ἡ σύστασις μικρᾶς πιπροτῆς ἐπιστημόνων, οἵτινες θ' ἀναλάβωσιν νὰ καθορίσωσι τὸ στάδιον καὶ τὰ δρια τῆς βυζαντινῆς τέχνης. Ή διαφωνία, ή διοία ἐπικρατεῖ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὑπῆρξεν ἡ κυριωτάτη ἀφορμὴ τοῦ ὅτι πολὺ λαττίγον ἐπιφρόδευσεν ἡ δημοσίευσις μνημείων τέχνης. Ανάγκη νὰ δεχθῶμεν, ὅτι ἡ βυζαντιακὴ τέχνη εἶναι μία γενικὴ κίνησις τῆς ἀνατολικῆς καὶ ἐλληνικῆς συγχρόνως χριστιανικῆς τέχνης, ὁμοιάζουσα πρὸς τὴν ἔργην την δωματικήν ἡ γοτθικήν, καὶ ὅτι περιλαμβάνει σχολές κατὰ τόπους καὶ παραλλαγάς πολλάκις ὑποσιωδεστάτας. Ἐκτὸς δὲ τούτου πρέπει εὐθὺς ἐξ αρχῆς νὰ ληφθῇ καὶ τὸ ζητήμα δοπία τις εἶναι ἡ διαρροὰ μεταξὺ τῶν καθαντοῦ βυζαντινῶν μνημείων τῆς Ιταλίας καὶ τῶν μνημείων, τὰ δόποια εἶναι ἔργα τῶν Ιταλῶν, μαθητῶν Ἐλλήνων διδασκάλων. Εἰς αὐτὴν τὴν τῷ Ρώμην βλέπομεν, ὅτι ἡ βυζαντιακὴ παιδεία αρροσκτᾶται τόσην ἐπίδοσιν, τόσην ἐπικράτησιν, ὥστε δύναται τις νὰ είπῃ ὅτι ἀνέστησε μίαν νεκρῶν πόλιν. Διότι βάφθασος καὶ νεκρά ἦτο ἡ Ρώμη μετὰ τὰς καστροφάς μάλιστα τῶν Γότθων, καὶ εἰς τὴν ἀναζωόντην συνέτειγαν κυρίως τὰ ἐλληνικά βασι-

ενιαίαν μοναστήριο τά δύοια ίδρυθησαν εἰς την Ἰταλίαν. Τό πλειστον μέρος τῶν παπῶν, τοῦ κλήρου, τῶν ιουναχῶν, τῶν ἐμπόρων κατήγορον ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς ψυλῆς καὶ δόλοι τῆς τέχνης οἱ κλάδοι ἀνεμοφράγωθησαν πότε τῶν Βυζαντινῶν. Αἱ πρόσφαται δὲ ἀνακαλύψεις τοιχογραφιῶν τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐν Ἀγίᾳ Μαρίᾳ τῇ Ιαλαιᾷ (Santa Maria Antiqua) καὶ Ἀγίᾳ Μαρίᾳ τῇ Κοσμεδινῇ (S. Maria in Cosmedin) καὶ ὅλαχοῦ ἀποκαλύπτοντο μεγάλην σχολὴν Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν, ἡ δύοια οὐδέποτε ἔταιον νὰ δεσπόζῃ καὶ νὰ ἐπιρρῆψῃ ἐπὶ τῆς τοπικῆς τέχνης τῆς Ἰταλίας. Ξειτάθημεν πασχόρτερον εἰς τὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ κ. Φρότιγγαμ, πιστοί μᾶς παρουσιάζει μίαν ἐντελῶς νέαν καὶ πολυσημαντον ἀπόψιν διὰ τὴν πνευματικήν καὶ καλλιτεχνικήν πέταξαν τοῦ βανγκατικού κόσμου.

ιαφορος και κατα τινα τρόπον αντιθέτος ήτο γε η ανα-
νωσις του κ. Στρογγόφυλλος, «έκεκτο μόρια γε η Ελ-
(η κυρίως δηλαδή Ελλάς) κατά τους μεσους αιών-
ων υπάρχονταν τέχνην; Με προβολάς φωτεινών ει-
ων επέδειξεν διαπρεπής βυζαντινολόγος μέλη αρ-
εκτονικά τῶν ἐν Αθήναις βυζαντινῶν ναών, κεκο-
μένα διὰ κοσμημάτων ἐν εἰδεὶ κουφικῶν πολαιῶν
(κυβικῶν) γραμμάτων καὶ ἀλλων σχημάτων δεικνύ-
ων σαρακηνή ἐπίδρασιν. Μεταξὺ τῶν κοσμημά-
τοντων ὑπάρχουσι καὶ καθαυτῷ κουφικά γράμ-
μα, δεικνύνουσι δὲ πάντα ταῦτα, ὅτι κατὰ τὸν με-
σῶν ἔξησκησεν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς τέχνης τῆς κυ-
ρίας Ελλάδος ή τέχνη τῶν Σαρακηνῶν ησοι τῶν
ἀβων.

Ο. κ. Λάμπτρος εύχαιριστε τὸν διαπρεπῆ βυζαντινόν διὰ τὴν σπουδαιοτάτην ταύτην ἀνακοίνωσιν, νομίζεις διόμως, ὅτι τὰ κοσμήματα ταῦτα δεικνύουσιν δραστικόν ἀριστερήν. Οὐ δέ κ. Καρολίδης δὲν εὑρίσκει τὰ παράδεξα διότι ἡ Ἑλληνικὴ τέχνη ἐπέδρασε μετως ἐπὶ τὴν ἀσιατικὴν καθόλου, πιθανὸν δὲ ἡ Ἀσιακὴ τέχνη ἐνέχουσα στοιχεῖα Ἑλληνικά, νὰ ἐπανῆλθεις τὴν Ἐλλάδα. Τâ δὲ κουφικά γράμματα δὲν ελτίποτε ἄλλο παρὰ ἀπλά κοσμήματα, τὰ δοτοῖα δὲν υστεροῦν μεγάλην σημασίαν, διποτας καὶ σήμερον βλέποντες τοὺς τάπτητας διάφορα κοσμήματα ἐν εἰδεις μιμάτων. Εἰς τὸ ἐπόμενον τεῦχος τῶν «Παναθηναϊών» θά δημιήσωμεν περὶ τῶν ἄλλων βυζαντινῶν κοσμήματων, περὶ τὰ δοτοῖα ἡσχολήθη τὸ Συνέδριον.

A. A.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Η Ελληνική Βουλή. — *Τὸ Κρητικὸν ἔγγημα.* —
Γὸ Μαρδικον. — *Ο Ρωσοϊοπωνικὸς πόλεμος.*

Ι ἐξελέγχεις τῶν ἐκλογῶν κατὰ τὰς τελευταίας
βουλευτικάς περιόδους ἐπεκράτησε νά γίνωνται
πνεύμα πολλῆς ἐπιεικείας· Οὐλίγισται εἶνε αἱ ἀκού-
μεναι ὑπὸ τοῦ Κοινοβουλίου ἐκλογαὶ χροῖς, δυστυ-
χοὶ, αἱ ἀκυρώνυμαι νά εἴλεν καὶ αἱ περισσότερον διμαρ-
λαὶ. Τὸ γενονός τῆς ὁμαλοτέρας διεξαγωγῆς τῶν ἐκ-
λογῶν ἀπεδόθη εἰς τὸν ἐπικρατοῦντα δόλονέν Ἰσχυρό-
ον βαθμὸν πολιτισμοῦ. Ἡμεῖς διμολογοῦμεν ὅτι ἡ
ἡγετις τῶν κομματικῶν παθῶν ἀρχίζει ἐπαισθητῶς
κοπάζῃ ἀλλ᾽ ἀνευρισκούμεν οὐτὶ ἄλλο στοιχεῖον παν-
ηρον καὶ θυματονύρον προσετέθη εἰς τὴν πάλην,
τὸ κεχριμα. Τὰ πράγματα ἀρχίζουν νά διεξάγωνται
τὸν ἡγεμονικῶν ἐπιτακτικὸν τρόπον τοῦ παντοδύ-
μου τούτου μέσου. Ἡ βασιλεία τῶν ἀληθονόμων
μιματαρχῶν πνεύει τὰ λοισθια. Ἡ κυριαρχος δύνα-
τον αἰώνων ἐμβῆκε καὶ εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς Ἐλ-
λος. Καὶ ἐμβῆκε μὲ τὸ σήνην ἀνεστιν καὶ ἀφέλειαν ὥστε
τε παρεγενένθη κανεῖς, οὔτε διενοήθη νά ἐπικαλε-
ῇ τὴν παρανομίαν της

Η Βουλή ἔγινε σιδηροδρομικῶς τὰς ἐκλογὰς ἐσταμάτησεν αἰσθηματικῶς εἰς τὰς ἐκλογὰς Καρπησίας καὶ Σάμης τὰς ἡγύρως μερικῶς μὲ τὴν ἐλάσσην ταῦ οὐκενθητικοῦ κόμματος ὅπει τὸν πανεπιστήμιον εἶναι διάφορον. Τὸ θλιβεράτερον εἶνε ὅτι συζήτησις ἐπροκαλέσει δυσορέστους καὶ ἀδύσμους γηρανάς, ἀφροδέθη ὁ λόγος ἀπρεπῶς καὶ ἀδίκως, ἀπὸ λεκτονῶν πολιτευτῆν ἀμυνόμενον ἐαυτοῦ. πρεξὶ δὲ τοῦ βήματος ἐπανελθόντη τὸ παλαιὸν κοινοβουλευτικὸν ἄγαντισμα τῆς ἀσφαδομαχίας. Την̄ ἐπιοῦσαν τῶν σαρέστων τούτων σκηνῶν η πλειονυμηφία ἀνέκτησε γόνητρόν της διὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ προεδρού τῆς υπλῆσ. Εἰς τὸ ἀξιώμα τοῦτο ἀνέδειξεν ἄνδρα ὃ οῖος ἔχει τὰ χαρίσματα τῆς ἵπποτικότητος καὶ οἰστοπολυτίμων, ὥστε γὰρ ὑπάρχον τῷος ὅτι θα

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

εκτραπτή ή Βουλή και ότι καταπινγή ή φωνή τού δικαιίου είναι μέσω της βοης τῶν παραφόρων φωνασκῶν. Ή Κυβένησις συνεκέντωσεν εἰς τὴν προεδρικὴν ἐκπολιγῆν 140 ψήφους ἀλλ᾽ ἔαν ληφθοῦν ὑπὲρ δύψιν και οἱ ἀπουσιάσαντες φύλοι, ἡ κυβερνητικὴ προέντης ἀριθμεῖ ἀνω τῶν 150 μελῶν. Ή δύναμις είνε προστακτικῆς ισχυρᾶς και ἀπόκειται πλέον εἰς τὴν Κυβέρνησιν ή χρησιμοποίησις πλευροφρίας τόσον κραταΐς και συμπαγούς πρὸς τὸ καλὸν τῆς χώρας. Μετὰ τὰς ἔργας τοῦ Πάρσαχ θά ἐμφανισθῇ η Κυβέρνησις μὲ τὸ νέον πρόγραμμά της εἰς τὴν Βουλήν. Δὲν γνωρίζουμεν και δέν προδικάζομεν ἀλλ᾽ ἀναμένομεν πρόγραμμα διζηκωτέρων και συστηματικωτέρων μεταρρυθμίσεων ἀνάλογον πρὸς τὸ κρίσιμον τῶν ἐσωτερικῶν και ἔξωτερικῶν περιστάσεων.

Ἡ ἐν Κορητῇ κατάστασις ἔξακολονθεῖ ἀνώμαλος. Τὸ σύνθημα τῆς ἑνώσεως συνήνωσε πάντας. Ἐπισήμως ἀπὸ τῆς αἰδούσης τῆς Κορητικῆς Βουλῆς καὶ ἀνεπισήμως διὰ τῶν στομάτων ὅλων ἀπηκεῖ ἡ Ἔνωσις. Εἶνε ἡ μόνη λέξις, ὁ μόνος πόθος, ἡ μόνη ἐνέργεια ἡ ὅποια πάντοτε, καὶ σήμερον ὅπου τὰ κομματικά πάθη ἐνδίσκονται εἰς δέντητα, συνενάνει ἀδιαφορίως ὅλοις καὶ παρουσιάζει τὴν νῆσον ἔξεγειρομένην μιᾶς ψυχῆς.

Κατά την ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Κρητικῆς Βουλῆς ὁ πρίγκηψ ἔξεφωνήσε πολιτικὸν λόγον μετὸν φιλοπατρίας καὶ συνέσεως. Ὑπέδειξεν ἀφ' ἑνὸς ὅτι ἡ ἐπιμονὴ εἰς τὸ κήρυγμα τῆς Ἐνώσεως δὲν πρέπει νὰ ὑπερβῇ τὰ δρια τοῦ ζωνθράκων καὶ ἐντὸνάς ἐκδηλουμένου πόθου καὶ ὑπερσχέθη ἀφ' ἔτερου μεταρρυθμίσεις διὰ τῆς νομίμου δόσου. Οἱ ἔνοπλοι τοῦ Θερίσου μόλις εὐρεθοῦν ἀτέναντι ὧδισμένης καὶ κατηγορηματικῆς δηλώσεως τῶν προστατίδων Δυνάμεων δὲν ἔχουν λόγον ἀλλον νὰ παρατείνουν τὴν ἔνοπλον διαμαρτυρίαν των Διαλυόμενοι, μόνον ὥπο τὸν ὄρον ὅτι ὑπείκοντες εἰς τὸ θέλημα τῶν Δυνάμεων προσωρινῶς ἀποσύρονται καὶ ἐπανέρχονται εἰς τὰ εἰσηνικά ἔργα, ώστε ἔχουν δχὶ μόνον εὐπρεπῆ διέξειδον τῆς ἀνωμάλου καταστάσεως ἀλλὰ καὶ τὴν ἱκανοποίησιν ὅτι ἔξυπηρτέησαν τὸν πόθον τῆς Ἐνώσεως.

Ο ευρωπαϊκός τύπος σχολιάζει ζωηρῶς τὸ μαροκινὸν ζῆτημα, τὸ δόπιον, λανθάνον, ἐφερεν εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν ἡ ἐπίσκεψις τοῦ γερμανοῦ αὐτοκράτορος εἰς τὸ Τάγγερ τοῦ Μαρόκου. Εἰς τὸ ἀνένεάρτητον τοῦτο Σούλτανάτον ἐπροκλήθησαν ἀπὸ ἑσωτερικὰς στάσεις ταραχαῖ. Ἡ Γαλλικὴ Κυβερνησίς διαμαρτυρθεῖσα διὰ τὰς ταραχᾶς αὐτάς, αἱ δόπιαι εἶχον ἀπῆκησιν εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἀλγερίας, προσεφέρθη νὰ παράσχῃ στρατιωτικήν δύναμιν πρός καταστολήν. Ἄφ' ἑτέρου συνεννοήθεισαν μὲ τὴν Ἀγγλίαν συνωμολόγησε μὲ τὸ Σούλτανόν του Μαρόκου ἐμπορικὴν σύμβοσιν προστατεύονταν τὸ ἐμπόριον τῶν κχωρῶν τούτων μετὰ τοῦ Μαρόκου. Τούτῳ ἔγεινεν ἀφορμῇ τῶν διαμαρτυριῶν τῆς Γερμανίας ἡ δόπιαι ἐπὶ πλέον ὑποτενέι περαιτέρω βλέψεις τῆς Γαλλίας ἐπὶ τοῦ Μαρόκου. Ο Ἀντοκράτωρ Γουλέλιμος πρὸς τοὺς Γερμανῶνς ἀπόκοινος τῆς Ταγγέρης εἴπεν ὅτι θὰ προστατεύσῃ τὰ γερμανικὰ συμφέροντα. Αἱ συζητήσεις διεξάγονται μετὰ ζωηρότητος ἀλλὰ καὶ μετὰ πνεύματος πείθοντος ὅτι ἡ διευθέτησις θὰ κατορθωθῇ διὰ τῆς διπλωματικῆς δόδου.

Ἐμπαθέστερον κινοῦν πάντοτε τὸ ἐνδιαφέρον τὰ διαδραματίζομενα εἰς τὴν Ἀπωλεῖαν Ἀι γένεσιν τῶν πολεμικῶν ἔνεργειαν ἐκόπασαν καὶ ἀναμένεται ἐναγωνίως τὸ ἀποτέλεσμα τῆς συναντήσεως τῶν ἔχθρων στόλων, τῶν ὅποιων ἐντελῶς ἀγνοοῦνται αἱ κινήσεις· Οποιας δή τοι αἱ ἡμέραι εἰνει κρίσιμαι καὶ τὰ μεγάλα γεγονότα δὲν θὰ βραδύνουν ἵσως ἐπὶ πολὺ νὰ ἀναγνεθῶσιν.

ΑΓΡΙΠΠΑΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΙΣ τὸ γαλλικὸν περιοδικὸν «*Mercure de France*» ὁ κ. Δ. Ἀστεριώτης δημοσιεύει μελέτην ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ γλῶσσα τῶν Ἑλλήνων», εἰς τὴν ἐποίαν δίδονταν τὸ ἴστορικὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐκφράζεται ὑπὲρ τὸ δημοτικῆς. Ξωγραφίζεται δὲ τὴν σημερινὴν μεταβατικὴν κατάστασιν κατὰ τὴν δόποιανεις ἐν καὶ τὸ αὐτὸν περιοδικόν ἀπὸ σελίδος εἰς σελίδα. βλέπεται διαφόρους τύπους κλίσεων ὀνομάτων ἡ οημάτων. Θὰ ἥτο κρῖμα, προσθέτει δὲ συγγραφεῖς νά μην ἡμπορῇ δημοσιεύσατος λαζαρέα τῆς εἰδοῦς υπὸ διεθνέαν.

χριτικώνες λαος ήτης γης να σωματεψη τροχαλην και αντάς τας ἐφέμεροίδας του. Αἱ ἵδειαι δὲν ἡμπορούν νὰ φυγάσουν μέχρι τοῦ λαού παρὰ μόνον μὲ τὴν γλῶσσαν ποῦ ὅλοι ὀμιλοῦν και αἰσθάνονται. Η γλῶσσα δὲν κυτασκευάζεται, οὔτε ξαναγίνεται. Φέρεται εἰς τὰ χεῖλη τοῦ λαοῦ

“Υπὸ τὸ δόνομα τοῦ συγγραφέως τοῦ ἀρχοῦ αὐτοῦ κρύπτεται νομίζομεν φίλος εἰλικρινῆς τῆς Ἑλλάδος, ὁ ἐλληνομαθῆς καὶ Philéas Lebesgue. Οὐμαῖετ μετριοπαθῶς μὲ λογικὴν καὶ μὲ ἀγάπην πρὸς τὴν Ἑλλάδα, τὴν ὅποιαν ἀματᾷ. Ή ομερινὴ Ἑλλὰς ὑπὸ ἔποικων γλώσσων, λέγει εἰς τὸ τέλος τῆς τελέτης του ὁ γάλλος λόγιος. ὅμοιάζει μὲ τὴν γαλλίαν του 16ου αἰώνος. “Ἄς αισθανθῶ με πάθος την ζωὴν καὶ τὸ ώραν, καὶ θ’ ἀνατείλη δι’ αὐτὴν νέα Αναγέννησις. Καὶ θὰ φυλάξῃ ἀπὸ τὴν Ἀρχαιότητα πᾶν τὸ ήμετορεῖ νὰ τὴν πλουτίσῃ. Τοὺς ἄφοιάν τους ναούς δὲν τοὺς ἀναστήλωνυν, ἀλλ’ ἐμπνέονται ἀπὸ τὴν ἀρχιτεκτονικήν των, διὰ νὰ ἀνεγείρουν νέους σύμφωνα μὲ τὴν νέαν ζωὴν.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Η μουσική, ποῦ κρύβεται τροφαμασμένη ἀπὸ τὸν θόρυβον τὸν παράφωνον τῆς Ἀποκρηπᾶς, ξανακούνεται πάλιν μέσα εἰς τὴν ἡρεμίαν τῆς Σαρακοστῆς, καὶ φύλλει τὰ τελευταῖα καὶ γλυκύτερα τραγωδία τῆς, τοῖν τὸν διώξῃ τὸ καλοκαΐδι μὲ τὸ καυτερὸν μαστίγιόν του ἀπὸ τὰς αἰθύνσας τῶν συναυλιῶν καὶ τὴν γεγαθιδρόνη εἰς τὰς διαφόρους πλατείας προστυχευμένην καὶ γυμνωμένην ἀπὸ τὰ δραιάτερα στολίδια τῆς. Οὕτως εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς Σαρακοστῆς εἴχαμεν δύο συναυλίας πολὺ ἐνδιαφερούνσας, μίαν ὑπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ Ὁδείουν καὶ μίαν ὑπὸ τοῦ ν. Βάσσουν-Χόφεν, καθηγητοῦ τοῦ πιάνου εἰς τὸ Ὁδείον. Ἐκεῖνο τὸ οἰκοτοποῦ μᾶς εὐχαρίστησεν ίδιαιτέρως ἥτο τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κοινοῦ, τὸ καταφανές πλέον. Διότι ναὶ μὲν ἡ ἐργασία αὐτῇ τῆς μουσικοποιῆσεως—διὸ τὸ εἰποῦμε ἔτσι—οὐ κοινοῦ, ἔγινε δὲλγυόν κατ’ ὀλίγον ἐπὶ πολὺν χρόνον, ἐν τούτοις τὰ πτοτελέσματα τῆς ἐφάνησαν διάπιτις, ἀπὸ μᾶς στιγμῆς εἰς τὴν ἄλλην. Πέρουσιν ἀδόμη κατὰ τὴν διάρκειαν μιᾶς συναυλίας, οἱ μισθίοι καρχοσταὶ ἔχασμάντο, καὶ οἱ ἄλλοι μισθίοι ἐφύλασσον σχεδὸν μεγαλοφόνως. Ἐφέτος τὸ μεγαλείτερον μέρος οὐ ἀκροατηρίους δῷμι μονὸν ἡροῦστο μετὰ πρόσοψην καὶ δονήν, ἀλλὰ καὶ δεῖχεν καταφανῶς ὅτι ἐννοοῦσεν κείνον ποῦ ἤκουε. Εἴτε τούτῳ συνετέλεσαν μεγάλων αἱ πόρευσιν εἰσαχθεῖσαι πρωΐναι συναυλιαὶ μὲν ἐλευ-

εραν εἰσοδον. καὶ αἱ γενικαὶ δοκιμαὶ τῶν συναυλιῶν ὃ ποῖαι συγκεντρώνων πλήθος κοσμού.

Η μεγαλείδα ἐπιτυχίᾳ τῆς πρότης συναυλίας ἦτο ναντιρόήτως τὸ συμφωνικὸν ποίημα τοῦ Κ. Σουαζύ. Ήτε τὸ ἔργον αὐτὸν προσπαθεῖ ὁ συνθέτης νά ἐκφράσῃ πολὺ τῆς μουσικῆς τὴν βαθμιαίαν ἔξελιξιν τῆς πηγῆς ποταμού, ὃ δύοπος δύλιγον κατ’ ὀλίγον ἔξογονται αἱ πλατυνεταὶ ἔως ὅτου χύνεται τέλος μεγαλοπρεπῶς τὸν Ὁκεανόν· καὶ παραδήλως μὲν αὐτῆν τὴν αὔησιν τοῦ ποταμοῦ, συμβολίζεται καὶ ἡ τοῦ ἄν-

θράψου καὶ ή ἔξελιξις τῶν αἰσθημάτων του ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἔως τὴν ἄνδρικήν Τὸ ἔογον εἶνε κακόλον ἐν τῷ συνόλῳ, μεταβαίδον ὁρκετὰ κακά την ἐντύπωταν γάρ οὐποίει ἐπιζητεῖ δὲ συνθέτης. Βεβαίως εἰμιπορόδυσταν νῦν λειφόνων χωρὶς καμμίαν Ἰηταίαν, μερικοὶ τεχνητοὶ ἀνεμοστρόβιλοι καὶ κάτι κουδουνάκια πολὺ ἐπιδεικτικά εἰς τὴν ἀρχήν. Ἐπίσης λειπεῖ καὶ ἡ πρωτοτυπία ἀπὸ τάς μελῳδίας, ἴδιως εἰς τὰ σόλα τοῦ βιολού καὶ τοῦ βιολοντσέλουν. Ἄφ' ἐτέρους ὅμως ἡ ἀρχικὴ φάσις του δευτέρουν μέρους, ἡ οὐποία εἰμιτο-ρεῖ νὰ θεωρηθῇ καὶ ὡς τὸ leitmotiv τῶν φωνῶν τοῦ ὥκεανοῦ, εἶνε ἔξοχως γοητευτική καὶ κρύβει ἀπειρον πάθος μέσα εἰς τὴν ἀπλότητα της.

Διὰ τὸν καὶ Βάσσεν-Χόφεν εἰπτοῦσε κανεῖς νὰ είπῃ πολλά. Ἐχει πολὺ μουσικὸν αἰσθητὴν, παίνεται δῶμας ἀλόμητρος ἀπὸ τὴν ἀντίληψιν τοῦ διδασκάλου καὶ δὲν ἀφίνει τὴν ἴδιαν τοῦ προσωπικότητα νὰ φανῇ. Εἰς τὴν Σονάταν τοῦ Μπετόβεν, εἰς τὸ Allegretto καὶ τὸ Presto, ἐφαινέτο ὡσὰν νὰ ὑπῆκουν διαρκῶς εἰς ἔνα ἐπιτακτικὸν διδασκαλικὸν χάρακα, ὁ δόπιος ἐκποτούσε τὸν χρόνον μὲ καταπλήκτηκήν ταχύτητα, ἀντὶ ν' ἀφήσῃ ὅλον τὸ πάθος τῆς ψυχῆς του νὰ ἔχειλισθε μεγαλοπρεπῶς τραγικὸν εἰς τὸ Presto, τραγούδως χαρίεν εἰς τὸ Allegretto.

Τό μεγαλείτερον πλεονέκτημα τοῦ καὶ Βάσσου-Χόφεν εἶναι ἡ ποικιλία τοῦ ἥχουν, πρᾶγμα σπανιώτατον.
* Ήτο μαγευτική ἡ ἐκτέλεσίς του τῶν μικρῶν τεμαχίων τοῦ Sauer. Χαριτωμένα, ἐλαφρά, μὲν ἀπέιδουν μεταπτώσεις. Ἐπίσης ὅδαίναι ἡ ἀντίληψή του εἰς τὸν Μπάχ Κλασικῶς ἥρεμη, καὶ ἀπλῆ, καὶ καθαρώτατα διαγεγραμμένη.

νί ὁ φόβος αὐτὸς μᾶς κάμνει νὰ ισχυριζώμεθα και τὸ πιστεύωμεν και οἱ ἴδιοι, οἱ ἐννοούμενοι και αἰγανόμεθα τὴν «Ἀντιγόνην» εἰς τὸ πρωτότιπον, ἐνῷ ἀγάμητον δὲ τὴν ἐννοούμενον οὐτε εἰς τὴν μετάφρασιν κ. Βουτυρό. Ή παράστασις λοιπὸν τῆς «Ἀντιγόνης» εἰς τὸ Στάδιον ἢτο πρᾶξις καθαρῶς εἰδωλοτρική, ὅπως τόσαι ἄλλαι παραστάσεις μας και τότε μας ἄλλαι πρᾶξεις μας, — ἐνομίσαμεν δὲ ὅτι μᾶς κατανήξουμεν τοὺς ἔνοντας μας και ὅτι θὰ τοὺς γελάσουμεν, συδεικνύοντες ὅτι είμεθα τάχι, εἰς θέσιν νὰ παρακούσθωμεν τὴν «Ἀντιγόνην» ως δρᾶμα και ζηγάνθεια.. . . πτωτόμαν δηλαδή η σκηνή και πικρά ἀλήθεια. . .

Φαίνεται δώμως διτὶ αὐτήν τὴν φοράν την ἐπάδα-
την... Οἱ ἔνοι αὐτά δὲν τὰ χάριτον τόσον εὑκολα,
καὶ ἀπόδειξις αἱ παρατηρήσεις τοῦ κ. Reinach. Τί
καὶ κάμψον ἀρά γε οἱ ὑπεύθυνοι καὶ οἱ ἐνδιαφόροι
μένουν; Θὰ συνέλθουν ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρικὴν των μέ-
τρην, ἢ θὰ περιφρονήσουν καὶ τὸν κ. Reinach καὶ θὰ
κατατάξουν εἰς τὴν χορείαν τῶν περιφήμων ἐχ-
ρῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τῶν πληρωμένων ἀπὸ τους
κανονισταῖς ὅπως καὶ τὸν κ. Κρουμβάχεο; ..

Η ἀλήθεια εἶνε διτὶ εὐρισκόμεθα ἐντὸς φωλίου αὐ-
τοῦ, καὶ τὸ συμπέρασμα εἶνε τόσον δύσκολον. "Οταν
ι λέγωμεν ἡμεῖς πρὸς τοὺς εἰδωλολάτρας, — εἰμεδα
σοφοί, ἀμαθεῖς, ἀνόητοι. "Οταν τοὺς τὰ ψάλλουν οἱ
σοφοί ξένοι. — εἶνε μισέλληνες.

Όπωσδήποτε, ή παράστασις τῆς «Αντιγόνης» εἰς
Στάδιον, μάνεξαρτήτως τῆς γλώσσης, καὶ δοσον ἡμ-
ορούσης μὲ αὐτὴν τὴν γλώσσαν, ἵτο ἐπιτυχημένη.
ἡ θυτοίοι δῖοι, προπάντων ἡ κυρία Θεώνη Παππά
Αντιγόνη), ὁ κ. Κυπαρίσσης (Κρέων), ὁ κ. Ζήνων
Ἀγγελος) ἔπαιξαν ώραιότατα. Τὸ ἀνάκτορον τοῦ
ἔρεοντος, κατὰ σχέδιον τοῦ κ. Δαΐζωφελδ, ἐκτεινόμε-
νον καθ' δλον σχεδὸν τὸ πλάτος τῆς σκηνῆς, καὶ ἀπο-
λεῦν τινας σκηνογραφίαν, αἱ ἐνδυμασίαι, ἡ μουσικὴ
καὶ Σακελλαρίδην, ὅλα γενναῖαν ἐντύπωσιν τῷ πλέον ἡ
ὑφέστον. Λέγοντας διτὶ ἡμιτορούσης νὰ λείπῃ ὁ λόγος
καὶ οἱ Μιστρώτη εἰς τὸ τέλος. Ἀλλὰ εἰς μίαν παρά-
τασιν ἀρχαῖον δράματος, εἰς τὸ πρωτότυπον, καὶ
ιντός, φαίνεται, ἵτο ἀπαραίτητος.

EATPON

H « Ἀγριγόνη » εἰς τὸ Στάδιον.

Ο κ. Θεόδωρος Reinach, διάλλοος Ἑλληνιστής καὶ ἀρχαιολόγος, παρευρεθεὶς μετὰ τῶν συναδέλφων του τοῦ Συνεδρίου εἰς τὴν παράστασιν τῆς „Αντιγόνης“ τοῦ κ. Μιστριώτη, ἀπόρησε πολὺ διὰ ποίους τάχα ἐδόθη· αὐτὴν ηἱ παράστασις. Διὰ τοὺς ἔνοντος ἐλληνιστάς; δχι βέβαια, διότι αὐτοὶ δὲν ἔννοοῦν τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικήν, παρὰ μὲ τὴν προφοράν του Ἐρασμου. Διὰ τὸν ἐλληνικὸν λαόν; δχι βέβαια, διότι αὐτοὶ δὲν ἔννοεῖ τὴν ἀρχαίαν ἐλληνικήν μὲ καρμίαν προφοράν. Διὰ τοὺς Ἑλλήνας ἐλληνιστάς, τὸν καθηγητὰς καὶ τοὺς φιλοτάτης τῆς φιλολογίας, ποὺ ἡξεύοντι τὴν „Αντιγόνην“ ἀπ’ ἔω; ἀλλὰ πόσοι εἰνε αὐτοὶ, ὅστε νὰ γίνη ἀνάγκη νὰ χορηγησοποιηθῇ ἡ σφενδόνη τοῦ Σταδίου μὲ 15,000 θέσεις διὰ τὴν παράστασιν;

Ο κ. Reinach έχει την αφέλειαν να νομίσῃ ότι κάθε παραστασις θεατρικού έδρου, διά νά έκπληρωση τὸν σκοπόν της, πρέπει πρό παντός νά δίδεται εἰς τὴν γλώσσαν τῆς πλειονυμφίας τοῦ ἀκροατηρίου. Καὶ διά τοῦτο ὃ ἔνεος σοφὸς ἔξεπλάγη πῶς ἡ Ἐπαρ-
οίᾳ πρὸς διδασκαλίαν κλπ. ἡ ἀποτελουμένη ἀπὸ σο-
φῶν καὶ λογικούς ἀνθρώπους, ἐφαντάσθη νά διδή
παραστάσεις ἀρχαίων δραμάτων δημοσίας, καὶ μά-
λιστα λαϊκάς, εἰς τὴν ἀκατάληπτον γλώσσαν τοῦ
ποιωτούτων.

Ο κα Reinach θά εξεπλήσσετο ολιγωτερον, αν έγγρωτις μερικά πράγματα, τὰ δύοτα ἡμπόρει μὲν να φαινόντων αλλόκοτα καὶ ἀπιστευτα εἰς τοὺς ξένους, ἀλλ' εἰς ήμας, οἱ δύοτοι τὰ ἐσυνειδίσαμεν πλέον, ἔπιασαν νὰ κάμουν κερδανοβόλον ἐντύπωσιν. Τὸ πρεπε δηλαδὴ νὰ γνωρίζῃ ὅτι οἱ νεοτεροι Ἑλλήνες κατηντήσαμεν εἰδωλολάτραι. Νομίζουμεν, διτὶ ἀν ανακαλυφθῆ ὅτι δὲν ἐννοούμεν τὴν γλώσσαν τῶν προγόνων, θὰ μᾶς εἴπουν ὅτι δὲν καταγόμεθα ἀπὸ τὸν Περικλέα καὶ ὅτι δὲν Παρθενών δὲν εἶνε ίδική μας κληρονομία.

ΔΙΑΦΟΡΑ

ΕΙΚΟΣΤΗ ΠΕΜΠΤΗ ΜΑΡΤΙΟΥ ἐωρατάσθη
ξωθρότατα. Τὸ ἀρχαιολογικὸν Συνέδριον προσδο-
δωσε καὶ αὐτὸ ἔνα τόνον ζωῆς εἰς τὴν μεγάλην ἡμέ-
ραν. Εἰς τὸν «Παρασάσσον», εἰς τὴν Μητρόπολιν, εἰς
τὸν Απανεπιτίμιον, παντοῦ πληριμμαῖς ὁ ἐνθουσιασμός.
Ἐνας παλμός ἐν τούτοις ἀνησυχίᾳς, συνέχει τὰς ψυ-
χάς. Τὸ αἰσθάνεσαι μέσα εἰς τοὺς ἥχους τῆς μουσι-
κῆς, κάτω ἀπὸ τὰς ἀπλουμένας παντοῦ σημαῖας. «Ο-
ταν δὲ λίγοι Κορητικοὶ παρεκλασούν, καὶ ἐπέβαλαν ὅπιο
δὲν εἰσόρκυνούσθησαν, νῦν καταβιβασθήσει οἱ Κορητικὴ ση-
μαῖα ἀπὸ τὰ σημαιοστολισμένα καταστήματα τῆς πό-
λεως, ὑπῆρχε εἰς τὴν πρᾶξιν αὐτῆν, τὴν αὐδιάρετον
ἔνας πόνθος γενικὸς ἀλλὰ καὶ ἔνα συναίσθημα φόβου.
Τὸ πλήθος ἡτο ἐτοιμον νά χαιρετιση με ζητωρων
γας την πραξιν των δλγυων Κορητικων αλλα την δρ
ωην εκεινην την σημιγιαλων επινεις η σκεψις, και ενε
ργωθη η σωρη μεσα στη στηνθ.

Tὸ ἀρχαιολογικὸν Συνέδριο

ΑΙ Ἀθῆναι συνεκέντρωσαν τὰς κορυφὰς τῆς ἀρχαὶ χαιρολογικῆς ἐπιστήμης. Εἰς τὴν ἀθηναϊκὴν ἀτμὸν σφαῖδαν κυμαίνεται κάτι ασύνηθες μὲ τὸ πλήθος τῶν σοφῶν οἱ δόποι οἱ προσῆλθον εἰς τὴν πνευματικὴν αὐτῆς ἔσοτήν· Ὁ Βιλλαμούΐτες, ὁ Μαστερό, ὁ Μαζάρφουρος ὁ Ομόλλη, ὁ Μοντέλιος, ὁ Κόνγε καὶ τόσοι ἄκομη· Ἡ-

τὴν προσωπογραφίαν τῆς Σιδον, τῆς δοτούσας τὸ ὄνομα χαίρει πολλήν δημοτικότητα μεταξὺ τῶν ἡθοποιῶν τῆς ἄγγικῆς σκηνῆς. Ἡ τέχνη τοῦ Γκαίνσμπορο, δῶς ἔγραφε ἔνας βιογράφος του, ἐδημιούργησε νέαν σχολήν. Ισως δὲν εἶναι ἀγνωστον τὸ ἐπεισόδιον τοῦ καλλιτέχνου ὃταν ἔξιγράφιζε τὴν Σιδόν. Ἐδυσκολεύετο πολὺ νὰ ζωγραφίσῃ τὴν μύτη τῆς. Δύνη ἡ τρεῖς φρογάς ἡναγκάσθη νὰ ἀρχίσῃ ἐξ ἀρχῆς. Τέλος ἀπηλπισμένος τῆς λέγει: Νά την πάρῃ ἡ ὁργή, εἶναι ἀτελείωτη αὐτῇ ἡ μύτη σας, κυρία.

Εἰς ἄλλο ἔδαφος εἰς τὸ βασιλείον τῶν ξών. ἔξέχουσαν θέσιν κατέχουν δύο ἔργα τοῦ Λάνδσερ Ἀξιοπρέπεια καὶ Ἀναδείξαντον τὸν Βασιλέας Καρόλον Κάποιος ἔγραφε περὶ τοῦ Λάνδσερ, διτὶ ἀν δὲν ἀνεκάλυψε τὸν σκύλον, ἀπεκάλυψε διμος τὸν χαρακτήρα του. Ἡ πρώτη εἰκὼν εἰκονίζει ἑνα μεγάλον σκύλον καθήμενον μὲ δηλητήριον μεγαλοπρέπειαν τῆς ισχύος του καὶ ἔνα μικρούσικο σκυλάκι δίπλα του. Ἡ ἐντύπωσις τῆς εἰκόνος εἶναι καταπληκτική. Εἰς τὸν σκύλον τοῦ Βασιλέως Καρόλου εἶναι ζωγραφισμένη ὅλη τὸ ἀπάλον καὶ ἡ καλώσοντα τὸν ξώνον αὐτοῦ. Τόση εἶναι ἡ τεχνική τελεότης, ὥστε ἡ εἰκὼν δὲν ἀπέχει διόλου τῆς ἀλληλινῆς ζωῆς.

Τέλος ὁ Τρομερός τοῦ Τέρνερ εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ καλλίτερα ἔργα τοῦ ζωγράφου. Ἐξετέθη τὸ 1839 εἰς τὴν Βασιλικὴν Ἀκαδημίαν. Ὁ Τρομερός εἶναι ζωγραφισμένος κατὰ τὴν ναυμαχίαν τοῦ Τραφάλγκαρ. Ὁ Τέρνερ ἀγαπούσε τὴν θάλασσαν καὶ ἀποδίδει τελείως τὰ θέματά του Περὶ τοῦ Τέρνερ ὁ Ράσκιν ἔγραψε πολλά εἰς τοὺς «Συγχρόνους ζωγράφους» του.

Ἡ «Ψυχιατρικὴ καὶ Νευρολογικὴ Ἐπιθεώρησις» δημοσιεύει ἐν συνεχείᾳ μελέτην τοῦ συνεργάτου μας καὶ Παύλου Νιοβάνα ὑπὸ τὸν τίτλον «Τέχνη καὶ Φρενοπάθεια».

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Διαλέξεις τῶν «Παναθηναίων» — Αἱ διαλέξεις τῶν «Παναθηναίων» προσελκύουν τὸν κόσμον τῶν λογίων καὶ τὸν κόσμον τοῦ ὕδαιου. Αἱ κυρίαι πολυπληθεῖς τιμοῦν τοὺς διαιθήματος μας μὲ τὸ ἐνδιαφέρον των. Τὸν καὶ Μάτεσαν περὶ τῆς κρητικῆς τραγωδίας «Ζήνων» παρηκολούθησε μὲ πολὴν προσοχήν τὸ ἀκροατήριον κατὰ τὴν ὁμιλίαν του τὴν 27 Μαρτίου.

Τὴν 10 Απριλίου ὡμιλήσει δὲ καὶ Γρηγόριος Σενόπουλος περὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις μουσικοῦ αἰσθήματος, (ἡ περιήλθεις εἰς τὸ προσεχές) καὶ ἀττίγγειλε ἡ Δισ Ειμαρμένη Σανθάκη, ἡ καλλιτέχνη τῆς «Νέας Σκηνῆς», τὸ δήγματον τοῦ συνεργάτου μας κ. Ζ. Λ. Παπαπαντωνίου «Μιὰ σπιθὰ εἰς τὰ σπλάχνα τῶν θεῶν». Αἱ διαλέξεις ἔνεκα τῆς προχωρημένης ἐποχῆς διακόπτονται. Ἡ Διεύθυνσις τοῦ περιοδικοῦ εὐχαριστεῖ θερμότατα τὸν τιμήσαντας καὶ ἐφέτος τὸ βῆμα τῶν «Παναθηναίων».

Ἡ πριγκήπισσα Ἀλίκη τῆς Ἑλλάδος ἀπέκτησε θυγάτριον εἰς τὸ ὄπιον ἐδόνη τὸ ὄνομα Μαργαρίτα.

Ἡ Δοῦζες θριαμβεύει εἰς τὸ Παρίσι. Φαίνεται διτὶ προτιμᾶ τὴν γαλλικὴν πρωτεύουσαν καὶ ἔτανέρχεται συχνὰ εἰς αὐτήν. Η μόνη πόλις ἡ ὅποια διμιεῖ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ καλλιτέχνου. Καὶ γράφει δὲ Φιγαρώ: «Ἡ ἴδιοφυΐα τῆς Δοῦζες ἀτέβαλε καθετεῖ τὸ ὄπιον εἶναι περιττόν. Αὐτὴ ἡ μεγάλη καὶ εὐγενής ἀπλοποίησις ἡ ὅποια μᾶς ἀνυψώνει, ἡ τελεία αὐτῇ ἀρμονία τὴν ὅποιαν οὔτε αὐτὸ τὸ βίαιον πάθος διατοπάττει μᾶς μὲ τὴν ὑψίστην τέχνην τῆς καλλιτέχνιδος, εἶναι ἡ μεγίστη νίκη μιᾶς μεγάλης ζωῆς, κατὰ τῆς είμαρμένης.

Ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν «Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνή-

σεως προκήρυξις καλλιτεχνικῆς ἐκθέσεως εἰς τὸ Ζάππειον διὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1906, διοργανούμενης ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων. Ὁ βασιλόπατος Νικόλαος ἐδέχθη τὴν προσεδρείαν τῆς ἐκθέσεως. Μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ὡρισμένοι οἱ κ. κ. Γ. Τακωβίδης καὶ Λ. Σόχος. Τὰ ἔργα θὰ γίνωνται δεκτά εἰς τὸ Ζάππειον μέχρι τῆς 28 Φεβρουαρίου 1906.

Πρόκειται νὰ ἐκδοῦται πάντα τὸν οὐδότερο Σκόττ μὲ τὸν ἐκδότην του Ρόβερτ Κάδελ

Τὸν παρελθόντα Φεβρουαρίου ἀπέθανεν δὲ γερμανὸς ποιητής Χαρτλέμπεν. Ἐγράψε στίχους, μυθιστορήματα, δράματα καὶ κατεῖχε ἔξεχουσαν θέσιν εἰς τὴν γερμανικὴν φιλολογίαν

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΖΩΝΤΑΝΟΙ ΚΑΙ ΠΕΘΑΜΜΕΝΟΙ δρᾶμα, ὑπὸ Δ. Παγκοπούλου. Ἀθῆνα, γραφεῖα τοῦ «Νουμᾶ» 4 ὁδὸς Οἰκονόμου 1905, σχ. 16ον σελ. 78, δρ. 2.

NOTES ET POÈMES par Théo Varlet. 1905, Lille, édition du Beffroi 4, Rue Saint-Augustin.

Μουσική:

ΥΜΝΟΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ δι' ἄσμα καὶ πλειδοκύμβαλον ποίησις Κ. Μάνου, μουσικὴ Σ. Σαμάρα. δρ. 1.50.

Διόρθωσις:

Εἰς τὸ τεῦχος τῆς 31 Μαρτίου, σελ. 353, στίχος 13ος ἀντὶ κνάμους νὰ διορθωθῇ: κνάνους.

Η ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΥ

Ἐκ τῆς ἐφημερίδος «Ἀθηνῶν».



Απὸ τὸ Διεθνὲς Αρχαιολογικὸν Συνέδριον.

ΔΩΡΑ

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΜΑΣ

Τόμος: τῶν «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ» κομψότατα χαρτοδεμένοι μὲ χρωματιστὸν ἐξώφυλλον. Ἐκαστος τόμος ἀποτελεῖται ἐκ 400 σελίδων.

Τόμος Α'. (1900) πρὸς Δρ.-Φρ. 6 ἀντὶ 13

Τόμος Β'. - ΣΤ'. (1901-3) ἔκαστος τόμος " " 7 " 13

Τόμος Ζ'. - Η'. (1903-4) " " 9 " 13

Νεκόλαος Γύζης εἰδικὸν τεῦχος τῶν «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ» ἀφιερωμένον εἰς τὸν Ἐλληνα καλλιτέχνην μὲ 26 εἰκόνας. Δρ.-Φρ. 1 ἀντὶ 2.

Διονύσιος Σολωμός τεῦχος εἰδικὸν τῶν «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ» ἀφιερωμένον εἰς τὸν Ἐθνικὸν ποιητὴν μὲ διαφόρους εἰκόνας. " " 1 " 2.

Τὸ Λεύκωμα τῶν «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ» " " 1 " 2.

Τὰ ἀνωτέρω ἀποτελοῦν ὡραιότατα δῶρα πρὸς οἰκείους καὶ φίλους. Αἱ ἀνωτέρω τίμαι εἶναι ἐλεύθεραι ταχυδρομικῶν τελῶν.

Τὸ τέμημα τῶν παραγγελλομένων ἀποστέλλεται μαζὶ μὲ τὴν παραγελλομένην διὰ ταχυδρομικῆς ἢ τραπεζικῆς ἐπιταγῆς.

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΝ ΝΕΥΡΙΚΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ

ΕΝ ΠΑΤΗΣΙΟΙΣ

MAISON DE SANTÉ

Σ. Γ. ΒΛΑΒΙΑΝΟΥ Ιατρού Νευρολόγου καὶ Φρενολόγου.

Ίδουται εἰς τὸν διορθόσων Πάτησίων, τοῦ ὕδαιοτάτου τούτου καὶ ὑγιεινοτάτου προαστείου τὸν Ἀθηνῶν, ἐν τέταρτον μόλις ἀπέχοντος αὐτῶν καὶ συγκοινωνοῦντος δι' ὅλων τῶν μεσῶν τῆς συγκοινωνίας, περιβάλλεται δὲ ὑπὸ ἀπειρῶν μυροβόλων κήπων καὶ ἵδιον κέκτηται κῆπον, ὃς καὶ ἀφθονον καὶ διαγεγέταν ὑδρῷ.

Ἐν τῇ Κλινικῇ ταύτῃ νοσηλεύονται διέξα καὶ χρόνια νοσήματα Νευρικά καὶ Ἐγκεφαλικά. Μολυσματικά δὲ καὶ ἐπικινδύνα μέγκεφαλικά δὲν εἰσὶ δεκτά.

Πρὸς θεραπείαν τῶν ἀσθενῶν ἐφαρμόζονται ὅλαις αἱ θεραπευτικαὶ μέθοδοι μεταξὺ τῶν ὅποιων Ψυχοθεραπεία, ἡ Ἀλεκτροθεραπεία, ἡ Υδροθεραπεία, ἡ Ανατριψιθεραπεία (Massage), ἡ Μονοκομθεραπεία, ἡ Ιατρικὴ Γυμναστική, ἡ διὰ κατακλίσεως (alitement) καὶ ἀπομονώσεως (isolation) θεραπεία, ἡ δι' Υπνωτισμοῦ καὶ ὑποβολῆς ἐν ἐγχρησίᾳ (suggestion à l'état de vieille), αἱ ἀνέσεις ὅρθων (orthodoxia) καὶ λοιπῶν φαρμάκων κλπ. κλπ.

Πᾶσαι αὗται αἱ θεραπευτικαὶ μέθοδοι ἐφαρμόζονται ἀναλόγως τοῦ νοσήματος καὶ τῶν ἐνδείξεων.

Νοσοκομειακὴ ὑπηρεσία πλήρης οἱ νοσοκόμοι ἐκ τῶν εἰδικήν μορφωσιν λαβόντων καὶ πεπειραμένοι περὶ τὴν νοσηλείαν τοιούτων ὅρων.

Κλίναι αἱ πλευραὶ δέκα δραχμῶν καὶ ἀνω δι' ἡμέρας, ἀναλόγως τοῦ δωματίου, τοῦ προσωπικοῦ δτεροπαχολεύεται, τῆς θεραπείας, τῆς τροφῆς καὶ τῶν ιατρικῶν ἐπισκέψεων.

Ἡ Κλινικὴ συνδέεται διὰ τηλεφώνου μὲ τὴν οἰκιαν καὶ τὸ γραφεῖον τοῦ Διευθυντοῦ. Αρ. τηλφ 314.

Οἱ βούλομενοι νὰ εἰσέλθωμεν ἢ νὰ εἰσαγάγωσι τοὺς ἀρρώστους τῶν δέοντων νὰ ἀπειληθῶσιν

εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Ιατροῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ του 16 — Οδὸς Ζήνωνος — 16,

ἔνθα δέχεται τοὺς πάσχοντας ἐκ

ΝΕΥΡΙΚΩΝ ή ΦΡΕΝΙΚΩΝ

καθ' ἑκάστην 8-10 π. μ. καὶ 4-6 μ. μ. πλην τῆς Κυριακῆς. — Αριθ. τηλεφώνου 200

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ 31 ΜΑΡΤΙΟΥ 1905

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

	31 Μαρτίου 1905	28 Φεβρουαρίου 1905
Ταμείον εἰς μεταλλικόν Δρ.	1,971,937.54	2,046,181.69
τραπεζικά γραμμάτια 'Ιονικής Τραπέζης Δρ.	" 96,450 —	163,710.—
κερματικά " διδραχμαὶ καὶ μονόδραχμα Δρ.	" 1,223,401.—	1,152,325.—
'Εξωτερικὸν λ/σμον. 'Αντίτιμον μεταλλικοῦ εἰς τὸ ἔξωτερικόν Δρ.	23,579,516.56	23,969,084.32
" " Προϊόν ἑκδοθ. 'Εθν. Δανείου εἰς χρυσὸν 'Ελλην. Σιδηροδρ. 4% 1902 Δρ.	20,962,688.83	21,457,615.83
Δάνειον πρὸς τὴν 'Ελλην. Κυβερνήσιν ἐπ' ἀναγκ. χυλοφορίᾳ τραπεζικῶν γραμματίων Δρ.	68,778,575.42	68,778,575.42
" " " " " διδράχμων καὶ μονόδραχμων Δρ.	14,250,000.	14,250,000.—
'Ομολογίαι 'Εθνικῶν Δανείων { Els χρυσοῦ . . . Δρ. 23,767,036.80	52,870,199.55	52,870,304.80
" " " " " τραπεζ. γραμμάτια . . . Δρ. 29,103,162.75	"	"
Προεξορῆσεις Δρ.	20,487,947.06	19,726,552.02
Καθυστερήσεις προεξούσιεσιν Δρ.	2,829,544.46	3,009,407.74
Δάνεια καὶ ἀνοικτὸν λ/σμον. ἐπ' ἐνέχυρῳ χρηματιγράφῳ Δρ.	14,037,076.44	14,996,809.84
Δάνεια ἐπ' ἐνέχυρῳ ἐμπορευμάτων Δρ.	541,909.15	1,258,845.95
Δάνειον πρὸς τὴν Σταφιδικὴν Τράπεζαν ἐπ' ἐγγυήσει τοῦ Κράτους Δρ.	2,450,542.22	2,640,925.27
Δάνεια καὶ ἀνοικτὸν λογαριασμοὶ ἐπὶ ὑποθήκῃ Δρ.	55,274,923.43	54,848,300.88
Δάνεια εἰς δῆμους, λιμένας, καὶ λοιπὰ νομικὰ πρόσωπα Δρ.	42,585,846.39	42,655,953.59
Χορηγήσεις εἰς γεωργοκτηματίας Δρ.	10,995,414.54	9,819,998.39
Καθυστερ. χορηγήσεων εἰς γεωργοκτηματίας καὶ γραμμ. Προνομ. Τραπ. Ήπειροθεσσαλίας Δρ.	4,732,071.19	4,938,059.54
Μετοχαὶ εἰς ἔγχωριον Βασιρίας Δρ.	3,304,770.—	3,304,770.—
Συμμετοχὴ εἰς Τράπεζαν Κρήτης Δρ.	1,500,000.—	1,500,000.—
'Ομολογίαι λαχ. δανείου 'Εθν. Τραπ. τῆς 'Ελλάδος 2 1/2% (εἰς τρ. γρ.) Δρ.	1,831,799.75	1,834,462.75
Τόκομερίδια ἐν γένει Δρ.	86,988.62	98,857.87
Καταστήματα Τραπέζης καὶ κτήματα ἐξ ἀναγκαστικῶν ἔκποιήσεων Δρ.	8,274,001.40	8,392,537.89
Απαιτήσεις ἐπισφαλεῖς Δρ.	2,604,262.91	2,632,345.40
'Εξοδα ἐγκαταστάσεως (ἰδίως δαπάνη κατασκευῆς τραπεζικῶν γραμματίων) Δρ.	1,628,324.27	1,625,756.17
Διάφοροι λογαριασμοὶ Δρ.	2,531,949.72	2,551,214.51
Λογαριασμοὶ τρέψων ἐν τῷ ἔξωτερικῷ Δρ.	4,027,240.20	5,747,339.24
Διεύθυνσις Οἰκονομικὴ Επιτροπὴ (λ/σμος; ὑπηρ. 'Εθν. δαν. εἰς χρυσ.). Δρ.	45,620.75	
Λογαριασμὸς ἐξαγορᾶς συμμετοχῆς Κυβερνήσεως εἰς κέρδη ἐκ τραπεζικῶν γραμματίων Δρ.	1,720,320.—	1,720,320.—
'Εξαγορὰ προνομίου Προνομ. Τραπέζης Ήπειροθεσσαλίας Δρ.	1,280,000.—	1,280,000.—
Προμήθεια τροπῆς λαχειοφόρου δανείου (εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια) Δρ.	500,000.—	500,000.—
Διάφορα Δρ.	566,843.35	366,176.73
	Δρ. 364,570,164.45	367,036,430.84

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

	Δρ.	Δρ.
Μετοχικὸν Κεφάλαιον Δρ.	20,000,000.—	20,000,000.—
Αποθεματικὰ Κεφάλαια Δρ.	13,500,000.—	13,500,000.—
Τραπεζικά γραμμάτια ἐν χυλοφορίᾳ:		
I. διὰ λ/σμον. τῆς Κυβερνήσεως Δρ.	68,778,575.42	
II. " " " " " Τραπέζης Δρ.	46,829,154.62	115,607,730.04
Κερματικά γραμμάτια διδραχμαὶ καὶ μονόδραχμα Δρ.	" 11,250,000.—	11,250,000.—
Καταθέσεις ἄνευ τόκου εἰς μεταλλικόν Δρ.	" 3,824,432.37	3,752,347.16
Καταθέσεις ἄνευ τόκου Δρ.	" 16,443,947.74	15,885,643.60
Ἐπιταγαὶ πληρωτέαι Δρ.	" 625,148.74	863,350.79
Μερίσματα πληρωτέα Δρ.	" 408,585.—	541,240.—
Καταθέσεις Δημοσίου διὰ χορηγήσεις δανείων κατὰ τὸν ΒΦΜ' νόμον Δρ.	" 283,749.94	283,749.94
Διεύθυνσις Οἰκονομικὴ Επιτροπὴ Λ/σμος καταβ. (Εἰς χρυσὸν . . . Δρ.	527,176.91	
ἐκ Δημοσ. ὑπεγράμ. προσδόμων Δρ.	3,970,599.23	4,497,776.14
Τηνησία 'Εθνικῶν δανείων εἰς χρυσον Δρ.	"	3,684,337.37
Τηνησία 'Εθνικῶν δανείων εἰς τραπεζικά γραμμάτια Δρ.	"	59,494.45
Καταθέσεις Δημοσίου εἰς χρυσον Δρ.	" 431,465.60	517,953.55
Καταθέσεις Δημοσίου εἰς τραπεζικά γραμμάτια Δρ.	" 166,411.64	968,469.40
Καταθέσεις Δημοσίου ἐπὶ τόκῳ εἰς τραπεζικά γραμμάτια Δρ.	" 10,367.98	810,367.98
Ἐντοκος καταθέσεις Δημοσίου εἰς χρυσὸν διὰ τὴν καταβ. Σιδ. Ηπειρωτ. Δεμερλή - Συνόρων . . . Δρ.	20,962,688.83	21,457,615.83
" " " " " τραπ. γραμμ. Δρ.	" 258,989.21	315,857.21
Καταθέσεις Δημοσίου εἰς τραπεζικά γραμμάτια κατὰ τὸν νόμον ΒΦΕ Δρ.	" 5,612,166.15	5,612,166.15
Καταθέσεις ἐπὶ τόκῳ Δρ.	" 75,539,438.76	74,328,450.97
Λαγειοφόρου δανείου Τραπέζης 3% εἰς χρυσὸν Δρ.	" 45,966,690.—	45,966,690.—
2 1/2% εἰς τραπεζ. γραμμάτια Δρ.	" 20,493,600.—	20,495,200.—
Τηνησία λαχειοφόρου δανείου Τραπέζης 3% εἰς χρυσὸν Δρ.	" 1,531,422.—	1,699,704.—
2 1/2% εἰς τραπ. γραμμάτια Δρ.	" 7,000.—	5,000.—
Καταθέσεις Ταμιευτηρίου Δρ.	" 4,042,313.21	3,885,569.85
Συμμετοχὴ τῶν Τραπεζῶν 'Ιονικῆς καὶ 'Αθηνῶν εἰς δαν. Σταφ. Τραπέζης Δρ.	" 1,127,891.87	1,215,761.07
Διάφορα Δρ.	" 1,913,349.23	1,625,736.09
	Δρ. 364,570,164.45	367,036,430.84